

CLUJ 2020 – ORAȘ INCLUZIV

“INCLUZIUNEA SOCIALĂ – direcție strategică de dezvoltare pentru municipiul Cluj-Napoca 2020”¹

Document final² elaborat de **WG Includiune Socială**,³ definit pe linia dimensiunii strategice "Oameni și comunitate", în cadrul proiectului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020 (<http://cmpg.ro/?p=32>).

Cluj-Napoca
13.02.2014

¹ Prin asumarea incluziunii sociale ca una dintre direcțiile strategice de dezvoltare, orașul Cluj-Napoca se poate alătura multiplelor rețele europene urbane, cum ar fi: rețeaua EUROCITIES și parteneriatul suținut de acesta “Orașe pentru Incluziune Activă” (Cities for Active Inclusion); “Platforma europeană împotriva sărăciei și excluziunii sociale” (European Platform Against Poverty and Social Exclusion); URBACT; “Alianța Europeană a Orașelor și Regiunilor pentru Incluziunea Romilor” (European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion);

² Documentul a fost finalizat pornind de la documentul-în-lucru elaborat în octombrie 2013 cu același titlu, precum și în urma consultărilor cu reprezentanți ai primăriei și altor instituții publice, ai organizațiilor civice și unităților academice, și ai comunităților locale. Documentul-în-lucru a fost postat pe pagina de internet a procesului de planificare (16 octombrie 2013, <http://cmpg.ro/?p=102>), el a fost dezbătut în cadrul Întâlnirii publice a Grupului Incluziune Socială organizată la Primărie (17 decembrie 2013, <http://cmpg.ro/?p=178>, <http://cmpg.ro/wp-content/uploads/2013/12/flyer-alb-negru-incluziune-16-dec-2013.pdf>), a fost completat cu prezentările sintetice îmbunătățite de-a lungul procesului (http://www.desire-ro.eu/wp-content/uploads/inlc-soc-cluj2020_20ian.pdf), care la rândul lor au fost împărtășite în rețeaua Pactului Regional Nord-Vest pentru Ocupare și Incluziune Socială (3 februarie 2013) și la întâlnirile cu comunitățile din Pata Rât (ianuarie 2014), precum și cu propunerile formulate către celelalte Grupuri de Lucru ale procesului de planificare în legătură cu Sinergiile în planificarea strategică a orașului (5 februarie 2013, <http://cmpg.ro/?p=228>).

³ Grupul de Lucru îi include pe: Adorjáni Júlia, Ciornei Carmen, Hetea Cristian, Hetea Estera, Moisă Florin (coordonator), Pop Florina, Popescu Livia, Raț Cristina, Rebeleanu Adina, Roșca Mihai, Tonk Gabriella, Vincze Enikő (coordonator), iar în calitate de consultanți pe: Berszán Lídia, Lakatos Marius, Pantea Maria, Roth Maria, Rusu Dan.

CUPRINS

- I. Argumente generale pentru adoptarea perspectivei incluziunii sociale
 - a. Fundamente legislative
 - b. Incluziunea socială și politici ce adresează explicit, dar nu exclusiv situația romilor
 - c. Incluziunea și coeziunea socială: abordarea de grup și abordarea teritorială

- II. Clujul social
 - a. Indicatori ai situației socio-economice
 - b. Deprivare multiplă și marginalizare în rândul etnicilor romi. Cazul Pata Rât
 - c. Disparități socio-teritoriale și locative
 - d. Resurse instituționale
 - e. Analiza SWOT privind strategia incluziunii sociale
 - f. Mecanismul instituțional al incluziunii sociale

- III. Excluziunea socială ca problemă (strategică)
- IV. Viziunea dezvoltării socio-teritoriale incluzive și coezive
- V. Obiectivele dezvoltării incluzive și coezive

- VI. Direcțiile strategice în domeniul Incluziunii sociale
- VII. Programe operaționale în domeniul Incluziunii sociale

- VIII. Incluziunea socială ca obiectiv transversal al Planului de dezvoltare al Clujului
- IX. Brand și profil competitiv: "Cluj – oraș incluziv"

Anexe

Anexa 1. Regulament de organizare și funcționare pentru Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială (propunere schiță)

Anexa 2. Sinergii în planificarea strategică a orașului (propuneri către alte grupuri de lucru)

I. Argumente generale pentru adoptarea perspectivei incluziunii sociale

Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent. (Constituția României, art. 47)

Un oraș incluziv este un oraș în care ne simțim acasă, în care ne împărtășim bucuriile și greutățile. Perspectiva incluziunii sociale înseamnă conștientizarea faptului că standardul de viață nu ar trebui să fie o medie bună între nivelul celor îndestulați și nivelul celor destituiți, ci un standard decent de viață de care beneficiază cei mai mulți. Incluziunea socială presupune asumarea responsabilității față de cei care, în condiții economice și sociale complexe, marcate de istoria specifică acestei regiuni, nu reușesc să obțină resursele necesare pentru a duce un trai obișnuit, conform așteptărilor sociale. Lipsa resurselor materiale, locuirea inadecvată sau segregată, nivelul de școlarizare scăzut, munca ocazională sau fără forme legale, dependența de substanțe, starea de sănătate proastă, existența unei dizabilități sau invalidități, comiterea unor infracțiuni regretabile în trecut – constituie factori ai excluziunii sociale, ai acumulării dezavantajelor într-un cerc vicios care poate persista de-a lungul mai multor generații. Șansele la o viață bună nu sunt egale, ci marcate de condiții structurale, precum și de modul în care gândim despre cauzele excluziunii.

Pentru a curma acest proces vicios, sunt necesare măsuri de incluziune socială integrate într-un plan de dezvoltare socială, economică și culturală incluzivă, care să faciliteze accesul la educație, muncă decentă, servicii sociale, servicii de sănătate, locuire decentă și participare în viața socială, culturală și politică a orașului, și care să genereze și susțină solidaritatea socială și inter-etnică (lipsită de prejudecăți stigmatizante), atât de necesară creării unei comunități clujene coezive. Prin incluziunea socială a grupurilor vulnerabile și dezavantajate, nu ne propunem "doar" să facem toate aceste sisteme mai accesibile celor care sunt marginalizați prin efectele economiei de piață, ci urmărim să susținem și schimbări în contextul social și instituțional mai larg (de exemplu creare de locuri de muncă, îmbunătățirea sistemului educațional și medical, construirea unui fond locativ necesar, transformarea spațiului public într-unul la care au acces toți cetățenii, îmbunătățirea guvernării locale, dezvoltarea infrastructurii

serviciilor sociale). Planul privind dezvoltarea socială, economică și culturală a Clujului pentru perioada 2014-2020 include în mod explicit, ca actori și ca beneficiari, și etnicii romi din oraș, atât ca minoritate etno-culturală, cât și ca populație în rândurile căreia riscul excluziunii sociale este foarte ridicat tocmai datorită modului în care, în cazul acesteia, factorii generali ai excluziunii se suprapun cu consecințele stigmatizării etnice.

În momentul de față Primăria și Consiliul Local își asumă un astfel de plan de dezvoltare al cărui implementare, dincolo de mecanismele și instrumentele instituționale și bugetare proprii, poate și trebuie să se bazeze pe parteneriate cu alți actori instituționali (economici, sociali, culturali, politici) respectiv pe utilizarea fondurilor europene⁴ care împreună asigură viziune, voință, capacități și fonduri dedicate incluziunii sociale. Pentru perioada 2014-2020, Primăria și Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca își asumă implementarea coerentă a Strategiei Naționale pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020) și a Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020), însușindu-și și prevederile Acordului de Parteneriat între România și Uniunea Europeană cu privire la utilizarea fondurilor europene în perioada 2014-2020 și formulând Planuri Locale de Acțiune în domeniul incluziunii. Fiind Pol Național de Creștere, municipiul Cluj-Napoca poate propune și coordona și un plan strategic privind incluziunea și coeziunea socială în cadrul Zonei Metropolitane Cluj.

a. Fundamente legislative

Legea locuințelor din România, 114/1996

Legea administrației publice locale, 215/2001

Legea privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, 116/2002

⁴ Promovării incluziunii sociale îi este dedicată un capitol separat (pp. 33-42) în *Documentul de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime*, 2012. În acest capitol se oferă recomandări clare și la modul în care diferitele tipuri de fonduri (FSE, FEDR etc.) se pot combina în vederea derulării unor programe integrate pentru incluziune socială concepute pe baza grupurilor vulnerabile și/sau pe baza abordării teritoriale.

Legea sănătății, 95/2006

Legea asistenței sociale, 292/2011

Legea Educației Naționale 1/2011

Strategia Națională pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020)

Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020

European Commission Recommendations to Member States Regarding Active Inclusion, 2008

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, 2012

Strategia Europa 2020

Territorial Agenda of the European Union 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions, May 2011

Acordul de Parteneriat între România și Uniunea Europeană cu privire la utilizarea fondurilor europene în perioada 2014-2020

Towards social investment for growth and cohesion. Employment, social policy, health and consumer affairs. Council of the European Union meeting, June 2013

European Commission – Social Investment Package, February 2013

Communication of the EC to the Parliament and Council: Strengthening the social dimension of the economic and monetary union, October 2013

Legea Economiei Sociale, proiect de lege adoptat de Guvernul României în decembrie 2013

b. Incluziunea socială și politici sociale care adresează explicit, dar nu exclusiv situația romilor

Principiile incluziunii sociale sunt transpuse atât în recomandările europene, cât și în legislația națională. Conform Legii nr. 292/2011 (Legea asistenței sociale, art. 6 , lit. cc) *“procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării, comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale și asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății.”* În ceea ce privește sistemul național de asistență socială, aceeași Lege spune că acesta este *„ansamblul de instituții, măsuri și acțiuni prin care statul reprezentat de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale situațiilor care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.”* Din definițiile de mai sus se deduce ușor că asistența socială (beneficiile sociale și serviciile sociale oferite unor persoane, familii și grupuri vulnerabile) este una dintre instrumentele prin care se urmărește incluziunea socială, dar incluziunea socială nu se reduce la măsurile de asistență socială, de aceea ea necesită politici inter-sectoriale complexe și cadre instituționale adecvate implementării acestora.

Principiile incluziunii sociale a romilor sunt fixate atât în “Cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020”, cât și în “Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020”. Cea din urmă prevede implementarea unor politici integrate în domeniul educației, ocupării, forței de muncă, sănătății, locuirii, culturii și infrastructurii sociale, precum și faptul că la nivel local structurile responsabile cu implementarea strategiei sunt autoritățile locale. Strategia prevede în acest sens înființarea prin HCL a unui Grup de Lucru Local, elaborarea unui Plan local de acțiune, precum și introducerea acestuia în strategia de dezvoltare locală. În lipsa Planului local de acțiune privind implementarea strategiei naționale pentru incluziunea romilor, Planul de dezvoltare al orașului Cluj pentru perioada 2014-20 definește direcții strategice și programe operaționale care includ și măsuri dedicate explicit cetățenilor de etnie romă expuși excluziunii sociale.

c. Incluziunea și coeziunea socială: abordarea de grup și abordarea teritorială

Incluziunea activă înseamnă elaborarea și implementarea unei strategii comprehensive bazate pe integrarea celor trei piloane ale politicilor sociale, și anume: suport adecvat de venituri (prin măsuri de protecție și asistență socială), o piață incluzivă a muncii (prin măsuri care favorizează accesul tuturor, inclusiv a persoanelor din grupuri vulnerabile, la muncă decentă) și acces la servicii de calitate (în domeniul educației școlare, sănătății, îngrijirii copiilor, vârstnicilor și a persoanelor cu dizabilități/invalide și locuirii).⁵ Coeziunea, un alt principiu al dezvoltării, corelată cu dezideratul incluziunii sociale, ne conduce înspre recunoașterea faptului că în cazul zonelor de locuire care acumulează dezavantaje multiple, măsurile desegregării spațiale sunt instrumente indispensabile incluziunii sociale. În abordarea teritorială a incluziunii sociale agenda socială include și dimensiunea teritorială: ea acordă atenție faptului că, cu cât este mai concentrată spațial deprivarea (fenomen care apare atât în medii urbane, cât și în medii rurale relativ dezvoltate economic), cu atât este mai dificilă eliminarea ei.⁶ Pornind de la aceste fundamente, strategia noastră pentru incluziune socială combină două abordări: cea individual-personală sau de grup, cu cea teritorial-contextuală.

Ultimul *Raport privind incluziunea socială în România* realizat de Guvernul României (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale) s-a referit la anul 2010.⁷ Printre altele, acest Raport discută despre “obiectivul Strategiei Europa 2020 de garantare a faptului că beneficiile creșterii economice sunt larg distribuite și că persoanele aflate la marginea societății pot juca un rol activ în cadrul acesteia” (p.3). Raportul furnizează date statistice la nivel național privind indicatorii excluziunii sociale,⁸ care reflectă situația alarmantă a României din acest punct de vedere: ea este pe primele locuri atât în ceea ce privește numărul persoanelor expuse riscului

⁵ Vezi în *European Commission Recommendations to Member States Regarding Active Inclusion*, 2008; *Assessment of the implementation of the European Commission Recommendation on active inclusion: A study of national policies*, January 2013

⁶ Fabrizio Barca: *Towards a territorial social agenda for the European Union*. 2009

⁷ Accesibil aici:

<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Domenii/Incluziune%20si%20asistenta%20sociala/raportari/050412%20Raport%202010.pdf>

⁸ Indicatorul excluziunii sociale se referă la numărul de persoane aflate într-o situație de risc cuantificată de cel puțin unul dintre cei trei indicatori menționați, adoptați de Comisia Europeană și Statele Membre ale UE în cadrul Metodei Deschise de Coordonare.

sărăciei și nivelul de precaritate sau deprivare materială severă, cât și în ceea ce privește procentul persoanelor care locuiesc în gospodării cu un grad scăzut de ocupare.

Pentru a-și exercita responsabilitatea față de cetățenii săi, dar și obligațiile care îi revin ca municipiu și centru regional al unui Stat Membru al UE, Primăria și Consiliul Local, în colaborare cu diverși parteneri sociali, își asumă (și) dezideratul creșterii incluzive, și își propun să contribuie la atingerea tuturor obiectivelor tematice formulate în Strategia Europa 2020, printre altele și cel care se referă la promovarea incluziunii sociale și reducerii sărăciei, și în particular la realizarea țintelor concrete asumate de România în acest domeniu.⁹ Guvernanții recunosc că *“unele persoane, ale căror caracteristici fizice, psihice, educaționale, ocupaționale le îngreunează accesul la nivelele de bunăstare oferite de societate și le fac vulnerabile față de fenomenul sărăciei, devin sărace cu o mai mare probabilitate pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp.”*¹⁰ Mai puțini acceptă însă faptul că aceste vulnerabilități sunt produse de cauze structurale și sunt dezavantaje sistemice (de exemplu lipsa locurilor de muncă generată de mecanisme macro-economice; nivelul redus al veniturilor plătite de angajatori; reducerea investițiilor în protecție socială ceea ce agravează și mai puternic marginalitatea celor vulnerabili; transformări economice care fac ca persoane din zone rurale să fie nevoite să trăiască din agricultura de subzistență etc.), și că politicile de incluziune socială nu se pot axa doar pe schimbarea *“caracteristicilor persoanelor vulnerabile”*, ci trebuie să contribuie la eliminarea cauzelor structurale. În momentul de față, recomandările Uniunii Europene privind dezvoltarea accentuează în mod deosebit nevoia unei dezvoltări teritoriale coezive și policentrice, astfel atragând atenția asupra faptului că discrepanțele între diverse State Membre, sau – de exemplu în cazul României – între regiuni, județe, localități, dar și în interiorul localităților trebuie gestionate prin politici de dezvoltare care acordă atenție și comunităților marginalizate localizate în zone

⁹ Atingerea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 70%; reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii sub 11,3%; creșterea ponderii tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, până la cel puțin 26,7%; scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000.

¹⁰ *Raport privind incluziunea socială în România în anul 2010*. Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

defavorizate din punct de vedere economic, segregate spațial, sau neglijate multă vreme de autoritățile publice de la diverse nivele.¹¹

Orientându-se după Strategia Europa 2020, dar și pe baza analizelor făcute în vederea programării Fondurilor Europene 2014-2020 în România,¹² Planul Național de Dezvoltare, Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest, Planul Județean de Dezvoltare al județului Cluj pentru perioada 2004-20, precum și Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de Creștere Cluj Napoca – Zona Metropolitană Cluj își propun obiective legate de incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada următoare. În acest sens, împreună cu Strategia Națională pentru Incluziunea Socială a Romilor (elaborarea căreia constituie condiție ex-ante pentru România în vederea accesării fondurilor structurale europene), precum și recomandările Uniunii Europene privind dezvoltarea incluzivă și coezivă,¹³ aceste planuri de dezvoltare constituie un cadru de planificare adecvat scopului nostru de a integra strategia locală de incluziune socială, respectiv strategia locală pentru incluziunea romilor în Strategia de Dezvoltare al Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-20. Dincolo de corelarea planificărilor de la diverse nivele (oraș, zonă metropolitană, județ, regiune) - în vederea implementării programelor operaționale propuse pe plan local - Primăria va colabora cu organismele altor instituții publice responsabile cu punerea în practică a strategiilor naționale de incluziune.

¹¹ Idei creionate, printre altele, în *Consultative document in order to develop The Partnership Agreement for Romania 2014-2020*, 31 May 2013, Secțiunea 1B, Capitolul 3 - Integrated approach to territorial development supported by the ESIF, pp. 151-165; *Priorități de dezvoltare teritorială națională în atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020*, Comitetul Consultativ privind Coeziunea Teritorială, noiembrie 2012; *Territorial Agenda of the European Union 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions*, May 2011.

¹² *Analiză Socio-Economică pentru programarea Fondurilor Europene 2014-2020; Analiza Ministerului Dezvoltării Regionale privind infrastructura regională și locală*, 2013; *Acord de Parteneriat între Comisia Europeană și România pentru perioada de programare 2014-20*, draft septembrie 2013

¹³ *Strategia Europa 2020; Document de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime*, 2012; *Priorități de dezvoltare teritorială națională în atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020*. Comitetul Consultativ privind Coeziunea Teritorială, noiembrie 2012; *Territorial Agenda of the European Union 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions*, May 2011; *Council conclusions – "Towards social investment for growth and cohesion." Employment, social policy, health and consumer affairs*. Council of the European Union meeting, Brussels, 20-21 June 2013, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/137545.pdf; European Commission – *Social Investment Package*, February 2013; *Communication of the European Commission to the Parliament and Council: Strengthening the social dimension of the economic and monetary union*, October 2013.

II. Clujul social ¹⁴

a. Indicatori ai situației socio-economice

Urmărind indicatorii Strategiei Europa 2020, precum și sistemul național de indicatori primari, secundari și terțiari de incluziune socială (aprobat de HG 488/2005), observăm – pe de o parte – discrepanțe mari între România și media UE27, dar – pe de altă parte – și faptul că la nivelul orașului Cluj-Napoca nu sunt accesibile astfel de date, precum ne arată tabelul de mai jos realizat printr-o compilație a informațiilor cele mai curente accesibile în bazele de date EUROSTAT.

În mod indirect, putem trage concluzia asupra nevoii de a genera date anual privind acești indicatori la nivel de localitate – unul dintre argumentele privind introducerea constituirii Observatorului social pe lista programelor operaționale propuse de Grupul Incluziune Socială.

¹⁴ **Capitol elaborat de prof. univ. dr. Enikő Vincze și lect. univ. dr. Cristina Raț** pe baza prelucrării secundare a datelor statistice care ne-au fost accesibile în procesul de planificare prin intermediul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca (propriile direcții sau alte instituții publice locale și județene), și Institutul Național de Statistică, dar și pe baza cercetărilor proprii precedente: în mod particular investigația realizată în Octombrie 2012 de către Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite în parteneriat cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca în cadrul proiectului *Fază pregătitoare pentru un proiect model: utilizarea optimă a fondurilor europene pentru locuire sustenabilă și incluziunea romilor vizați explicit dar nu exclusiv în situații dezavantajate*, finanțat de Open Society Foundations, Making Most of EU Funds for the Roma, coordonator cercetare: Cristina Raț; precum și cercetarea *Spațializarea și rasializarea excluziunii sociale. Constituirea socială și culturală a 'ghetourilor țigănești' în context European*, finanțat prin programul IDEI al CNCS – UEFISCDI, PN-II-ID-PCE-2011-3-0354, coordonator Enikő Vincze, www.sparex-ro.eu.

		România	Media UE27
Risc de excluziune social	Rata celor supuși riscului de sărăcie	40.3%	24.2%
	Rata celor supuși riscului de sărăcie după transferuri sociale	22.2%	16.9%
	Rata celor care trăiesc în deprivări materiale severe	29.4%	8.8%
	In-work at-risk-of-poverty	17.3%	8,4%
	In-work at-risk-of-poverty în cazul celor care lucrează part-time	50.7%	12.3%
Locuire	Procentul celor care sunt proprietari ai locuinței în care trăiesc	97.5%	70.8%
	Procentul cheltuielilor din venituri pe întreținerea locuințelor	24.9%	22.4%
	Procentul celor care cheltuiesc mai mult de 40% pe întreținerea locuinței		11.5%
	Rata celor care locuiesc în locuințe supra-populate	54.9%	17.6%
	Rata celor care locuiesc în locuințe supra-populate în rândurile celor care se află în risc de sărăcie	65%	28%
	Ponderea celor care se confruntă cu deprivări locative severe	26.9%	5.7%
	Ponderea celor care trăiesc în mediu locativ poluat	20.0%	14.8%
Venituri, ocupare, șomaj	Inegalitatea veniturilor între veniturile celor mai înstăriți 20% și celor mai săraci 20%	6.2%	5.1%
	Rata șomajului	7.5%	10.9%
	Rata de ocupare printre cei între 24-65 ani	63.8%	68.5%
	Rata șomajului printre tinerii între 15-24 ani ¹⁵	23,1%	23,4%
Educație	Rata celor care au abandonat școala timpuriu (dintre cei între 18-24 ani)	17.4 %	12.8%
	Rata celor care au absolvit forme ale educației terțiare (dintre cei între 30-34 ani)	21.8 %	35.8%
Protecție socială ¹⁶	Cheltuieli pe protecție socială % din GDP	17.58%	29.36%
	Cheltuieli pe protecție socială pe persoană	1998 E	7184 E
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Persoane în vârstă	50.7%	45.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Sănătate și dizabilități	34.7%	45.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Familie și copii	9.6%	8.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Șomaj	3.2%	6.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Locuințe sociale și excluziune locativă	1.7%	3.6%

Pentru a putea urmări repere clare în monitorizarea realizării obiectivelor legate de incluziunea socială de-a lungul implementării Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca în perioada 2014-20, autoritățile va trebui să urmărească la nivel local indicatorii amintiți

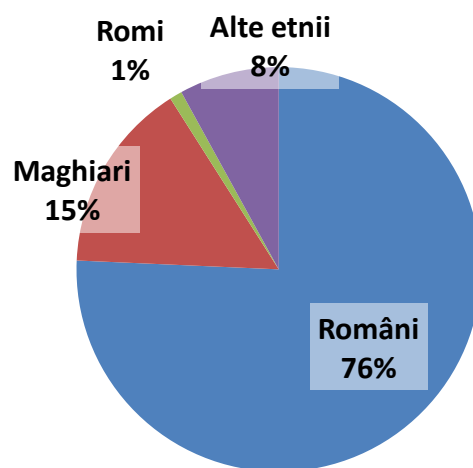
¹⁵ Vezi în http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GL-13-003/EN/KS-GL-13-003-EN.PDF

¹⁶ Date extrase din *European social statistics 2013*. EUROSTAT.

mai sus, contribuind la îmbunătățirea acestora prin mijloacele de care dispun conform sistemului administrației publice românești. Chiar dacă regiunea de dezvoltare Nord-Vest, județul Cluj, și în mod particular orașul Cluj-Napoca au avut în 2005 indici de dezvoltare socială relativ înalte,¹⁷ care le plasează printre regiunile, județele și orașele cele mai dezvoltate din România, această relativă bună poziționare, plasată în comparația dintre România și alte State Membre ale UE, nu înseamnă o calitate a vieții ridicată, și nu înseamnă bunăstare pentru foarte mulți locuitori ai acestor teritorii. De aceea, strategia noastră include o serie de măsuri în vederea creării locurilor de muncă și îmbunătățirii infrastructurii prin care se asigură diverse servicii publice, în așa fel încât acestea să răspundă (și) nevoii incluziunii sociale (vezi Direcția strategică 1 și Direcția strategică 2 din capitolul VII).

Pe baza datelor statistice accesibile la acest moment, am fost în măsură să generăm următoarele grafice la nivelul orașului Cluj-Napoca în ceea ce privește distribuția etnică a populației, precum și grupurile de vârstă, nivelul de școlarizare, ocupare și șomaj, defalcate pe etnii, respectiv în funcție de diferențele în interiorul populației de etnie română, maghiară și romă.

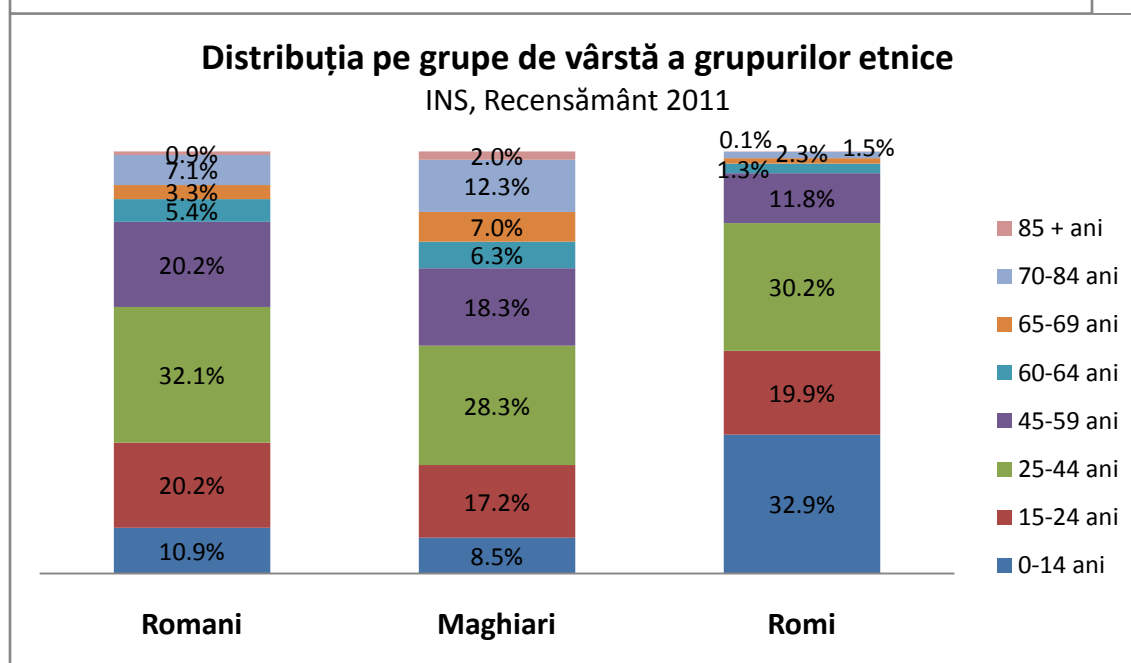
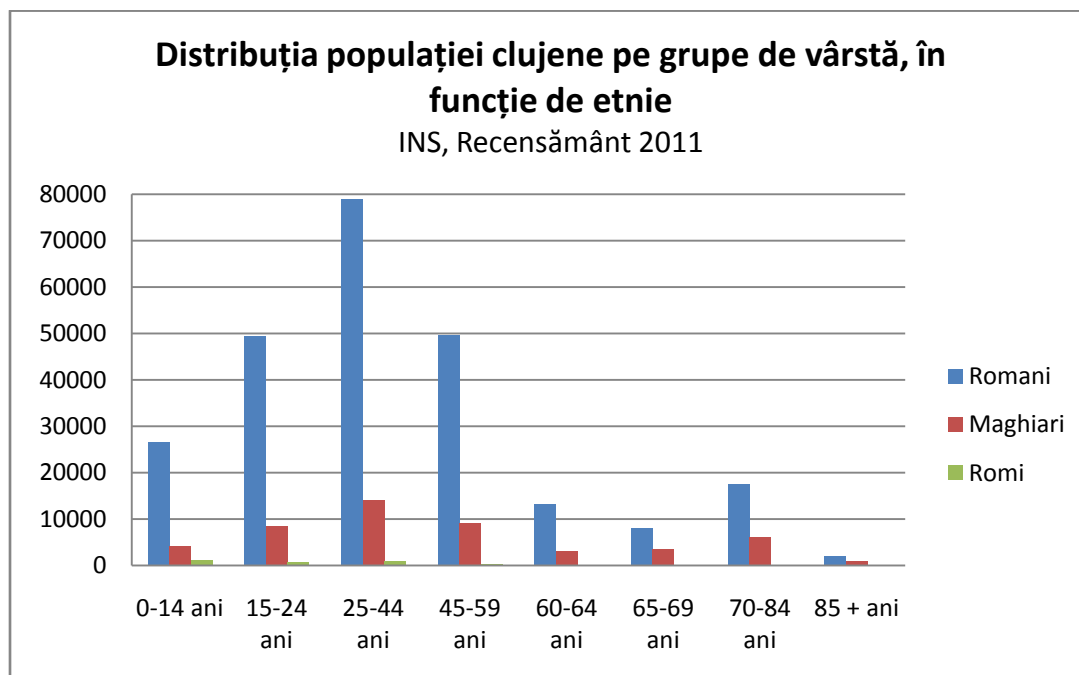
Distribuția etnică a municipiului Cluj-Napoca

Sursă: INS, Recensământ 2011.

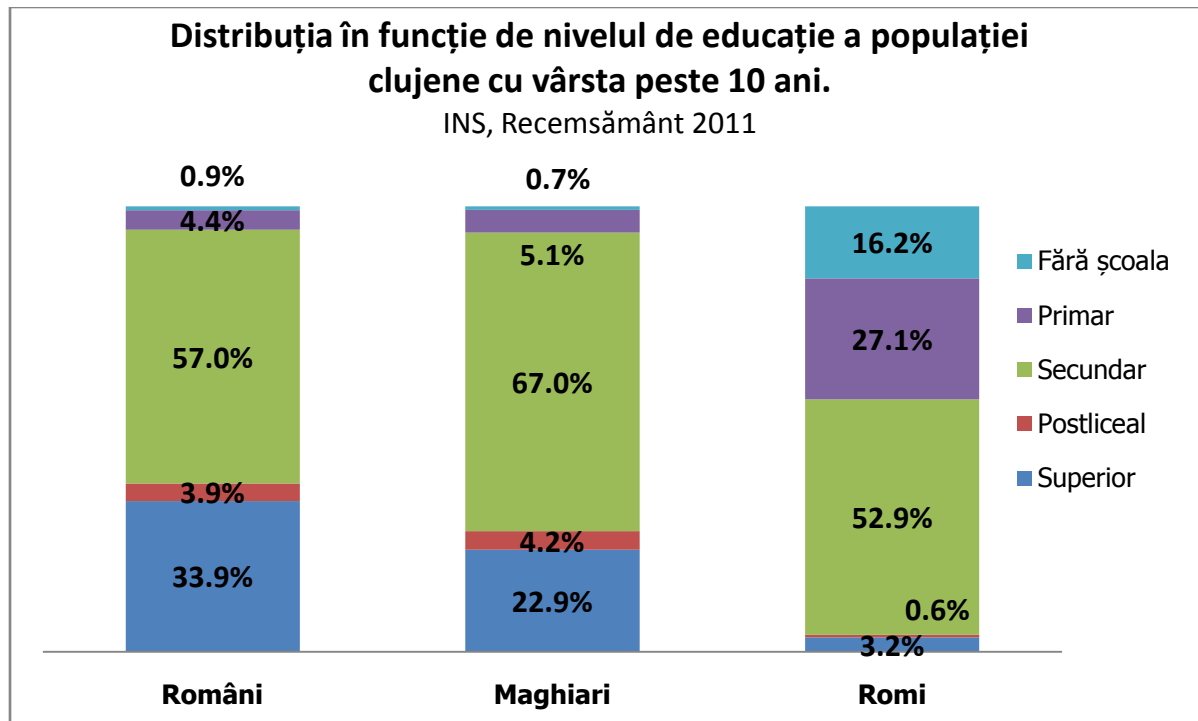
¹⁷ Vezi de exemplu Dumitru Sandu despre indicii de dezvoltare socială a localităților din România, <https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>

GRUPE DE VÂRSTĂ

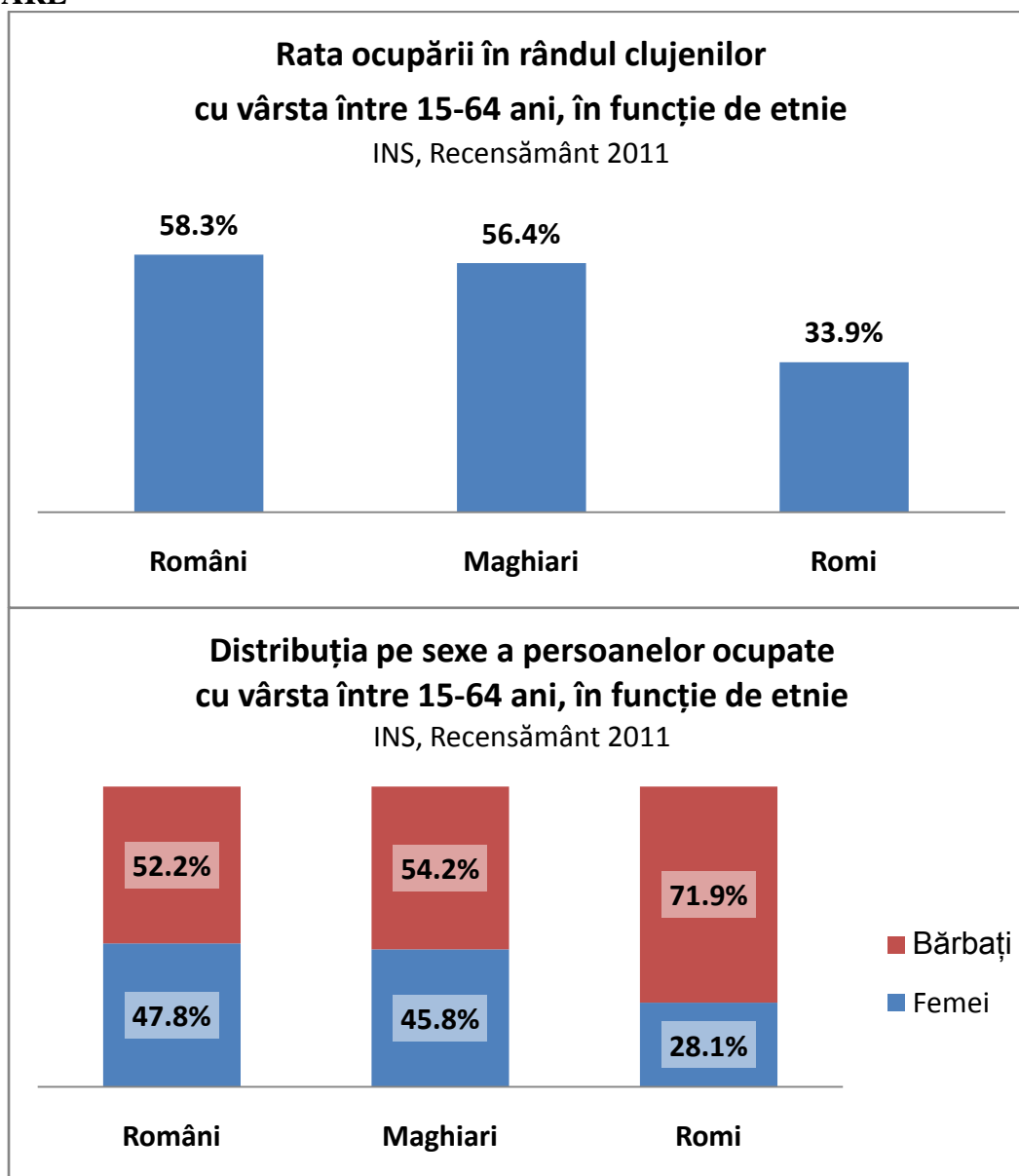
Populația cea mai îmbătrânită se cunoaște în rândurile etniei maghiare (mai bine de un sfert dintre maghiari sunt peste 60 de ani), în timp ce dintre romi doar cc 4% ajung la vârsta de peste 65 de ani, iar dacă comparăm aceste date cu informațiile aferente pentru populația din Pata Rât (vezi graficul de la pag. 19), observăm că printre cei din urmă procentul celor peste 65 de ani este și el foarte redus.

NIVEL DE ȘCOLARIZARE

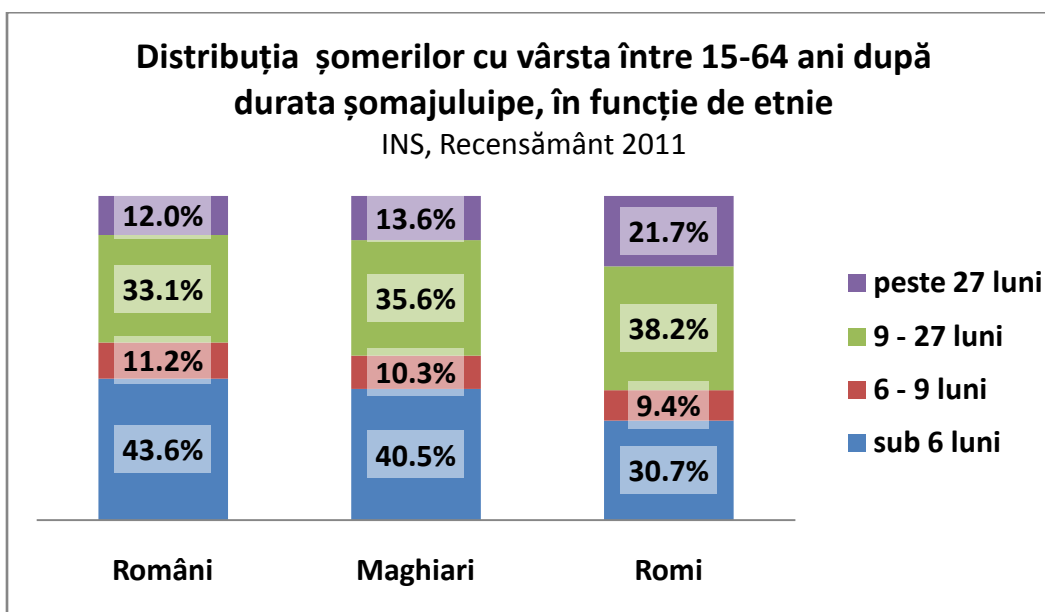
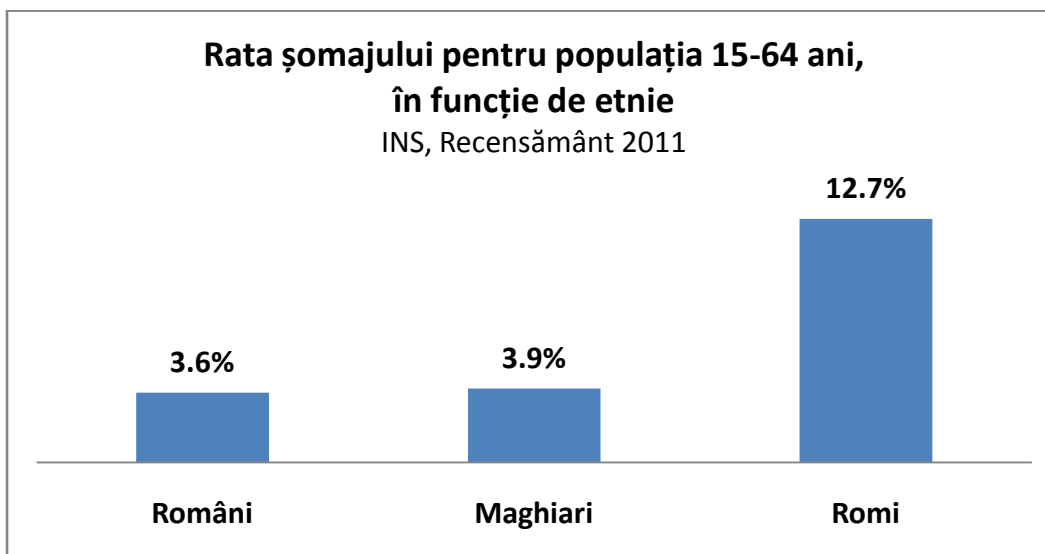
Procentul romilor cu studii superioare din populația totală este mult mai redus decât procentul persoanelor de etnie romă pe întreaga populație a orașului (chiar dacă în alt grad, dar această observație este valabilă și în ceea ce privește populația maghiară). Se poate însă observa că procentul celor cu educația școlară de nivel secundar (incluzând gimnaziu, liceu sau școală profesională și postliceal) este și în cazul populației rome peste 50% din totalul etniei, iar printre cei care locuiesc în Pata Rât se ridică și acolo la cc 38% (vezi pag. 20), ceea ce denotă că nivelul de școlarizare în sine nu oferă garanția unui trai decent.

OCUPARE

Rata de ocupare în rândurile celor trei etnii în context clujean este aproape de rata aferentă pe România (58.8%), dar toate sunt foarte departe de ținta de atins în cadrul Strategiei Europa 2020. Pentru toate cele trei etnii, ponderea bărbaților în rândul populației ocupate este mai mare decât cea a femeilor. Dar, dacă în cazul românilor și maghiarilor discrepanța este relativ mică (2-4%), în cazul romilor avem de trei ori mai mulți bărbați ocupați decât femei ocupate (71.9% dintre etnicii romi ocupați sunt bărbați), ceea ce denotă atât anumite tipuri de relații de gen în interiorul grupului, cât și multiplele dificultăți, după caz discriminări cu care se confruntă femeile de etnie romă. Procentul persoanelor ocupate de etnie maghiară și de etnie romă este sub procentul acestor populații în totalul populației clujene atât pentru totalul ambelor sexe, cât și pentru femei și bărbați.

ȘOMAJ

Rata șomajului este cea mai mare printre etnicii romi, procentul celor în șomaj de lungă durată din totalul șomerilor din grupul etnic propriu fiind cel mai înalt printre romi (de 21.7%, față de 12% dintre românii șomeri, sau de 13.6% dintre șomerii maghiari), ceea ce reflectă că ei își găsesc mai greu un nou loc de muncă după pierderea locului de muncă anterior.

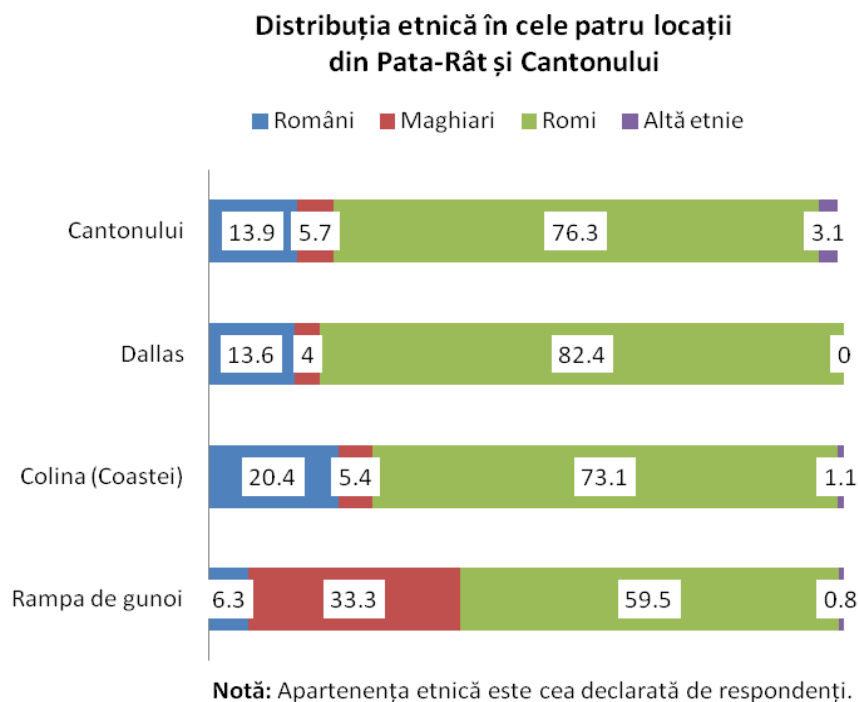
Asupra sistemului local de asistență socială se manifestă presiuni și provocări în creștere: accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică, lipsa locurilor de muncă, șomajul de lungă durată cu precădere în rândurile tinerilor, veniturile reduse și starea de sărăcie chiar și în rândurile celor angajați, creșterea riscului de sărăcie severă în rândul unor grupuri defavorizate, printre care mulți etnici romi. Infrastructura de asistență socială și resursele umane din acest domeniu sunt încă deficitare în raport cu creșterea continuă a nevoii pentru astfel de servicii, ceea ce înseamnă că programele de incluziune socială, chiar dacă au susținere politică, riscă să eșueze din lipsa resurselor umane și materiale necesare implementării lor. Categoriile vulnerabile trebuie capacitate prin programe de asistență socială comunitară, prin asistarea familiilor cu probleme multiple, prin activități preventive ținute către grupurile vulnerabile și intervenții de tip management-de-caz pentru ca indivizii și familiile să-și poată exercita drepturile sociale, și pentru a folosi oportunitățile de incluziune socială create. Incluziunea socială nu se reduce la alocarea unor prestații *hic et nunc*, ci este un proces care necesită timp și facilitare, prin urmare resursă umană calificată.

Drept consecință, programele operaționale propuse includ prevederi privind colectarea datelor statistice, cât și măsuri specifice de intervenție în ceea ce privește populația aflată sub pragul de sărăcie, copii din familii dezavantajate și copii din sistemul de protecție, tinerii care au părăsit centrele de plasament, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice aflate în dificultate, persoane dependente de substanțe, copii și adulți victime ale violenței, exploatării sexuale și traficului de persoane, persoane și familii fără adăpost, persoane migrante (din alte țări) și cetățeni români reîntorși în țară, tineri și adulți delicvenți, și persoane care comit acte de agresiune, etnici romi supuși excluziunii sociale (vezi Direcția strategică 3 din capitolul VII).

b. Deprivare multiplă și marginalizare în rândul etnicilor romi. Cazul Pata Rât

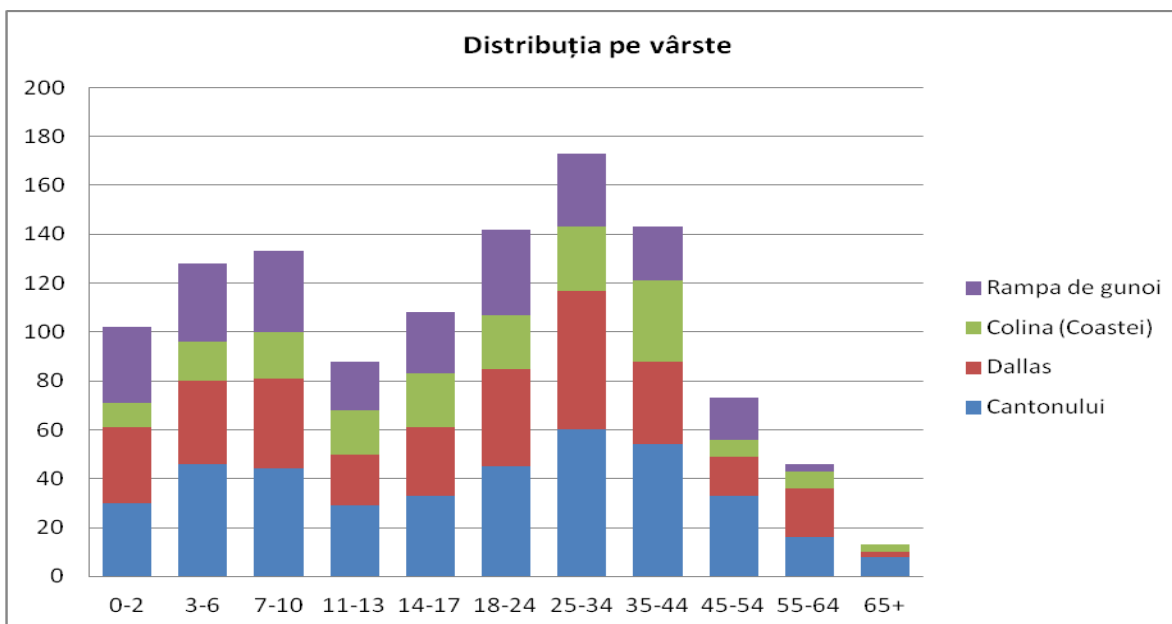
Cazul clujean extrem al marginalizării socio-teritoriale și al teritoriilor de locuire defavorizată este zona Pata-Rât din apropierea rampei de gunoi, populată în mod preponderent de familii și persoane de etnie romă supuse excluziunii sociale. În cele ce urmează, pe baza datelor generate prin cercetarea deja amintită, derulată în cadrul proiectului "*Preparatory Phase for Model Project: making the most of EU Fund for Sustainable Housing and Inclusion of disadvantaged Roma (explicitly but not exclusively targeted) in Cluj Metropolitan Area,*" prezentăm sub forma

de grafice câțiva indicatori ai populației din Pata Rât (compoziția etnică, grupe de vârstă, nivelul de școlarizare și muncile pentru venit).

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Dacă comparăm aceste procente cu procentele grupurilor etnice pe întregul oraș, diferența între ele este tranșantă, ceea ce denotă că în cazul persoanelor de etnie romă riscul de a ajunge în Pata Rât în urma unor constrângeri materiale (evacuări forțate, lipsa resurselor dobândirii unei locuințe, lipsa veniturilor stabile etc.) este cu mult mai mare decât riscul în cazul altor etnii, care, după caz, pe lângă sărăcie nu sunt confrunțați cu stigmatizare etnică excluzionistă.

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

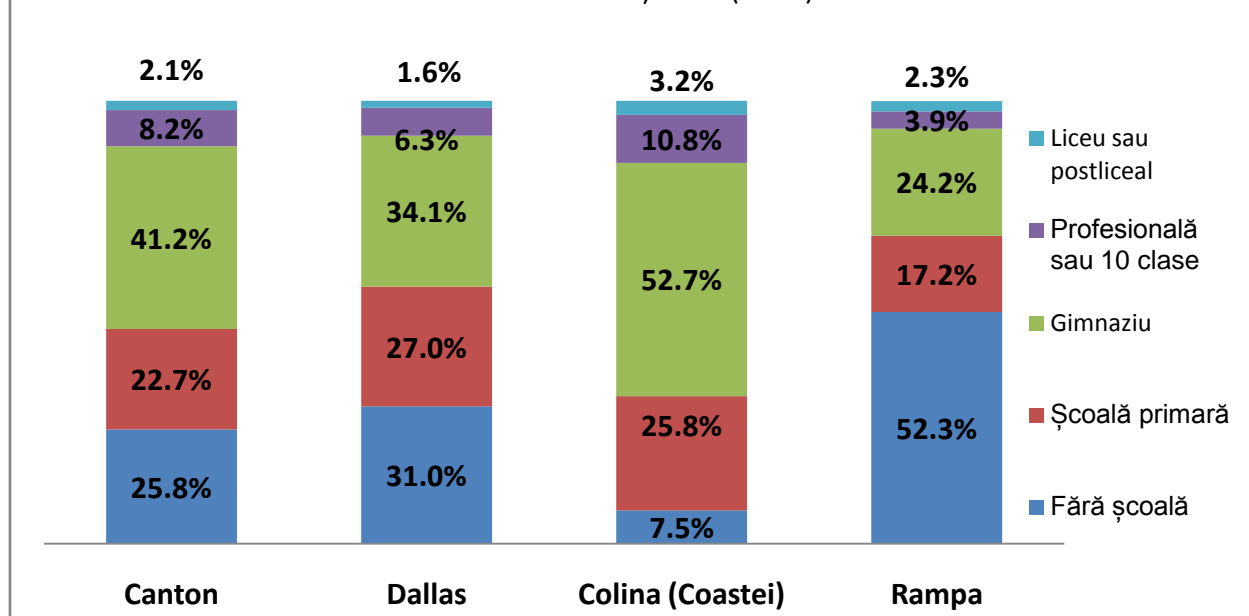
Conform definiției noastre, zona Pata Rât include patru vecinătăți, și anume Dallas, rampă, casele modulare și strada Cantonului. Dincolo de factorii economici care au generat-o, această zonă s-a creat și în urma unor măsuri administrative prin care familii sărace au fost relocalate din alte zone ale orașului în acest spațiu marginalizat (circa 42% din locatari), precum și datorită lipsei îndelungate a unor politici locale și județene de incluziune socială care să fi putut elimina deprivările multiple reproduse intergenerațional cu care se confruntă aceste familii și din cauza teritoriului segregat unde trăiesc. Din datele de mai jos reiese că zona Pata Rât s-a populat de-a lungul mai multor decenii, acest proces începând cu mult înainte de 1990.

De când locuiți aici? <i>Procente calculate în rândul adulților (14 ani împliniți) care au răspuns la chestionarele individuale</i>	Location				Total
	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi	
M-am născut aici	-	17.9%	1.1%	4.8%	5.3%
Înainte de 1990	2.1%	9.4%	-	1.6%	3.2%
În perioada 1990-1999	6.7%	31.6%	-	15.2%	13.0%
În perioada 2000-2010	79.0%	29.9%	4.3%	48.0%	47.7%
După 2010	12.3%	10.3%	93.5%	30.4%	30.4%
Nu știu/Refuz	-	.9%	1.1%	-	.4%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Distribuția în funcție de nivelul de educație a locuitorilor din zona Pata-Rât cu vârsta peste 14 ani

Sursă: UNDP și UBB (2012).

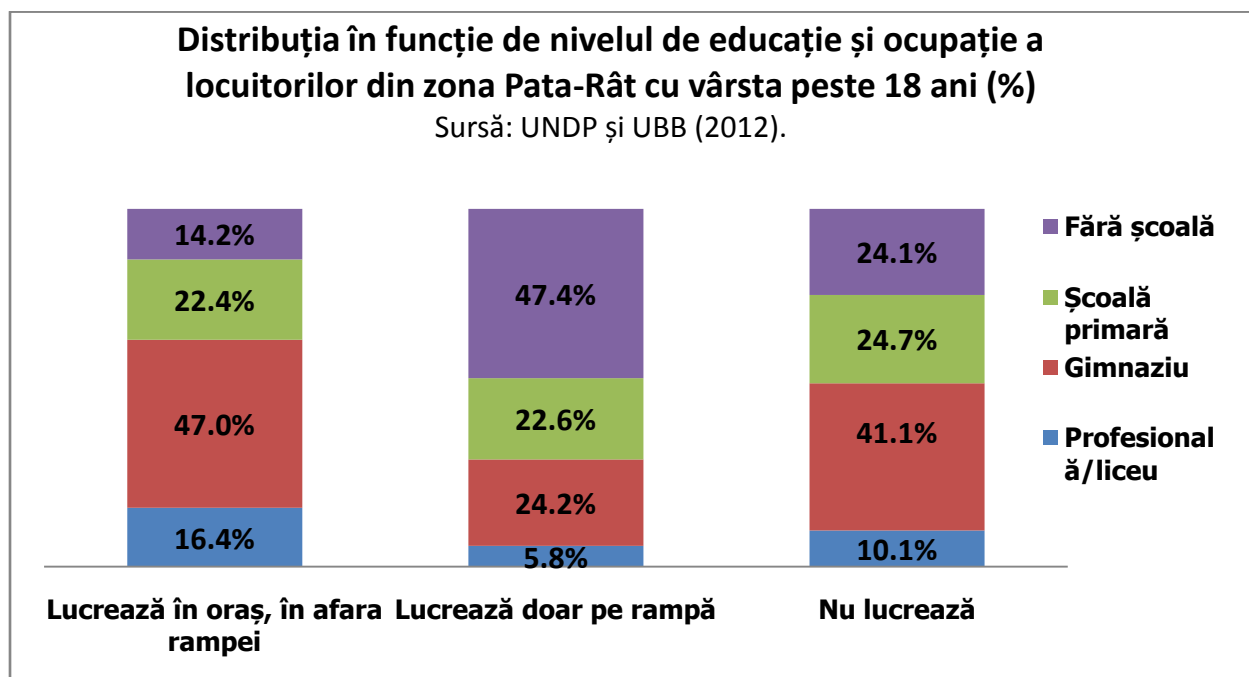
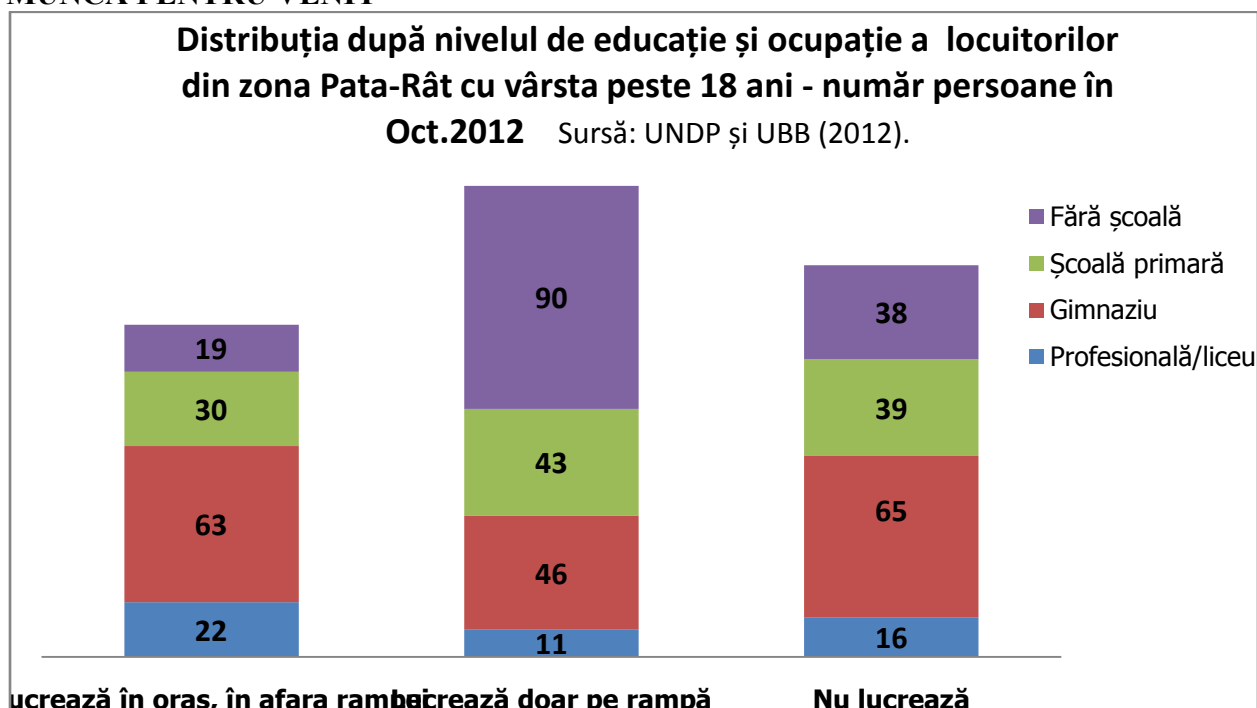

STATUT STATUT OCUPAȚIONAL ȘI EXPERIENȚA DE MUNCĂ

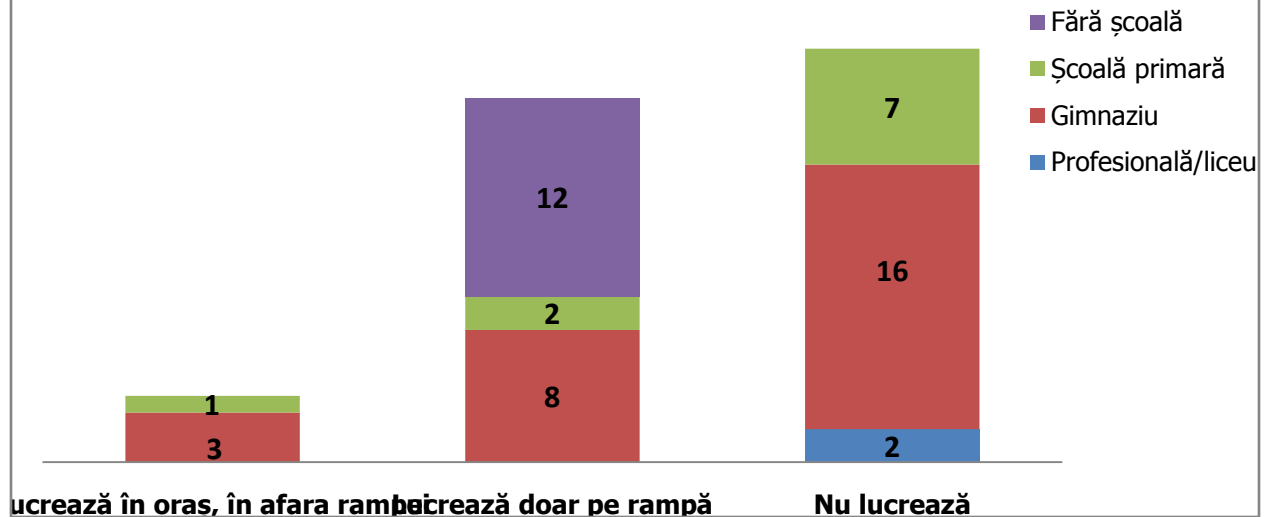
Statut ocupațional	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi
<i>Răspuns multiplu. Procente calculate pentru cei de vârstă activă, 18-64 de ani</i>				
Angajat cu contract de muncă	11.9%	3.2%	21.5%	0.8%
Lucrător pe cont propriu (pers fizică autorizată PFA)	1.5%	2.4%	-	0.8%
Angajator/Patron	0.5%	0%	1.1%	-
Lucrător ocazional, cu sau fără contract	20.7%	8.7%	19.4%	7.8%
Lucrător pe rampa de gunoi	12.4%	74.6%	1.1%	90.6%
Șomer înregistrat	1.6%	0.8%	2.2%	-
Pensionar	8.3%	2.4%	10.8%	0.8%

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

MUNCĂ PENTRU VENIT

**Distribuția după nivelul de educație și ocupație a locuitorilor
din zona Pata-Rât cu vârsta între 15-18 ani - număr persoane în
Oct.2012** Sursă: UNDP și UBB (2012).

c. Disparități socio-teritoriale și locative

Disparitățile socio-teritoriale din cadrul orașului Cluj-Napoca, sau existența zonelor de locuire defavorizate și segregate în acest mediu urban (care pot fi surprinse printr-o hartă a sărăciei)¹⁸ impun recunoașterea faptului că segregarea teritorială și zonele de locuire defavorizate generează cazuri de sărăcie extremă, caracterizate de suprapunerea multiplelor deprivări materiale și

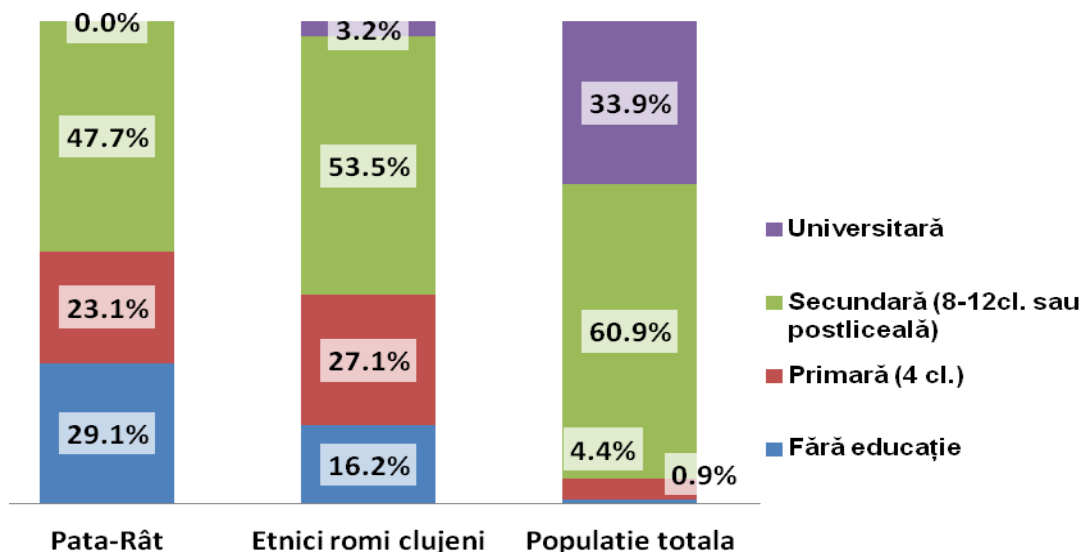
¹⁸ Hărțile problemelor sociale au un rol important în calibrarea politicilor sociale și economice, și în planificarea unei dezvoltări teritoriale coezive nu numai pe plan regional sau județean, ci și la nivelul și în interiorul fiecărei localități. Încă din prima jumătate a anilor 2000, în România, cu sprijinul Băncii Mondiale, prin programul AMTRANS s-a elaborat metodologia construirii bazei de date spațiale și s-a arătat: “hărțile sărăciei prezintă profilul geografic al bunăstării, indicând zonele/localitățile în care este concentrată sărăcia și către care trebuie să fie alocate resursele.” (*Harta sărăciei în România. Metodologia utilizată și prezentarea rezultatelor*. Raport elaborat la cererea Comisiei Naționale Anti-Sărăcie și Promovarea Incluziunii Sociale de către Universitatea București și Institutul Național de Statistică, 2005). Abordarea teritorializării sărăciei a început să fie aplicată în UE de când, la începutul anilor 1990, programul URBAN a dezvoltat un set de intervenții urbane integrate. Mai nou, în vederea eficientizării politicilor sociale și a utilizării fondurilor pentru reducerea sărăciei, se lucrează cu scopul elaborării unor hărți ale sărăciei extreme la nivel de micro regiuni (nivel LAU-1), la nivel de localități (nivel LAU-2) și la nivel de vecinătăți segregate mai ales în zone urbane (vezi în *Discussion paper on the territorial aspects of extreme poverty drawing up a European extreme poverty map*, 2012). Pentru aplicarea complementară a abordării excluziunii sociale pe bază de grup vulnerabil și pe bază teritorială, avem nevoie și în contextul orașului Cluj de astfel de hărți.

perpetuate intergenerational. Territorial segregation of these spaces is a major challenge for local authorities. Territorial segregation is not only an effect of social exclusion, but also the cause of its perpetuation, and territorial segregation (along with housing), together with access to jobs and education, is a crucial means of social inclusion.¹⁹

Based on the existing data at the level of the city of Cluj-Napoca, as well as at the level of the most disadvantaged housing areas of the municipality (Pata Rât, the garbage ramp area), we managed to generate the following comparative graphics regarding the level of schooling and income, and to describe briefly access to social services, and housing conditions at the level of the municipality and at the level of the population in Pata Rât.

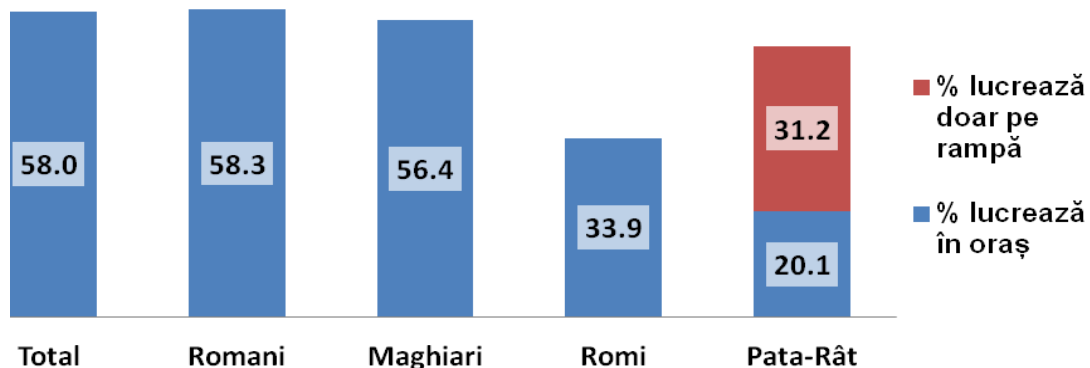
¹⁹ Deoarece în momentul de față nu se colectează și cartografiază date statistice la nivel cartiere, și nici INS nu ne-a putut furniza datele recensământului pe secțiunile de recensare ale orașului, nu suntem în măsură să prezentăm sub formă hărți distribuția populației în orașul Cluj în funcție de etnie, statut ocupațional, nivel educațional, starea locuințelor, risc de excluziune socială, pentru a vedea în ce zone ale Clujului se cumulează dezavantajele sociale și deprivările material/locale.

**Distribuția populației clujene după nivelul de educație școlară:
comparație între Pata-Rât și populația totală a municipiului**

Sursă: INS, Recensământul 2011 pentru Cluj-Napoca și cercetarea UNDP și UBB 2012 pentru Pata-Rât. Datele INS se referă la persoanele care au împlinit 10 ani, iar datele pentru Pata-Rât se referă la persoanele care au împlinit 15 ani.

Procentul populației cu venituri din muncă, pe categorii de populație cu vârsta între 15-64 ani

Sursă: : INS, Recensământul 2011 pentru Cluj-Napoca și cercetarea UNDP și UBB 2012 pentru Pata-Rât. Pentru populația din Cluj-Napoca, procentele indică ponderea populației ocupate (INS, 2011).

În ianuarie 2013, în Cluj-Napoca au beneficiat **alocație de susținere pentru copii 161 de familii**. Spre deosebire de imaginea stereotipică a familiilor beneficiare de această formă de ajutor, **numărul mediu de copii al acestor familii a fost de 2 copii**, iar vârsta **medie a titularului alocației a fost de 39 de ani**. Jumătate dintre titulari avea vârsta sub 38 de ani. **Dintre aceste familii, doar 5 locuiau în zona Pata Rât.**

	Venit net mediu lunar pe membru de familie:	1 copil	2 copii	3 copii	4 sau mai mulți copii
Familie cu doi părinți	sub 200 lei	30	60	90	120
	între 201-350 lei	25	50	75	100
Familie monoparentală	sub 200 lei	50	100	150	200
	... între 200-350 lei	45	90	135	180

Sursă: Legea 177/2010, actualizată.

De ajutor social în vederea asigurării venitului minim garantat (VMG - Legea 416/2001, actualizată) au beneficiat doar **223 de familii**. Dintre acestea, **48 de familii (fiecare a cincea familie beneficiară!)** nu au o rezidență legală, documentul lor de identitate fiind unul temporar, cu mențiunea *lipsă domiciliu*. Aceste familii au dreptul de a beneficia de prevederile Legii 116/2002 privind Prevenirea și combaterea marginalizării sociale.

Dintre familiile relocate de pe str. Coastei în Pata-Rât, au beneficiat doar 8 familii de ajutor social în baza legii VMG, și o singură familie cu domiciliul pe str. Cantonului.

În momentul actual în Cluj-Napoca funcționează un număr de 15 **creșe publice**. Acestea au un număr de 935 de locuri, mult prea puține față de numărul cererilor existente, care a fost aproape dublu. **Numărul de copii care au frecventat creșele publice** din Cluj-Napoca în luna ianuarie 2013 a fost după cum urmează:

- Grigorescu: 52 copii
- Gheorgheni: 339 copii
- Centru: 61 copii

- Zorilor: 88 copii
- Mărăști: 61 copii
- Mănăstur: 365 copii
- Someșeni: 47 copii

TOTAL: 1013 copii

Conform datelor primite de la DGASPC, valabile, conform adresei, de la 31 ianuarie 2013:

1. Numărul **asistenților maternali** din județul Cluj este 140, din care cu domiciliul în Cluj-Napoca sunt 14 persoane;
2. Numărul copiilor plasați la asistenții maternali este 208, din care cu domiciliul părinților pe raza municipiului Cluj-Napoca sunt 47;
3. Numărul copiilor aflați în plasament la familia lărgită este 320, din care cu domiciliul parintilor pe raza municipiului Cluj-Napoca sunt 84.

Conform datelor furnizate de **Serviciul Protecția Copilului, Familiei și Dezvoltare** de sub DASM pe întregul oraș:

- numărul copiilor care au frecventat Centrul de Zi "Țara Minunilor" în anul școlar 2012-2013 a fost de 30 (toți copiii provin din comunitatea Pata Rât);
- cazuri raportate de abuz asupra copiilor: 61
- cazuri raportate de violență domestică: 17
- cazuri raportate de trafic de persoane: 3

În decembrie 2013, Direcția de Asistență Socială și Medicală a Primăriei a deschis o unitate mobilă multifuncțională în Pata-Rât, în apropierea rampei de gunoi, cu scopul de a facilita integrarea socială a familiilor din zonă, în special a celor care locuiesc pe terenul din imediata vecinătate a rampei de gunoi. Continuând inițiativa "Cortul copiilor", realizat de DASM în

colaborare cu Consiliul Județean și Universitatea Babeș-Bolyai, în unitatea mobilă se oferă servicii educaționale și sociale copiilor cu vârsta între 4 și 14 ani de către Fundația pentru Ajutorarea Popoarelor și grupul de voluntari ai primăriei. Scopul programului este prevenirea separării copilului de familie, îmbunătățirea nutriției și a stării de sănătate și facilitarea integrării copiilor de vârstă școlară și preșcolară în învățământul public și programele de tipul Șansa a Doua. În Ianuarie 2014, programul era frecventat de aproximativ 80 de copii cu vârsta între 4-14 ani din familii ce locuiesc în proximitatea rampei de gunoi.

În Cluj-Napoca există 8 cluburi pentru pensionari și 2 centre de zi pentru vârstnici:²⁰

- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. TRAIAN NR. 61
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. AUREL VLAICU NR. 3A
- CLUBUL PENSIONARILOR – B-UL 21 DECEMBRIE 1989 NR. 108-110
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. HOREA NR. 108
- CLUBUL PENSIONARILOR - STR. ARINILOR NR. 11
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR MIRASLAU NR. 4
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. LUIS PASTEUR NR. 77
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. DETUNATA
- CENTRUL DE ZI PENTRU VARSTNICI – STR. STEFAN OCTAVIAN IOSIF NR. 1-3
- CENTRUL DE ZI PENTRU VARSTNICI – STR. DECEBAL NR. 21

Conform datelor INS de pe urma Recensământului din 2011, în **Cluj-Napoca** există un număr de **129837 locuințe**, dintre care **98.1% în proprietate privată**, și doar 1.3% în proprietate de stat. Dintre aceste locuințe 97.1% au bucătărie și 97.6% au baie în locuință, și 92.0% au încălzire centrală. Mai departe, din acest număr total de locuințe, sunt racordate: la apă 98.6%, la canalizare 98.5%, și la electricitate 99.1%. Mediile pe țară ale acestor procente sunt mult mai reduse (acces la apă 66.7%, la canalizare 65.1%, la electricitate 96.6%; cu încălzire centrală

²⁰ <http://www.primariaclujnapoca.ro/comunicate.html?gId=1180>

44.4%, cu bucătărie în locuință 84.6% și cu baie în locuință 61.9%). Din păcate nici la această oră nu avem date cu privire la alți indicatori ai calității locuirii, cum ar fi supraaglomerarea.²¹

În anul 2013, conform Hotărârilor Consiliului Local al Municipiului **Cluj-Napoca**, lista de priorități întocmite pe baza cererilor de **locuințe sociale** a inclus 358 de cereri, dintre care 80 au fost declarate neeligibile. Ulterior, pentru anul 2013 au fost repartizate, în vederea atribuirii prin închiriere a locuințelor sociale din fondul locativ de stat, un număr de 49 de locuințe. Din aceste documente nu reiese:

- 1) numărul real care reflectă nevoia de locuință socială (deoarece multe persoane/familii nevoiașe și foarte nevoiașe nici nu își mai depun cereri din cauza sistemului de criterii de atribuire a locuințelor sociale care nu sprijină accesul persoanelor marginalizate, fără venituri stabile, la astfel de locuințe);
- 2) procentul locuințelor sociale nou construite și/sau procentul locuințelor sociale eliberate de pe urma evacuării foștilor chiriași din diverse motive (procedură care reproduce numărul persoanelor fără adăpost și a celor care, conform criteriilor definite de HCL Cluj-Napoca, nu au dreptul la locuință socială).

În anul 2013, conform Hotărârilor Consiliilor Locale, lista de priorități întocmite pe baza cererilor de **locuințe ANL** pentru tineri a inclus 112 de cereri. Ulterior, pentru anul 2013 au fost repartizate, în vederea atribuirii prin închiriere a locuințelor construite din fonduri ANL, 2 locuințe.²²

În Pata Rât, din totalul de gospodării în 2012:²³

- în jur de 40 de familii au acte de închiriere valabile în casele modulare unde în decembrie 2010 au fost relocați locatarii din imobilele dărmate de pe strada Coastei;

²¹ <http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS2.pdf> ,
<http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS12.pdf>,

²² <http://www.primariaclujnapoca.ro/locuinte.html>

²³ Statistici extrase din cercetarea realizată în Octombrie 2012 de către Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite (UNDP) în parteneriat cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca în cadrul proiectului *Fază pregătitoare pentru un proiect model: utilizarea optimă a fondurilor europene pentru locuire sustenabilă și incluziunea romilor (vizați explicit dar nu exclusiv) în situații dezavantajate* finanțat de Open Society Foundations, Making Most of EU Funds for the Roma. Coordonator cercetare și interpretare: Cristina Raț, Departamentul de Sociologie, Universitatea Babeș-Bolyai.

- dintre cele 120-130 gospodării existente pe strada Cantonului circa 50 de familii locuiesc în case de termopan sau căsuțe de lemn date în folosință gratuită prin contract în 2004 și 2005 de către Fundația Ecce Homo pe baza contractului de parteneriat încheiat între această fundație și Primăria Municipiului Cluj-Napoca;
- 65 gospodării sunt amplasate în Dallas, pe terenul privat dobândit în 2012 de către Fundația Pro Roma;
- 50 gospodării se regăsesc în locuințe/adăposturi improvizate pe rampă, din familiile stabilite aici cc. 64% provind din alte județe, 13 familii fiind relocate acolo din orașul Cluj-Napoca de către autorități.
- situația actelor de identitate reprezintă, în continuare, o problemă:

Acte de identitate în rândul adulților (procente în rândul persoanelor cu vârsta peste 14 ani)	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi
Carte de identitate cu adresă din Cluj	62.3%	64.1%	87.2%	19.1%
Carte de identitate cu adresă într-o altă localitate	3.4%	6.0%	2.6%	45.8%
Carte de identitate temporară, fără domiciliu	28.8%	11.4%	6.8%	18.3%
Fără carte de identitate, dar are CNP	4.7%	14.1%	3.4%	6.9%
Fără carte de identitate și fără CNP	0.8%	4.3%	-	9.9%
Total	100%	100%	100%	100%

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

CertIFICATE DE NAȘTERE ALE COPILOR (procente în rândul copiilor sub 14 ani)	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi
Are certificate de naștere	92.0%	87.8%	100%	79.6%
Nu are, dar are CNP	2.5%	-	-	1.8%
Nu are certificate de naștere, nici CNP	3.1%	12.2%	-	18.6%
Nu știu/Nu răspund	2.5%	-	-	-
Total	100%	100%	100%	100%

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Casele modulare din Pata Rât sunt racordate la apă, electricitate și canalizare – câte un modul este compus din patru camere de câte 15 sau 18 metri pătrați, precum și o baie de circa 6 metri pătrați, și este locuit în medie de 20 de persoane. Pe strada Cantonului există o pompă publică de apă amplasată în zona căsuțelor de termopan (fiecare compus dintr-o singură încăpere de circa 16 metri pătrați), și doar câteva locuințe sunt racordate la electricitate pe bază de contract, zona neavând canalizare, și nu există băi sau toalete. În Dallas există o pompă de apă, și câteva căsuțe sunt racordate la electricitate. Oamenii care locuiesc în improvizările de pe rampă nu au acces deloc la utilități – doar la o sursă de apă de izvor de suprafață (apă nepotabilă).

În ceea ce privește accesul la servicii de sănătate primară, tabelul de mai jos reflectă că acesta este foarte redus în cazul populației din Pata Rât.

Aveți asigurare medicală? Procente în rândul persoanelor care au împlinit 18 ani	Locație				Total
	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi	
Da	51.0%	20.8%	61.9%	28.6%	40.2%
Nu	49.0%	77.6%	35.9%	71.4%	59.0%
Nu știu/ Refuz	-	1.6%	2.2%	-	0.8%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Datorită diagnozei circumscrise, în ceea ce privește dezideratul incluziunii sociale, Strategia de Dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca 2014-20 va aborda nu numai sărăcia persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, ci și dimensiunea teritorială a sărăciei sau marginalizarea socio-teritorială. Drept consecință, această Strategie identifică nu doar măsuri de incluziune socială dedicate persoanelor care trăiesc în sărăcie pe o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp datorită vulnerabilităților sau dezavantajelor care caracterizează situația lor individuală, ci și măsuri care vizează desegregarea teritorială și incluziunea socială a comunităților marginalizate prin măsuri integrate (investiții intersectoriale în domeniile ocupării forței de muncă, educației, asistenței medicale, infrastructurii locative, eliminarea stigmatizării culturale a acestor teritorii, a populației și comunităților care le locuiesc, asigurare de locuințe în vecinătăți mixte). Drept consecință, strategia noastră include un plan de desegregare teritorială pentru zona Pata Rât (vezi Direcția strategică 4 din capitolul VII).

d. Resurse instituționale

În momentul de față, unitatea Primăriei împuternicită cu problemele sociale este Direcția de Asistență Socială și Medicală (DASM), care gestionează sistemul de beneficii și servicii sociale reglementate prin Legea Asistenței Sociale. Celelalte Direcții ale Primăriei până acum nu și-au propus gestionarea diverselor probleme ale orașului Cluj din punctul de vedere al incluziunii sociale, precum nici comisiile de specialitate ale Consiliului Local (în procesul de elaborare a propunerilor de Hotărâri ale Consiliului Local) nu au găsit modalități prin care să consulte cele

mai vulnerabile și marginalizate grupuri din oraș, și să asigure participarea lor la luarea deciziilor. Lipsa colectării sistematice a datelor care reflectă situația socială și economică din oraș, precum și lipsa cartografierii acestora este un impediment în calea unei planificări eficiente a investițiilor în funcție de nevoile diverselor grupuri sociale și în funcție de nevoi zonale. Datorită sistemului greoi al administrației publice românești, diverse organisme împuternicite cu incluziunea socială și/sau promovarea egalității de șanse de la nivel local și județean nu au reușit să își coreleze activitatea, de multe ori plasând anumite responsabilități de la un nivel la altul. Până acum, primăria nu a elaborat încă un plan local de acțiune pentru incluziunea socială a romilor, și nu a constituit un grup local care să coordoneze și monitorizeze implementarea acestui plan, colaborând cu inițiativele de la nivelul Zonei Metropolitane Cluj sau de la nivelul județului Cluj.

Pentru a putea face față nevoilor legate de servicii sociale din orașul Cluj, în perioada 2014-2020 DASM trebuie să beneficieze de dezvoltarea resurselor sale umane și materiale. Tot cu acest scop, Primăria va sprijini organizațiile neguvernamentale care oferă servicii pentru incluziunea socială a celor marginalizați și comisionarea de servicii sociale de la ONG-uri de profil, specializate, iar întregul sistem de servicii sociale va urmări în continuare profesionalizarea și acreditarea acestora. În completare, pentru a veni în sprijinul beneficiarilor, primăria va susține crearea unei baze de date despre servicii sociale. Mai departe, pentru perioada 2014-2020 întvedem constituirea unor mecanisme și instrumente instituționale care pot deservi realizarea obiectivelor din domeniul incluziunii sociale în general și al incluziunii sociale a romilor în special, inclusiv al asigurării participării grupurilor vulnerabile la luarea deciziilor administrative (vezi Direcția strategică 5 din capitolul VII).

e. Analiza SWOT privind strategia incluziunii sociale

Puncte tari (Strength)	Puncte slabe (weaknesses)	Oportunități (opportunities)	Amenințări (threats)
<p>Întărirea leadership-ului municipiului Cluj-Napoca în interiorului Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, cât și la nivel național și european</p> <p>Constituirea unor compartimente de incluziune socială, cu roluri complementare, la nivelul municipalității și a zonei metropolitane Cluj</p> <p>Cadru legislativ național și comunitar UE suportiv pentru elaborarea și implementarea politicilor de incluziune socială, și de incluziunea socială a romilor la nivel UE, național, regional și local</p> <p>Instrumente de politici publice naționale care pot fi fructificate în programele sociale locale (mediere sanitară și școlară, forme de educație școlară menite să susțină învățarea pe tot parcursul vieții, unități economice protejate, forme cooperativiste de economie socială, protecția copilului, servicii medicale comunitare, locuințe sociale etc)</p> <p>Gradul relativ mare (în context românesc) al dezvoltării economice al municipiului Cluj-Napoca</p>	<p>Dificultatea prioritizării investițiilor pentru prevenirea și combaterea sărăciei și a excluziunii sociale</p> <p>Constrângeri bugetare locale</p> <p>Necesitatea îmbunătățirii coordonării dintre direcțiile primăriei în ceea ce privește prevenirea și combaterea marginalizării sociale, dincolo de atribuțiile DASM</p> <p>Nesiguranța statutară a experților de etnie romă la diverse nivele administrative (lipsa expertului pentru romi la primărie, problemele statutare cu care se confruntă inspectorul școlar pentru romi, mediatorii școlari și mediatorii sanitari)</p> <p>Înrădăcinarea greoaie a formelor noi de consultare și participare cetățenească</p> <p>Necesitatea unei mai bune coordonări a dezvoltării infrastructurale cu dezvoltarea socială</p> <p>Accesul redus al copiilor aparținând unor familii defavorizate la programe școlăre după școală, sau la activități culturale și sportive de calitate din oraș</p>	<p>Definirea incluziunii sociale și reducerii sărăciei ca unul dintre domeniile cele mai importante ale dezvoltării (<i>smart, sustainable and inclusive growth</i>) în Strategia Europa 2020; în Acordul de Parteneriat între România și Comisia Europeană privind noua perioadă de programare; în Planul de dezvoltare regională, elaborat sub coordonarea ADR N-V; Planul județean de dezvoltare; și în alte documente strategice naționale și ale UE</p> <p>Promovarea elaborării și implementării unei Strategii pentru incluziunea socială a romilor pe plan local, crearea unor mecanisme inter-instituționale aferente, inclusiv a unui grup local de acțiune cu participarea expertului pentru romi angajat la primărie</p> <p>Capacitatea instituțională a Clujului în ceea ce privește dezvoltarea datorită Polului de Creștere Cluj, Organizația Arhitecților din România, Asociației Zonei Metropolitane Cluj</p> <p>Implicarea autorităților Clujene în programe transnaționale privind politicile și programele pentru romi inițiate de Comisia Europeană, Consiliul Europei, OSI, UNDP, etc</p>	<p>Deciziile guvernamentale nefaste privind utilizarea fondurilor europene, care pot să tergiverseze, din diverse motive, implementarea programelor integrate și nevoia aferentă de coordonare inter-sectorială și inter-instituțională</p> <p>Neaplicarea prevederilor legii pentru prevenirea și combaterea marginalizării sociale și neconcordanța cu legea locuințelor</p> <p>Tergiversarea adoptării legii economiei sociale</p> <p>Slăbiciunile legii locuințelor, dar și a sistemului de construire și de atribuire a locuințelor sociale la nivel local în ceea ce privește gestionarea locuințelor sociale ca instrumente ale incluziunii sociale, precum și interzicerea și prevenirea evacuărilor forțate ca proceduri administrative care produce persoane fără adăpost și duce la agravarea marginalizării sociale</p> <p>Procentul redus din PIB alocat educației, sănătății și protecției sociale,</p> <p>Insuficienta atenție acordată fondului locativ public la nivel național</p>

<p>Succesul proiectului desfășurat de Primărie în colaborare cu Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite (UNDP) care a creat numeroase sinergii instituționale care pot fi fructificate în scopul incluziunii sociale și desegregării Pata-Rât-ului</p>	<p>Concentrarea sărăciei în anumite cartiere ale Clujului, discrepanțe teritoriale în interiorul orașului, și formarea de zone de locuire defavorizate aflate sub riscul unei “regenerari urbane” prin proceduri de evacuare, demolare etc.</p>	<p>Implicarea societății civile și a comunităților locale în programe culturale și sociale care își propun combaterea rasismului, și promovarea relațiilor interculturale dintre diverse grupuri etnice și categorii sociale</p>	<p>Explicarea fenomenului excluziunii sociale prin factori individuali</p>
<p>Deschiderea primăriei municipiului Cluj-Napoca față de inovații administrative (de ex. programul de buget participativ, Memorandumul de Înțelegere între UNDP și Primărie, procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a Clujului prin implicarea unor categorii largi de specialiști, asumarea principiului incluziunii sociale în planul Cluj Capitală Culturală Europeană)</p>	<p>Procent redus de terenuri publice pe raza municipiului Cluj-Napoca unde s-ar putea derula programe de construcție de locuințe sociale</p>	<p>Deschiderea din partea experților din domeniul planificării spațiale, strategii culturale, multiculturalism, democrație și bugetare participativă, și altele în vederea adoptării perspectivei incluziunii sociale în aceste domenii de dezvoltare</p>	<p>Sentimente și prejudecăți anti-rome la nivelul populației majoritare</p>
<p>Implicarea societății civile instituționalizate în furnizare de servicii sociale; în derularea unor acțiuni sociale de solidaritate cu grupurile vulnerabile și de combatere a rasismului; în implementarea unor programe culturale menite să genereze și susțină schimbare socială; în protecția mediului; în elaborarea strategiei de dezvoltare a Clujului pentru perioada 2014-2020; constituirea unei asociații comunitare a romilor la nivel grassroots</p>	<p>Situația juridică neclară a mai multor terenuri din Cluj-Napoca, în mod particular ale celor pe care sunt plasate așezăminte informale</p>	<p>Expertiza și implicarea unei rețele extinse de organizații neguvernamentale și academice în domeniul incluziunii sociale, dar și al formelor alternative de construcții de locuințe</p>	<p>Practici discriminatorii ale angajatorilor față de etnici romi</p>
<p>Utilizarea expertizei Universității Babeș-Bolyai și a sectorului non-guvernamental</p>	<p>Fenomenul segregării sociale, locative, școlare și ocupaționale pune obstacole în calea incluziunii sociale a romilor</p> <p>Accentuarea marginalizării sociale, și crearea unor forme acute de segregare socio-teritoriale de pe urma dezavantajelor cumulate ale grupurilor vulnerabile</p>		<p>Inerții instituționale în reticiența față de colaborarea intersectorială la diversele nivele ale administrației publice românești</p>
	<p>Cronicizarea situației comunităților marginalizate din Pata Rât</p>		<p>Instabilitatea politică</p>
	<p>Necesitatea unei corelări mai bune dintre politicile de incluziune socială a romilor ca grup social defavorizat și politicile de recunoaștere culturală a romilor ca grup etno-cultural</p>		

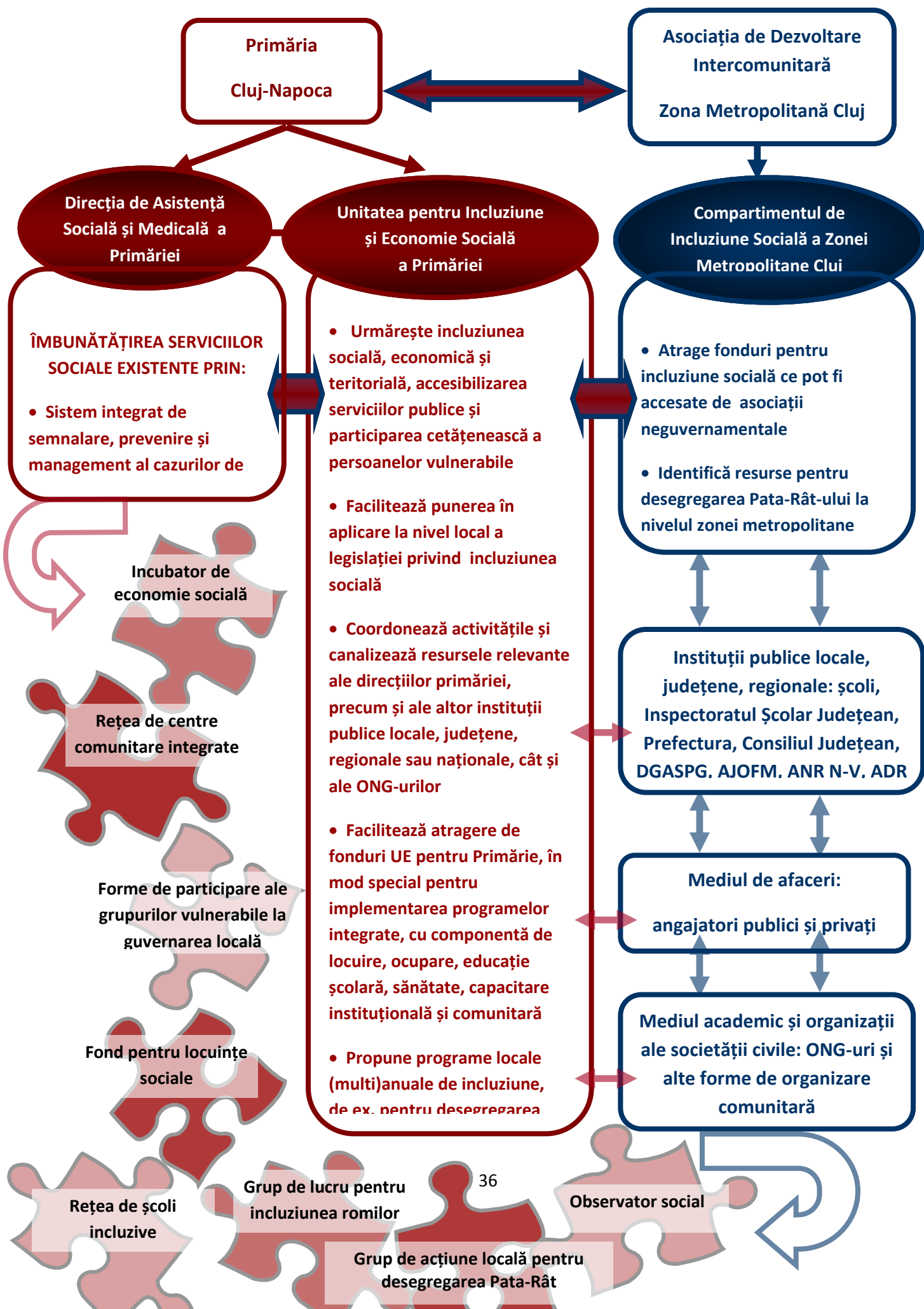
<p>Buna colaborare dintre domeniul social între organizații ale societății civile, instituții academice, administrative de la nivel local, județean și regional</p> <p>Conștientizarea și responsabilizarea unor diverși actori publici în ceea ce privește necesitatea desegregării zonei Pata Rât</p> <p>Practici bune în ceea ce privește programele pilot dedicate grupurilor vulnerabile</p> <p>Îmbunătățirea colaborării dintre comunitățile locale din Pata Rât, societatea civilă instituționalizată, primărie, Agenția de Dezvoltare Regională N-V, Agenția Națională pentru Romi N-V în ceea ce privește pregătirea unor proiecte pilot de locuințe sociale, ocupare și proiecte integrate cu scopul incluziunii sociale</p> <p>Tendențele de eficientizare a colaborării în Zona Metropolitană Cluj</p> <p>Dedicație în vederea îmbunătățirii capacității autorităților locale și organizațiilor civice în absorbția fondurilor europene</p>	<p>Lipsa unor mecanisme eficiente de responsabilizare a mediului de afaceri față de grupurile vulnerabile</p>		
---	---	--	--

f. Mecanismul instituțional al incluziunii sociale

Pentru a fructifica punctele tari și oportunitățile strategiei de incluziune socială, respectiv pentru a diminua efectul factorilor de amenințare și a punctelor slabe, miezul propunerii noastre este crearea unei Unități de Incluziune și Economie Socială în cadrul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca. Momentul adoptării strategiei urbane pentru următoarea perioadă de 7 ani este un moment al Primăriei și Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca în care aceștia își pot exprima voința politică în favoarea integrării agendei Clujului social 2020 (sau a dezvoltării incluzive și participative) în planurile generale de dezvoltare ale orașului.

Atât cele 5 Direcții strategice, cât și cele 14 Programe operaționale prezentate detaliat în capitolul următor al documentului sunt interconectate între ele, se întrepătrund și depind unele de altele, se facilitează și susțin reciproc. Sufletul instituțional al propunerii, motorul care va pune și va ține în mișcare acest sistem, este Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială propusă a fi înființată și dezvoltată gradual sub egida primăriei.

Schița de mai jos reflectă o anumită conceptualizare a proceselor și mecanismelor de incluziune socială la nivelul municipiului Cluj-Napoca. Ca orice schiță, desigur și aceasta are deficiențe în ceea ce privește reflectarea complexității problemei și a conexiunilor dintre programele operaționale identificate. În Anexa 1 a documentului prezentăm o schiță de propunere de regulament de organizare și funcționare a Unității pentru Incluziune și Economie Socială.

Primăria
Cluj-Napoca

Asociația de Dezvoltare
Intercomunitară
Zona Metropolitană Cluj

Direcția de Asistență
Socială și Medicală a
Primăriei

Unitatea pentru Incluziune
și Economie Socială
a Primăriei

Compartimentul de
Incluziune Socială a Zonei
Metropolitane Cluj

ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR
SOCIALE EXISTENTE PRIN:

- Sistem integrat de semnalare, prevenire și management al cazurilor de

- Urmărește incluziunea socială, economică și teritorială, accesibilizarea serviciilor publice și participarea cetățenească a persoanelor vulnerabile
- Facilitează punerea în aplicare la nivel local a legislației privind incluziunea socială
- Coordonează activitățile și canalizează resursele relevante ale direcțiilor primăriei, precum și ale altor instituții publice locale, județene, regionale sau naționale, cât și ale ONG-urilor
- Facilitează atragere de fonduri UE pentru Primărie, în mod special pentru implementarea programelor integrate, cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitate instituțională și comunitară
- Propune programe locale (multi)anuale de incluziune, de ex. pentru desegregarea

- Atrage fonduri pentru incluziune socială ce pot fi accesate de asociații neguvernamentale
- Identifică resurse pentru desegregarea Pata-Rât-ului la nivelul zonei metropolitane

Incubator de economie socială

Rețea de centre comunitare integrate

Forme de participare ale grupurilor vulnerabile la guvernarea locală

Fond pentru locuințe sociale

Rețea de școli incluzive

Grup de lucru pentru incluziunea romilor

Grup de acțiune locală pentru desegregarea Pata-Rât

Instituții publice locale, județene, regionale: școli, Inspectoratul Școlar Județean, Prefectura, Consiliul Județean, DGASPG, AJOFM, ANR N-V, ADR

Mediul de afaceri:
angajatori publici și privați

Mediul academic și organizații ale societății civile: ONG-uri și alte forme de organizare comunitară

Observator social

III. Excluziunea socială ca problemă (strategică)

Pe baza analizelor de mai sus privind Clujul social concludem că excluziunea socială ca problemă a municipiului Cluj-Napoca (sau existența grupurilor vulnerabile, dezavantajate, marginalizate și stigmatizate cultural) are patru mari dimensiuni: **excluziunea economică, excluziunea de la drepturi sociale (educație, locuire, ocupare, sănătate, servicii sociale), lipsa sau dificultatea participării sociale (la viața socială, culturală și politică a orașului) și excluziunea teritorială, asociată cu un mediu de viață inadecvat sub aspectul infrastructurii, poluării și conexiunii la oraș.** Strategia care răspunde la această problemă este Strategia incluziunii sociale, gândită în relație cu celelalte direcții de dezvoltare, precum și în contextul dezvoltării Zonei Metropolitane Cluj, județului Cluj și regiunii de dezvoltare Nord-Vest. Strategia incluziunii sociale are la bază viziunea unei dezvoltări socio-teritoriale incluzive și coezive a orașului.

IV. Viziunea dezvoltării socio-teritoriale incluzive și coezive

Dezvoltare urbană bazată pe principiile incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, care asigură participarea tuturor cetățenilor la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora.

Actorii dezvoltării municipiului Cluj-Napoca înțeleg importanța realizării unei creșteri favorabile incluziunii sociale, o creștere care – pe de o parte – se bazează pe asigurarea condițiilor în care toți cetățenii (indiferent de etnia, genul, vârsta, condiția lor de dizabilitate/invaliditate, statutul lor social) pot participa la dezvoltare, și – pe de altă parte – care pune dezvoltarea economică în slujba bunăstării sociale a tuturor și astfel asigură efectiv respectarea drepturilor omului, inclusiv ale drepturilor social-economice ale persoanelor vulnerabile, grupurilor dezavantajate și comunităților marginalizate, precum romii.²⁴ Actorii dezvoltării municipiului Cluj-Napoca sunt ghidați de viziunea unei dezvoltări teritoriale coezive, și își propun ca în perioada 2014-2020 să implementeze intervenții teritoriale integrate în zonele geografice urbane cele mai afectate de sărăcie sau în cartierele cele mai dezavantajate. Aceste planuri vor include măsuri obligatorii privind locuințele sociale, măsuri complementare în domeniile educației, sănătății, serviciilor sociale și a ocupării forței de muncă, dar după caz și măsuri de desegregare teritorială.

²⁴ Drepturile social-economice au fost introduse în sfera drepturilor fundamentale în societățile europene prin *European Social Charter* elaborat în 1961 și dezvoltat în 1966.

V. Obiectivele dezvoltării incluzive și coezive

Obiectivul general al acestei direcții de dezvoltare este transformarea municipiului Cluj-Napoca într-un oraș incluziv care se dezvoltă pe baza principiilor incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, și asigură participarea tuturor categoriilor la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora. Dezvoltarea incluzivă și coezivă propusă va fi în măsură să asigure o bună calitate a vieții pentru toți cetățenii, indiferent de etnia, genul, vârsta, condiția de dizabilitate/invaliditate sau statutul lor social.

Strategia de Dezvoltare a Municipiului Cluj-napoca urmărește în perioada 2014-2020 următoarele obiective specifice:

- ◆ promovarea politicilor care asigură un mediu favorabil economiei sociale și facilitează angajarea persoanelor din grupuri vulnerabile, printre ele și etnicii romi, la locuri de muncă decente (prin **Direcția strategică 1**);
- ◆ crearea condițiilor de infrastructură, resurse umane și competențe profesionale adecvate asigurării accesului la servicii publice de calitate al persoanelor și grupurilor dezavantajate (prin **Direcția strategică 2**);
- ◆ furnizarea unor servicii specializate către persoanele și grupurile vulnerabile prin care li se va facilita participarea deplină la viața orașului și accesul la bunurile acestuia (prin **Direcția strategică 3**);
- ◆ incluziunea și desegregarea socio-teritorială a zonei de locuire defavorizată Pata Rât (prin **Direcția strategică 4**);
- ◆ elaborarea unor mecanisme instituționale incluzive care asigură participarea persoanelor vulnerabile, grupurilor dezavantajate și comunităților marginalizate în luarea deciziilor politice și administrative care privesc dezvoltarea orașului (prin **Direcția strategică 5**).

VI. Direcțiile strategice în domeniul Incluziunii sociale

- 1. Incluziunea economică**
- 2. Accesibilizarea serviciilor publice pentru categorii dezavantajate**
- 3. Rețele de servicii specializate adresate grupurilor vulnerabile**
- 4. Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din zona Pata Rât**
- 5. Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative**

VII. Programe operaționale în domeniul Incluziunii sociale ²⁵

1. Incluziunea economică

- 1.1. Stimularea angajării persoanelor din grupuri vulnerabile, printre ele rome
- 1.2. Sprijinirea economiei sociale

2. Accesibilizarea serviciilor publice pentru categorii dezavantajate

- 2.1. Rețeaua centrelor comunitare integrate
- 2.2. Rețea de unități educaționale incluzive, inclusiv pentru prevenirea segregării școlare
- 2.3. Fond de locuințe adecvate și accesibile pentru categorii dezavantajate

3. Rețele de servicii specializate adresate grupurilor vulnerabile

4. Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din zona Pata Rât

- 4.1. Programe integrate adresate comunităților marginalizate din zona Pata Rât
- 4.2. Capacitarea autorităților locale în vederea derulării planului de desegregare teritorială
- 4.3. Campanii pentru eliminarea prejudecăților și discriminării pe bază de statut social și etnie

5. Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative

- 5.1. Unitatea pentru incluziune și economie socială
- 5.2. Observatorul social
- 5.3. Forme de participarea a grupurilor vulnerabile la guvernare
- 5.4. Grupul de lucru local pentru incluziunea romilor
- 5.5. Sistem integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială

²⁵ Fiecare program operațional este prezentat printr-un paragraf de argument și descriere generală, printr-o listă de măsuri propuse, de actori instituționali implicați și responsabili, și de indicatori, precum și de identificarea unor resurse bugetare potențiale. Planurile de acțiuni privind măsurile propuse nu vor fi elaborate în această fază a planificării dezvoltării strategice a Clujului. Ele vor fi elaborate după intrarea în vigoare a Strategiei de dezvoltare 2014-2020, și vor fi aprobate prin Hotărâri ale Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 1.

INCLUZIUNEA ECONOMICĂ

Argument general

Recomandarea Comisiei Europene 2008/867/CE din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața forței de muncă descrie cei trei piloni complementari care stau la baza incluziunii active: asigurarea unui venit suficient pentru o viață decentă; politici de integrare pe o piață a muncii sustenabilă și de calitate a tuturor persoanelor vulnerabile apte de muncă; asigurarea accesului la servicii sociale de calitate. Se urmărește de asemenea formularea și implementarea de strategii integrate complexe și coordonarea lor în plan vertical, prin implicarea actorilor relevanți la nivel central și local, inclusiv pe dimensiunea promovării parteneriatelor public-privat. Documente europene relevante precizează faptul că incluziunea activă se referă atât la individ cât și la modul de organizare a societății, deoarece există cauze structurale ale excluziunii sociale, cum ar fi insuficiența locurilor de muncă sau discriminarea. Constituția României, prin articolul 41, stipulează de asemenea că dreptul la muncă al unei persoane nu poate fi îngrădit.

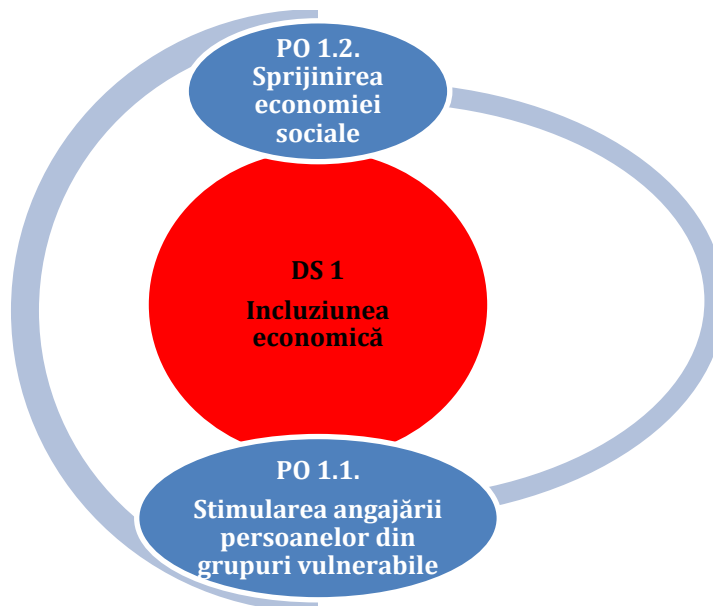
În acest sens, accesul la muncă decentă reprezintă un drept social-economic, iar strategiile de incluziune activă trebuie să urmărească respectarea drepturilor individuale, respectarea demnității umane și a principiului nediscriminării, egalității de șanse și de gen și promovarea integrării pe piața muncii, participarea deplină în societate și acces la cei trei piloni ai incluziunii active. Incluziunea activă este de asemenea parte importantă a *Strategiei Europa 2020*, strategie care accentuează faptul că incluziunea activă este un factor cheie pentru asigurarea creșterii economice. Pentru asigurarea acestui deziderat, se recomandă împuternicirea indivizilor prin participare pe piața muncii, investiții în formarea profesională a acestora, lupta împotriva sărăciei, modernizarea pieței muncii, dar și oferirea de servicii de protecție socială adecvate.

Cadrul strategic comun pentru perioada 2014-2020 prevede promovarea economiei sociale, ca măsură de incluziune activă prin:

- „Consolidarea capacităților și a structurilor de sprijin pentru promovarea întreprinderilor sociale, în special prin educarea și formarea spiritului antreprenorial social, constituirea de rețele, dezvoltarea strategiilor naționale sau regionale în parteneriat cu principalele părți interesate și furnizarea unor servicii de dezvoltare a întreprinderilor și a unui acces mai ușor la finanțare” (p. 34/36).
- „Mobilizarea fondurilor pentru sprijinirea inițiativelor în domeniul economiei sociale și al antreprenoriatului social” (p.34/36).

În acord cu proiectul legii privind economia socială și modificările și completările ulterioare urmând avizul favorabil cu nr. 18018/19.12.2012 oferit de Consiliul Concurenței, economia socială este asimilată sectorului economic, având ca funcție creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile și facilitarea accesului acestora la resursele și serviciile comunității. Aceste principii sunt în acord cu directivele europene, printre care *Comunicatul Comisiei Europene privind Inițiativele de tipul afacerilor sociale – Crearea unui climat favorabil pentru întreprinderi sociale, actori cheie ai economiei sociale și inovare* din data de 25.10.2011. Pornind de la ideea că inițiativele de tip economie socială nu sunt suficient sprijinite și dezvoltate în țările membre, sunt propuse 11 direcții de acțiune, asumate de către statele membre. Dintre acestea menționăm îmbunătățirea accesului la finanțări pentru întreprinderile sociale, mobilizarea fondurilor europene în vederea suținerii întreprinderilor sociale, creșterea vizibilității antreprenoriatului social, dezvoltarea unui cadru legal propice dezvoltării economiei sociale și sprijin din partea instituțiilor statului pentru dezvoltarea acestor tip de inițiative.

Programele operaționale ale Direcției strategice (1)

Incubatorul de economie socială va fi coordonat de Primărie, în particular de noua creată unitate pentru incluziune și economie socială, în strânsă corelare cu serviciile integrate oferite grupurilor vulnerabile. Tot Primăria va fi și administrator al parcului industrial al unităților de economie socială. Serviciile socio-ocupationale vor fi oferite prin Centrele comunitare integrate.

Pentru a stimula o economie care urmărește obiective sociale (utilizarea profitului în vederea derulării unor servicii și acțiuni comunitare dedicate grupurilor vulnerabile); pentru a contribui la capacitatea economică a grupurilor vulnerabile prin susținerea inițiativelor lor de economie socială; pentru a contribui la creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile; pentru a dezvolta servicii sociale în vederea creșterii capacității de inserție pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile,

Incubatorul de economie socială va funcționa ca un set de servicii oferite de primărie cetățenilor interesați să înființeze și să susțină unități de economie socială. Primăria va mobiliza diverse resurse și mecanisme în vederea sprijinirii formelor de economie socială inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile. Va mobiliza parteneri economici în programe de combatere a stereotipurilor și de sensibilizare a comunității locale în ceea ce privește categoriile sociale dezavantajate, și de stimulare a angajării acestora.

PO 1.1. Stimularea angajării persoanelor din grupuri vulnerabile, printre ele rome

Listă de măsuri

Promovarea parteneriatelor public-privat (cu angajatori locali, organizații civile etc.) în vederea inițierii și dezvoltării de măsuri active care să îmbunătățească accesul grupurilor vulnerabile la locuri de muncă decente.

Dezvoltarea de parteneriate cu angajatori locali în vederea preluării a persoanelor apte de muncă, beneficiare sau nu de venit minim garantat.

Dezvoltarea de programe de lucrări comunitare, în cadrul cărora să fie angajați temporar șomeri sau persoane inactive care provin din grupuri vulnerabile.

Includerea partenerilor economici locali în programe de combatere a stereotipurilor și de sensibilizare a comunității locale în ceea ce privește categoriile sociale vulnerabile (în special persoane de etnie romă și persoane cu dizabilități).

Susținerea unităților socio-educaționale care organizează cursuri de formare profesională, calificare și recalificare profesională cu prevederea obligației ca acestea să asigure accesul la cursuri a persoanelor din categorii sociale vulnerabile.

Susținerea unităților care desfășoară activități de consiliere și orientare profesională, formare, calificare sau recalificare profesională, medierea muncii cu precădere pentru persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Susținerea unităților educaționale care derulează forma de învățământ ”A doua șansă”.

Facilitarea obținerii unei calificări profesionale prin procesul de evaluare a competențelor profesionale obținute prin alte căi decât cele formale, în special în ceea ce privește ocupațiile tradiționale ale persoanelor de etnie.

Sprijinirea creării locurilor de muncă care asigură venituri decente prin oferirea de facilități pentru înființarea unităților economice în cadrul cărora sunt angajate persoane care provin din grupuri vulnerabile (inclusiv prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii).

PO 1.2. Sprijinirea economiei sociale

Listă de măsuri

Crearea unui incubator de economie socială, care va funcționa ca un set de servicii oferite de primărie cetățenilor interesați să înființeze și să deruleze activități de economie socială, inclusiv servicii de informare și consiliere.

Darea în folosință gratuită sau în chirie subvenționată a unor spații aflate în domeniul public în vederea găzduirii unităților de economie socială inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Finanțarea întreprinderilor de inserție socială și sprijinirea și încurajarea acestora (acestea fiind întreprinderi sociale dintre angajații cărora 30 % aparțin unor persoane din grupuri vulnerabile)

Crearea, după modelul parcurilor industriale (care funcționează sub Legea 186/2013 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale), a unui parc industrial de economie socială, al cărui administrator va fi primăria și care va găzdui operatori economici ce desfășoară activități de economie socială. Unitățile de economie socială care vor funcționa în cadrul acestui parc vor beneficia de măsuri de sprijin pentru investițiile realizate conform Ordinului 2980/2013 (de exemplu de ajutor minimis sub forma facilităților fiscale).

Promovarea în mod deosebit a unor unități de economie socială din domeniul construcțiilor de locuințe (sociale).

Asumarea rolului de partener din partea autorităților administrației publice locale în crearea și funcționarea unor unități de economie socială inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Promovarea și comercializarea produselor realizate prin unități de economie socială susținute de persoane aparținând grupurilor vulnerabile, de exemplu în rețeau de instituții publice.

Încurajarea și sprijinirea participării întreprinderilor de inserție socială și a celor inițiate de persoane din grupuri vulnerabile la procesele de achiziție publică derulate de autorități publice.

Facilitarea stabilirii unor parteneriate cu bănci pentru acordarea de microcredite pentru unitățile de economie socială, în mod special cele înființate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Subcontractarea unor servicii sociale către unități de economie socială

Actori implicați/responsabili

Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Unitatea pentru incluziune și economie socială; Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca; Consiliul Județean Cluj; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj; Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca; Instituții financiare și de credit; Întreprinderi sociale și întreprinderi de inserție socială; Unități protejate autorizate; Angajatori; Organizații neguvernamentale, de exemplu Fundația pentru Dezvoltarea Popoarelor, Asociația pentru Protejarea și Ajutorarea Handicapaților Neuropsihici Cluj, și alte organizații.

Indicatori

Numărul de parteneriate create între angajatori locali, organizații civile și instituții ale administrației publice locale.

Numărul de persoane vulnerabile intrate pe piața muncii ca efect al funcționării parteneriatelor create la nivel local.

Numărul de lucrări comunitare desfășurate anual și numărul de persoane vulnerabile angajate în cadrul acestor lucrări.

Numărul de campanii de combatere a stereotipurilor și de sensibilizare a comunității locale în ceea ce privește categoriile sociale vulnerabile (în special persoane de etnie romă și persoane cu dizabilități).

Numărul de persoane care provin din grupuri vulnerabile cărora le-a fost facilitat accesul la programe de formare profesională, de consiliere și orientare profesională și medierea muncii.

Numărul de imobile și terenuri din domeniul public date înspre folosință pentru activități de economie socială.

Numărul de unități de economie socială înființate, în mod particular din domeniul de construcții locuințe (sociale).

Numărul de acțiuni destinate promovării economiei socială desfășurate și numărul participanților la aceste acțiuni, în special al persoanelor provenind din grupuri vulnerabile.

Facilitățile oferite pentru dezvoltarea activităților de economie socială.

Criteriile de selecție la atribuirea contractelor de achiziție publică care să încurajeze participarea unităților care desfășoară activități de economie socială.

Serviciile subcontractate unor unități de economie socială.

Centru de informare și consiliere în domeniul economiei sociale.

Numărul de parteneriate cu bănci pentru facilitarea acordării de microcredite pentru întreprinderi sociale și întreprinderi de inserție socială.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 2.
ACCESIBILIZAREA SERVICIILOR PUBLICE
PENTRU CATEGORIILE DEZAVANTAJATE

Argument general

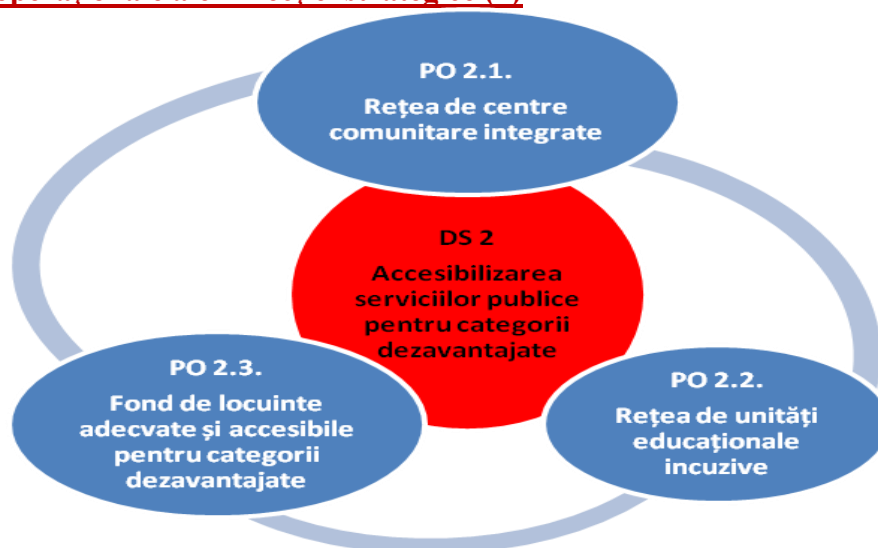
Măsurile de incluziune activă definite și prezentate sub Direcția strategică (1) cuprind un set de inițiative care urmăresc creșterea angajabilității, a accesului la munci decente și la implicarea în activități economice generatoare de venituri. Pentru a fi eficace și a conduce la incluziunea socială a categoriilor vulnerabile, aceste măsuri trebuie completate cu o serie de servicii de interes general și servicii publice, care doar împreună vor conduce la rezultate sustenabile în ceea ce privește dezvoltarea incluzivă a orașului și asigurarea unui standard adecvat de calitate a vieții pentru toți cetățenii săi, indiferent de etnia și statutul lor social.

Direcția strategică (2) propune elaborarea și implementarea de politici locale care iau în considerare faptul că foarte multe persoane și familii vulnerabile se confruntă cu situații de deprivare multiplă, iar implementarea unor pachete integrate de măsuri vor putea să îmbunătățească șansele acestora de a trăi o viață relativ bună.

Programele operaționale definite sub Direcția strategică (2) nu definesc doar măsurile socio-educative, ocupaționale, locative, medicale necesare egalizării șanselor, ci descriu și cadrele instituționale prin care ele pot și trebuie să fie furnizate beneficiarilor în vederea capacitării și susținerii lor în efortul de a depăși starea lor dezavantajată cauzată de factori și mecanisme social-economice complexe, asupra cărora ei nu au control.

Politicile la nivel local pot avea o contribuție semnificativă la îmbunătățirea oportunităților de angajare și de a trăi o viață decentă pentru categoriile deprivatate, iar bunele practici la nivel local pot influența, pe termen mediu și lung, reglementările și practicile instituționale la nivel național.

Programele operaționale ale Direcției strategice (2)

Rețeaua centrelor comunitare integrate, rețeaua de unități educaționale incluzive, precum și fondul de locuințe sociale adecvate și accesibile categoriilor dezavantajate vor fi administrate de Primărie, în mod particular de noua unitate pentru incluziune și economie socială, în strânsă colaborare cu DASM.

Centrele comunitare integrate înființate în cartiere își propun să furnizeze pachete de măsuri și servicii integrate familiilor și persoanelor aflate în dificultate (servicii de informare și consiliere individuală și de grup, programe educaționale, artistice, sportive, și socio-ocupaționale, servicii și beneficii sociale, forme de asistență, servicii medico-psiho-pedagogice etc), să catalizeze potențialul de voluntariat și alte resurse ale comunității, și să ofere spațiu pentru activități de facilitare comunitară și de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală.

Rețeaua de unități educaționale incluzive va fi o structură instituțională care asigură servicii socio-educaționale pentru promovarea și implementarea educației incluzive, precum și pentru asigurarea accesului la educație de calitate tuturor copiilor indiferent de etnia sau statutul lor social, și eliminarea fenomenului segregării școlare a copiilor de etnie romă.

Politicele locale de construire de locuințe sociale și de facilitare a accesului la locuire adecvată și sustenabilă financiar trebuie gândită și practică ca un instrument al incluziunii sociale. Demersurile pentru asigurarea unui fond de locuințe adecvate și accesibile grupurilor vulnerabile, trebuie însoțite de servicii socio-ocupaționale și socio-educaționale în vederea asigurării sustenabilității măsurilor locale, și într-un final a incluziunii sociale a categoriilor dezavantajate.

PO 2.1. Rețeaua Centrelor comunitare integrate

Centrele comunitare integrate fac parte din categoria serviciilor sociale cu caracter primar, având drept scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate ori vulnerabilitate, care pot duce la marginalizare sau excluziune socială. Grupul țintă al acestor centre este constituit din copii, familii, persoane singure, cât și de întreaga comunitate, scopul urmărit fiind furnizarea unor servicii integrate categoriilor dezavantajate, în locații din proximitatea acestora.

Cunoscând faptul că grupurile vulnerabile se confruntă cu dificultăți multiple în ceea ce privește participarea la viața socială și accesul la bunuri și servicii (în domeniul sănătății, educației școlare, ocupării, locuirii și al participării politice), centrele comunitare de proximitate își propun să furnizeze pachete de măsuri integrate care să asigure incluziunea socială durabilă a beneficiarilor.

Serviciile oferite de centrele comunitare se organizează în funcție de nevoile identificate în diferitele cartiere ale orașului pe baza unor evaluări realizate în mod sistematic, precum și printr-un proces de consultare cu grupul țintă și cu comunitatea mai largă a cartierului. Pe baza datelor acumulate de la furnizorii de servicii sociale dar și din cercetările academice, putem afirma că grupurile vulnerabile au nevoie de servicii de informare și de consiliere de diverse tipuri (educațională, psihologică, ocupațională etc), servicii socio-ocupaționale, servicii medicale, activități culturale-sportive-educaționale și facilitare comunitară.

În direcția integrării, a eficientizării intervențiilor, a creșterii impactului și a calității serviciilor, este important ca Centrele comunitare să formeze o rețea și să se conecteze la rândul lor la rețeaua furnizorilor acreditați de servicii sociale, educaționale, medicale și ocupaționale din cartierul respectiv, astfel încât să fie asigurată incluziunea socială a categoriilor vulnerabile, răspunzând în mod coerent multiplelor nevoi ale acestora.

Scopul general al centrului comunitar integrat este ca, acționând în colaborare cu ceilalți furnizori și mobilizând resursele interne ale comunității, să contribuie la creșterea calității vieții copiilor și familiilor din aria de acțiune, scăderea riscurilor de excluziune socială și combaterea efectelor excluziunii. Astfel, serviciile centrului se orientează spre facilitarea exercitării drepturilor copilului, dar în general și al tuturor drepturilor cetățenești de către persoane

aparținând unor categorii sociale marginalizate. Principalele arii de acțiune ale acestor centre sunt: prevenirea separării copilului de familie (consiliere parentală, consiliere psihologică, asistență socială), prevenirea abandonului școlar (activități culturale-sportive-educaționale), întărirea capacității familiilor și a persoanelor de a duce o viață autonomă (servicii socio-ocupationale), creșterea participării în viața comunității și sprijinirea inițiativelor cetățenești (facilitare comunitară), prevenirea consumului de alcool și droguri (consiliere, cluburi pentru tineri, informare privind centrele care oferă ajutor specializat pentru persoanele dependente de alcool sau droguri).

Centrele comunitare au și rolul de a cataliza potențialul de voluntariat și alte resurse ale comunității, de a servi ca puncte nodale în organizarea diverselor acțiuni inițiate de membrii comunității, inclusiv de facilitare comunitară, oferind spațiu pentru comunicare, muncă voluntară și participare socială.

Rețeaua Centrelor comunitare integrate face parte din complexul de inițiative coordonate de Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială (vezi Programul operațional 5.1) în strânsă colaborare cu DASM. Serviciile oferite de aceste centre pot fi externalizate unor organizații neguvernamentale, care vor lucra în strânsă colaborare cu primărie.

Listă de măsuri

Inventarierea centrelor comunitare (inclusiv al centrelor de zi) existente, evaluarea impactului și a ariilor de acoperire ale acestora.

Utilizarea centrelor create în cartierele orașului de primărie (de exemplu Centrul de informare, consiliere și mediere profesională creat prin proiectul „Împreună pentru un început sigur!”)

Sprijinirea financiară a centrelor existente, administrate de ONG-uri și asigurarea permanenței funcționării pe baza unor evaluări periodice și transparente.

Identificarea locațiilor din cartiere unde se vor înființa centrele comunitare integrate publice, aflate în administrația Primăriei și înființarea acestora.

Sprijinirea înființării unor unități de servicii socio-comunitare integrate în proximitatea comunităților marginalizate de către organizații ne-guvernamentale (de exemplu prin alocare de

spații adecvate în clădirile din domeniul public, sau subvenționarea chiriilor în clădiri aflate în proprietate privată, asigurarea cheltuielilor administrative de bază etc).

Promovarea profesionalizării activităților din centrele comunitare integrate: angajarea celor cu studii adecvate activităților (studii socio-umane, în particular antropologie, asistență socială, psihologie, sociologie etc), formarea continuă a personalului.

Coordonarea rețelei de centre comunitare prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată în colaborare cu DASM care va asigura coordonarea directă a serviciilor sociale și asistențiale oferite în oraș.

Coordonarea rețelei de centre comunitare prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată în colaborare cu DASM.

Mobilizarea resurselor interne ale comunității și coordonarea unor activități de voluntariat..

Actori implicați/responsabili

Primărie, unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată, DASM, DGASPDC, ONG-uri specializate în asistență socială, dezvoltare comunitară, servicii socio-educative și socio-ocupationale

Buget/resursele bugetare posibile

Bugetul local să acopere cheltuielile de bază (chirie, utilități, personal de specialitate de bază) și contribuția la diverse proiecte cu finanțare nerambursabilă (prin care se pot acoperi și parte din cheltuielile garantate de bugetul local)

Fonduri Europene, programe naționale, alte fonduri

Indicatori

Deoarece centrul comunitar oferă servicii complexe și integrate, impactul acestora poate fi surprins prin indicatori diverși. Acești indicatori împreună ne pot informa despre gradul de acoperire al serviciilor oferite și adecvarea acestora la nevoile comunității, eficacitatea programelor (măsura în care și-au atins obiectivele), eficiența acestora (raportul cost/beneficiu) și caracterul lor incluziv (măsura în care au asigurat participarea categoriilor celor mai vulnerabile,

printre care și persoane de etnie romă cu o situație materială precară) atât la nivele de centre comunitare integrate individuale, cât și la nivelul întregii rețele a acestora.

Număr de centre funcționale

Suma alocată din bugetul local pentru finanțarea centrelor comunitari

Suma atrasă din alte surse pentru finanțarea centrelor comunitare

Numărul personalului de specialitate din centre

Raportul dintre numărul personalului de specialitate și celui administrativ

Raportul între nevoile identificate în ariile/cartierele deservite de centre și serviciile oferite

Numărul total al beneficiarilor pe tipuri de servicii

Numărul cazurilor de prevenire a separării copiilor de părinți din aria respectivă

Numărul copiilor reintegrați în familie din sistemul de protecție din aria respectivă

Numărul copiilor care au beneficiat de servicii pentru prevenirea abandonului școlar din aria respectivă, raportat la numărul copiilor în risc de abandon școlar (număr mare de absențe) din aria respectivă

Numărul copiilor care au beneficiat de servicii pentru prevenirea conflictelor cu legea/forțele de ordine, raportat la numărul de copii care au intrat în aceste tipuri de conflicte

Numărul persoanelor care au beneficiat de servicii pentru prevenirea abandonului de copii raportat la numărul copiilor abandonați în maternități sau în secțiile de pediatrie din aria respectivă

Numărul voluntarilor care activează la centru și orele de muncă desfășurate

Numărul beneficiarilor de etnie romă, pe categorii de servicii utilizate

Numărul voluntarilor de etnie romă care activează la centru și orele de muncă desfășurate

Numărul și tipul proiectelor comunitare demarate cu implicarea comunității locale, cu sau fără finanțare din exterior

Număr de tineri beneficiari de servicii care au ieșit din sistemul de protecție

PO 2.2. Rețeaua unităților educaționale incluzive

Rețeaua de unități educaționale (școlare și preșcolare) incluzive se dorește a fi o structură instituțională care asigură servicii socio-educative pentru promovarea și implementarea educației incluzive, precum și pentru asigurarea accesului la educație de calitate tuturor copiilor indiferent de etnia sau statutul lor social. Aceste servicii urmăresc susținerea dezideratului incluziunii sociale ca obiectiv al strategiei de dezvoltare a orașului Cluj-Napoca prin măsuri socio-educative care susțin participarea școlară a copiilor din familii dezavantajate, dar și prin educația pentru o societate incluzivă a tuturor elevilor, părinților și cadrelor didactice române și majoritare, o educație care se bazează pe principiile drepturilor omului și învățării interculturale.

Cercetările din domeniu ne arată că abandonul școlar, lipsa totală a participării școlare, nefrecventarea instituțiilor de educație timpurie sau preșcolară, sau repetențele sunt condiționate de factori socio-economici (condiții de locuire și muncă precară a părinților, nesiguranță materială și legală); instituționali (cum ar fi segregarea școlară și practicile discriminatorii); și cultural-lingvistici (prejudecăți în rândurile majorității, normele comunităților tradiționale de romi, necunoașterea limbii române, evitarea situațiilor de schimb intercultural de către ambele părți, lipsa încrederii în sistemul educațional formal).

În pofida faptului că Legea educației naționale nr. 1/2011 impune printre altele principiul echității și incluziunii sociale și prevede nevoia derulării unor programe de școală după școală, sistemul școlar instituțional continuă să reproducă discrepanțele sociale. Școlile de elită se delimitează de școlile de cartier, și cele dintâi refuză să înscrie copii aparținând unor familii marginalizate (de romi, de exemplu); activitatea cadrelor didactice cu copii dezavantajați nu este recunoscută adecvat nici material și nici simbolic; părinții majoritari își retrag copiii de la școlile unde li se pare că sunt prea mulți romi sau copii din familii sărace; pe de altă parte, părinții de etnie romă își înscriu copiii la școlile care implică costuri reduse și pe care le consideră a fi cele mai primitive, astfel încât ei se orientează numai către anumite unități școlare, nefiind excluse

nici cazurile în care opțiunea pentru școala specială (fosta școală ajutătoare) este motivată de faptul că aceasta asigură transport, masă și rechizite gratuite; beneficiarii programelor școală după școală sunt doar copiii ale căror părinți își permit să plătească aceste servicii, sau au șansa de a participa la programe gratuite similare oferite de organizații non-guvernamentale.

În fața acestor fenomene, autoritățile clujene își propun să promoveze și să susțină rețeaua de școli incluzive, adică servicii socio-educative oferite copiilor din familii dezavantajate în vederea asigurării accesului la educație școlară de calitate și a participării școlare, precum și familiilor aflate în dificultate pentru prevenirea abandonului școlar; dar și acțiuni care susțin un sistem de învățământ pre-universitar clujean dedicat desegregării școlare, educației incluzive și educației pentru drepturile omului. Astfel, în colaborare cu școli, ISJ și organizații ale societății civile, primăria va putea pune politicile de incluziune școlară în folosul politicilor sale de dezvoltare incluzivă a orașului și dezvoltare a resurselor umane prin educație de calitate.

Rețeaua de școli incluzive face parte din complexul de inițiative coordonate de Unitatea pentru incluziune și economie socială (vezi Programul operațional 5.1).

Listă de măsuri

Crearea unui protocol între ISJ, Primărie și școli participante în vederea înființării și dezvoltării rețelei de școli incluzive.

Sprijinirea financiară a școlilor marginale care școlarizează un număr mare de copii din familii dezavantajate prin asigurarea zilnică a unei mese calde și a serviciilor de transport școlar.

Promovarea principiului educației incluzive prin toate programele finanțate din bugetul local.

Sprijinirea și recunoașterea unităților școlare incluzive și a muncii cadrelor didactice dedicate educației copiilor din familii dezavantajate, precum și a eforturilor legate de desegregarea școlară.

Sprijinirea școlilor din rețea cu servicii specifice care au ca scop creșterea gradului de incluziune a școlii, ținând cadrele școlare, comunitatea elevilor și a părinților, prin parteneriate cu ONG-uri furnizori de servicii de dezvoltare comunitară și educație interculturală, dar și organizații și instituții culturale și sportive.

Sprijinirea școlilor din rețea cu servicii școală după școală prin parteneriate cu ONG-uri furnizoare de servicii sociale.

Sprijinirea școlilor din rețea cu servicii specifice de recuperare psiho-pedagogică și de asistență socială a copiilor și familiilor lor.

Facilitarea, prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată, a colaborării dintre școli, centre comunitare integrate și ceilalți furnizori de servicii sociale din fiecare cartier.

Sprijinirea ISJ, a școlilor și a organizațiilor civice în vederea coordonării rețelei școlilor incluzive și atragerii unor noi școli în rețea.

Susținerea unor campanii de sensibilizare în favoarea educației incluzive și a educației pentru un Cluj incluziv, pentru un sistem școlar și un oraș lipsit de discriminare și excluziune pe baze etnice, sociale, sau alte baze atât în rândurile decidenților politici, cât și în rândurile angajaților autorităților locale și întregii comunități clujene.

Îmbunătățirea condițiilor unităților preșcolare și accesului copiilor din familii dezavantajate la aceste unități inclusiv prin subvenționare

Actori implicați/responsabili

ISJ, școli, Primărie Direcția de Învățământ, Direcția de Cultură, DASM, Consiliu Local, ONG-uri, unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată

Buget/resursele bugetare posibile

Buget local:

- masa copiilor
- transport școlar
- cheltuieli de reparații/extindere a spațiilor care să găzduiască activitățile de after school
- coordonare
- contribuție la proiecte

Alte surse de finanțare: Fonduri Europene, programe naționale, alte fonduri

Indicatori

Numărul copiilor din familii dezavantajate beneficiari ai serviciilor de școală după școală, transport și masă caldă, inclusiv copii de etnie romă

Numărul de școli participante la rețeaua școlilor incluzive

Numărul de acțiuni de campanii derulate cu scopul promovării educației incluzive și educației comunitare pentru Clujul incluziv

Număr de programe derulate de ONG-uri care oferă servicii sociale, servicii de școală după școală, sau programe culturale și sportive care promovează incluziunea socială, sprijinite de primărie

Număr de copii de etnie romă înscriși la școli/clase desegregate

Creșterea ratei promovabilitate la copiii de etnie romă și majoritari din familii dezavantajate la școlile care beneficiază de sprijinul rețelei de școli incluzive

Reducerea ratei de absenteism la copiii de etnie roma și majoritari din familii dezavantajate la școlile care beneficiază de sprijinul rețelei de școli incluzive

Reducerea ratei de abandon școlar la copiii de etnie romă și majoritari din familii dezavantajate la școlile care beneficiază de sprijinul rețelei de școli incluzive

Nivelul claselor absolvite la copiii de etnie roma și și majoritari din familii dezavantajate la școlile care beneficiază de sprijinul rețelei de școli incluzive, comparativ cu media națională și/sau pentru regiunea de Nord-Vest.

PO 2.3. Fond de locuințe sociale adecvate și accesibile grupurilor dezavantajate

Persoanele și grupurile vulnerabile care locuiesc în condiții precare, mult sub standardele de calitate stabilite prin lege pentru acest domeniu (începând de la supra-aglomerare, prin lipsa de utilități, până la nesiguranța locuirii), eventual și într-o vecinătate deconectată de restul orașului, au șanse mult mai reduse de a participa la viața economică, socială, culturală și politică a acestuia, și de a asigura copiilor un suport în vederea depășirii acestei condiții. De aceea,

politicile locale de facilitare a accesului la locuire adecvată și sustenabilă financiar trebuie gândită și practică ca un instrument al incluziunii sociale. Cele din urmă, în funcție de nevoile identificate, demersurile pentru asigurarea unei locuiri adecvate trebuie însoțite de servicii socio-ocupationale și socio-educationale în vederea asigurării sustenabilității măsurilor locative, și într-un final a incluziunii sociale a categoriilor dezavantajate.

Conform Legii locuințelor din România, Legea 114/1996, republicată, *„locuința socială este o locuință care se atribuie cu chirie subvenționată unor persoane sau familii, a căror situație economică nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței”* [Art. 2, lit. (c)].” Tot conform acestei legi, categoriile cărora locuințele sociale li se adresează cu precădere sunt *„tinerii căsătoriți care au fiecare vârsta de până la 35 de ani, tinerii proveniți din instituții de ocrotire socială și care au împlinit vârsta de 18 ani, invalizii de gradul I și II, persoanele handicapate, pensionarii, veteranii și văduvele de război”*. Același Art. 43 al legii lasă deschisă lista categoriilor beneficiare de locuințe sociale prin sintagma *„...alte persoane sau familii îndreptățite”* și lasă pe seama consiliilor locale libertatea de a stabili aceste *„alte”* categorii de beneficiari.

Legea nr. 116/2002, Legea privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, care definește marginalizarea socială prin *“poziția socială periferică, de izolare a indivizilor sau grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivității, care se manifestă prin absența unui minimum de condiții sociale de viață”* (Art.3), prevede la *Secțiunea 2. Accesul la locuință* măsuri din partea Consiliului Județean cu privire la constituirea unor sume cu scopul construirii de locuințe sociale (Art.13) și utilizarea acestora cu scopul de *„a acoperi integral valoarea estimată a avansului ce urmează să fie plătit pentru dobândirea unei locuințe sau chiria pe o perioadă de până la 3 ani pentru o locuință închiriată”* (Art. 14).

Combinând prevederile Legii 114/1996 cu cele ale Legii 116/2002, Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca poate și trebuie să implementeze o serie de măsuri prin care să răspundă nevoilor locative ale diverselor categorii sociale. În unele cazuri, cum ar fi cele ale tinerilor care au studii mai înalte și/sau locuri de muncă, dar veniturile lor nu le permit accesul la locuințele de pe piața rezidențială și/sau accesul la credite bancare imobiliare, accesul la o locuință socială le poate asigura un început bun pentru un standard adecvat de viață, ei putând

însă aplica și pentru locuințele construite prin programul Agenției Naționale pentru Locuințe (ANL), dedicat categoriei tinere educate (Legea 152/1998).

Dar, în cazul persoanelor marginalizate social, indiferent de vârstă (fără locuri de muncă și venituri stabile și/sau fără studii care să le asigure punctajul necesar obținerii unei locuințe sociale), este nevoie de o serie de alte măsuri afirmative.

Pe lângă satisfacerea nevoii de a crește stocul de locuințe sociale (prin construcții noi, prin renovări de clădiri din domeniul public, sau prin diverse inițiative privat-publice), Consiliul Local trebuie să se asigure că prin sistemul de alocare a locuințelor sociale răspunde la nevoile socio-locative ale tuturor cetățenilor care nu își permit achiziționarea unei locuințe pe piața rezidențială și în mod particular ale celor aparținând unor categorii sociale marginalizate. Prevederile Ordonanței Guvernamentale nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, se pot folosi în sprijinul diversificării setului de criterii, precum și a măsurilor afirmative aplicate în distribuirea locuințelor sociale. Această Ordonanță afirmă în Art. 2 alin. 4: *„Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe.”*

Inițiativele privind Fondul de locuințe accesibile pentru categorii dezavantajate fac parte din complexul de inițiative coordonate de Unitatea pentru incluziune și economie socială (vezi Programul operațional 5.1).

Listă de măsuri

Politici locale integrate de locuire

Revizuirea, pe baza legislației românești a politicilor locale de atribuire a locuințelor sociale și integrarea acestora în sistemul de prevenire și combatere a marginalizării sociale.

Implementarea unor programe integrate de locuire de eliminare a zonelor de locuire degradate de tip ghetou și *slum*, a desegregării teritoriale și relocarea familiilor din aceste zone în zonele integrate ale municipiului.

Evitarea creării unor cartiere întregi de locuințe sociale dedicate în exclusivitate grupurilor vulnerabile, care sunt expuse riscului stigmatizării și segregării sociale.

Capacitarea, printr-un sistem integrat de servicii socio-educative, socio-ocupationale și medicale, a chiriașilor aparținând unor grupuri vulnerabile în vederea asigurării continue a drepturilor și responsabilităților lor locative.

Interzicerea practicilor de evacuare forțată în cazul proiectelor de “regenerare urbană”, astfel încât, dacă este nevoie de evacuări, relocarea persoanelor în cauză să fie pregătită prin consultarea acestora, din timp, asigurând protecția celor vulnerabili și confortul fizic și psihic al tuturor celor relocați.

Includerea, în sistemul de distribuire a locuințelor sociale în cartiere integrate a unor acte compensatorii persoanelor relocate datorită unor proiecte de regenerare/dezvoltare urbană.

Prevenirea evacuărilor forțate pe motiv de neplată a chiriei și utilităților, printr-un sistem integrat de semnalare, prevenire și management.

Dezvoltarea fondului de locuințe sociale publice

Identificarea terenurilor și dezvoltarea infrastructurii necesare (apă, canalizare, rețea electrică, gaz) pentru construcția unor locuințe sociale noi.

Identificarea terenurilor și dezvoltarea infrastructurii necesare în vederea concesiunii către beneficiari prin intermediul unor ONG specializate în realizarea de locuințe sociale.

Achiziționarea unor construcții neterminate de pe piața imobiliară privată, care a produs o urbanizare necontrolată și deficitară, reabilitarea acestora (inclusiv prin fonduri structurale europene) și includerea lor în stocul imobiliar public, care va cuprinde și locuințe sociale dispersate printre locuințe închiriate la prețul pieței sau subvenționate parțial.

Reabilitarea unor imobile din patrimonial Primăriei pentru realizarea locuințelor sociale care se pot distribui echitabil, în rândurile diferitelor categorii sociale, sub forma unor apartamente cu chirie subvenționate în funcție de situația socio-economică a chiriașilor.

Susținerea unor parteneriate public-privat în domeniul construcțiilor de locuințe în vederea preluării unui anumit procent din apartamentele construite de firme private în sistemul de locuințe publice, construcțiile fiind susținute de administrațiile locale prin concesionare de terenuri, dezvoltarea infrastructurii în zonă și alte facilități acordate firmelor

Instrumente alternative pentru locuințe sociale

Pilotarea modelului “serviciu imobiliar social”, în vederea atragerii o parte din fondul de locuințe private în sistemul de locuire socială prin servicii de mediere.

Acordarea de subvenții de chirie pentru persoane/familii care se află în risc de marginalizare socială.

Sprijinirea reabilitării imobilelor private unde trăiesc cu precădere familii vulnerabile, inclusiv de etnie romă.

Rezolvarea problemelor legate de dreptul de proprietate asupra terenurilor și locuințelor deținute de persoane vulnerabile, printre ele de etnie romă (ceea ce ar permite accesul la servicii publice și îmbunătățirea infrastructurii, ar evita evacuările forțate și transformarea locatarilor în persoane fără adăpost, ar costa mai puțin decât construirea unor noi locuințe sociale etc).

Atragerea fondurilor europene în vederea finanțării programului de construire de locuințe sociale pentru persoane aparținând unor grupuri marginalizate (cu venituri reduse sau fără venituri) și comunități marginalizate (plasate în teritorii dezavantajate), acest program fiind, după caz, completat de măsuri de desegregare teritorială.

Sprijinirea financiară și prin alocare de terenuri a unor inițiative de construire de locuințe de către întreprinderi sociale și/sau organizații ne-guvernamentale care implică în aceste construcții potențialii beneficiari ai caselor realizate, acestea devenind activități generatoare de locuri de muncă, și funcționând ca investiții ale căror profit se poate utiliza în vederea susținerii măsurilor sociale complementare.

Actori implicați/responsabili

Primărie, unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată, DASM, ONG-uri și întreprinderi sociale specializate pe construcții de case, companii/firme private de construcție de locuințe

Buget/resursele bugetare posibile

Buget local: contribuție la proiecte de infrastructură, alocare de teren, chirii subvenționate, construcție de locuințe sociale noi, reabilitare clădiri din domeniul public, achiziții clădiri neterminate și transformarea lor în locuințe sociale, și locuințe de necesitate și de tranzit.

Alte surse de finanțare: Fonduri Europene, programe naționale, alte fonduri

Indicatori

Revizuirea sistemului de punctaj în vederea atribuirii de locuințele sociale, astfel încât acesta să răspundă satisfacerii nevoilor locative ale persoanelor și familiilor marginalizate

Terenuri identificate și atribuite pentru construire de locuințe sociale

Număr de locuințe sociale desegregate/dispersate construite (din bugetul public local, din bugetul public central, din fonduri nerambursabile/proiecte europene)

Număr de locuințe sociale obținute din renovări ale unor clădiri din domeniul public

Număr de locuințe sociale reabilite

Număr de locuințe sociale provenite din inițiative public-private (colaborări cu companii/firme private de construcții, și cu ONG-uri și întreprinderi sociale care construiesc case)

Număr de locuințe sociale atribuite categoriilor sociale marginalizate

Număr de chirii subvenționate pentru beneficiari aparținând unor categorii sociale marginalizate

Număr de beneficiari ai pachetelor integrate de măsuri prin care se previne evacuarea și evacuarea forțată din rândul locatarilor locuințelor sociale, aflați sub riscul marginalizării sociale,

Număr de evacuări forțate prevenite prin măsuri specifice

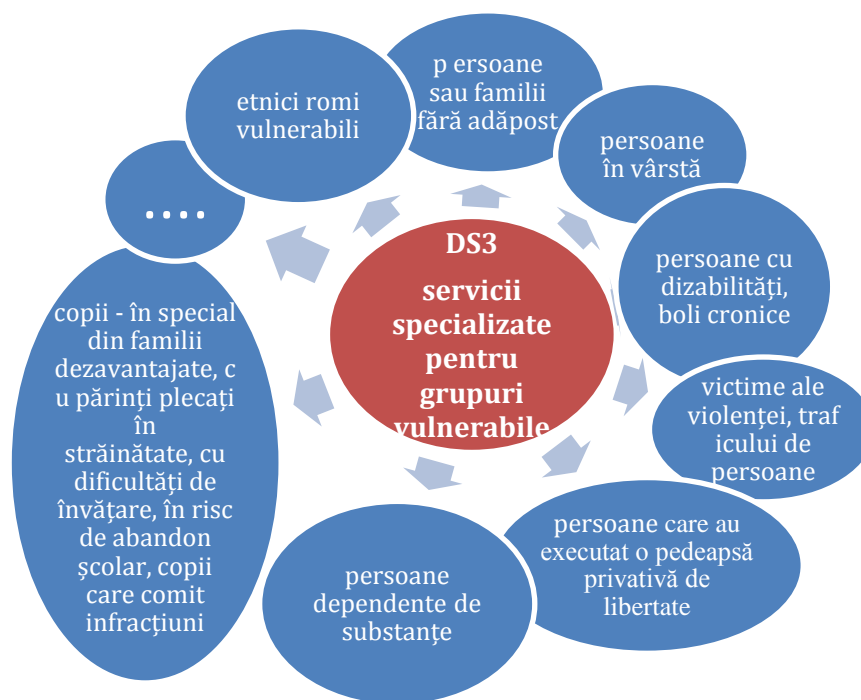
Număr de cazuri de legalizare a locuirii informale

Volumul fondurilor europene atrase pentru reabilitarea fondului imobiliar, din care fonduri utilizate pentru locuințe sociale

DIRECȚIA STRATEGICĂ 3.

REȚELE DE SERVICII SPECIALIZATE

ADRESATE GRUPURILOR VULNERABILE ²⁶

Serviciile și beneficiile sociale asigurate de legislația românească vor fi prestate în continuare de către Direcția de Asistență Socială și Medicală a Primăriei. Resursele sale financiare și umane trebuie întărite astfel încât DASM să răspundă la nevoile grupurilor vulnerabile, și să își ofere serviciile specializate printr-un sistem integrat de identificare, semnalare și management a cazurilor de risc de marginalizare socială.

²⁶ Programele operaționale (și planurile de măsuri aferente acestora) privind serviciile specializate sunt definite aici prin prisma beneficiarilor acestora. Lista de grupuri vulnerabile nu este exhaustivă. Ea nu include, spre exemplu, grupurile față de care, conform legislației românești, nu primăriile au responsabilitatea oferirii serviciilor de asistență socială. De exemplu, copiii și tinerii din sistemul de protecție a copiilor (din centrele de plasament, familiile de plasament și asistență maternală), copiii victime ale violenței, abuzului sexual și traficului de persoane, și copiii fără adăpost (sau "copiii străzii") intră sub responsabilitatea DGASPC-ului.

Argument general

Direcția de Asistență Socială și Medicală este în prezent singurul organ responsabil al Municipality care are sarcina de a preveni și de a combate marginalizarea socială prin servicii și beneficii sociale. Cu acoperirea actuală a serviciilor, Direcția face cu greu față solicitărilor populației orașului, solicitări care au legătură cu nevoile speciale ale unor grupuri vulnerabile. Beneficiile sociale acordate pe baza legislației din bugetul național sau din bugetul local, pot să aibă impactul dorit doar dacă sunt acompaniate cu servicii sociale de sprijin de înaltă calitate. Reglementările actuale din domeniul asistenței sociale explicitează necesitatea trecerii asistenței sociale bazate pe beneficii și prestații sociale la asistența bazată pe servicii de calitate (L. 292/2011, art. 2, al. 4. lit. a) și b). Serviciile care trebuie dezvoltate pentru a răspunde eficient la nevoile grupurilor vulnerabile, în risc de marginalizare, au drept scop dezvoltarea capacităților individuale, de grup sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale, creșterea calității vieții și promovarea principiilor de coeziune și incluziune socială (L. 292/2011, art. 2, al. 2).

Astfel prioritatea cea mai mare în domeniul sistemului de asistență socială la nivel local trebuie să fie dezvoltarea serviciilor și capacității și resurselor DASM care să corespundă nevoilor grupurilor vulnerabile, în paralel cu dezvoltarea sistemului integrat de identificare și semnalarea cazurilor de risc de marginalizare și de acordarea serviciilor cu un management de caz eficient (detaliat la Programul operațional 5.2).

Copiii constituie un grup țintă aparte, prin accesul lor limitat la luarea deciziilor și prin situația lor de dependență de familie și de lumea adulților în general. Majoritatea situațiilor de marginalitate socială implică și copii, iar copiii nu sunt în măsură de a acționa singuri pentru îmbunătățirea situației lor. Copiii din familii dezavantajate, copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate, copiii cu dificultăți de învățare, cu risc de abandon școlar, copiii care au comis infracțiuni și nu răspund penal, tinerii care părăsesc sistemul de protecție a copilului și copiii reintegrați în familie constituie grupuri vulnerabile pentru care autoritățile locale au obligația de a acorda servicii de prevenirea și remedierea marginalizării. În afară de aceste servicii specializate, crearea unui cadru pentru participarea activă în viața comunității și facilitarea implicării copiilor la luarea deciziilor care au un impact și asupra vieții lor, trebuie să fie o preocupare constantă a comunității (vezi Programul operațional 2.1, Rețeaua centrelor comunitare).

Persoanele în vârstă în risc de excluziune socială, persoanele cu dizabilități, persoanele cu tulburări psihice și boli cronice sau persoanele dependente de substanțe constituie un grup țintă pentru care serviciile medicale oferite de sistemul de sănătate trebuie completate de servicii prin care se urmărește (re)inserția lor socială prin facilitarea restabilirii relațiilor sociale, inclusiv cele de muncă, și implicit creșterea calității vieții acestora.

Având în vedere că violența domestică afectează toate domeniile vieții victimelor (sănătatea fizică, mentală, capacitatea economică, relațiile sociale etc.), victimele, care în cele mai multe cazuri sunt femeile și copiii, au nevoie de servicii care să le ofere protecție fizică în primul rând, ca recuperare psihică din trauma să poată să aibă loc, în paralel cu măsurile care vizează reintegrarea lor socială. Victimele traficului de persoane și exploatării sexuale și prin muncă la fel au nevoie de servicii psihosociale, medicale și juridice.

Prevenire criminalității în general și a violenței domestice în special trebuie să constituie o preocupare a serviciilor sociale, servicii specializate pentru persoanele cu comportament agresiv (adulți și minori) lipsesc la nivel local.

Famiiliile și persoanele fără adăpost constituie un grup care de regulă se confruntă cu mai multe din problemele amintite mai sus (boli cronice, lipsa locului de muncă, violență, dependență de substanțe), iar serviciile trebuie să aibă o abordare multidimensională.

STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE INCLUZIUNE A CETĂȚENILOR ROMÂNI APARTINÂND MINORITĂȚII ROMILOR PENTRU PERIOADA 2012-2020 reprezintă o necesară revizuire a Strategiei Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor pentru perioada 2001-2010, făcută în lumina noilor realități și provocări sociale (evidențiate în cadrul datelor recent furnizate de Recensământul populației și al locuințelor, dar și de mai multe studii) și a noilor ținte europene (asumate și în strategia Europa 2020). Această strategie obligă și autoritățile locale clujene să întreprindă măsuri specifice dedicate grupurilor vulnerabile de etnici romi.

Familii și persoane fără adăpost

Dezvoltarea rețelei de servicii dedicate găzduirii persoanelor/familiilor aflate în dificultate;

Susținerea și dezvoltarea „Centrului Social de Urgență”;

Parteneriate cu organizațiile neguvernamentale care au ca misiune asistarea persoanelor fără adăpost;

Servicii de consiliere juridică și socială gratuită persoanelor vulnerabile și familiilor cu mulți copii aflate în risc de evacuare;

Dezvoltarea Centrului de informare, consiliere și mediere profesională, înființat prin proiectul ”Împreună pentru un viitor sigur”, pentru a răspunde nevoilor de (re)inserție profesională a mai multor grupuri țintă (tinerii care părăsesc sistemul de protecție a copilului și copiii reintegrați în familie, persoane fără adăpost, victime ale violenței domestice și a traficului de persoane, persoane cu dizabilități, persoane cu tulburări psihice și boli cronice);

Acțiuni și servicii pentru sprijinirea/integrarea socială a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție socială - înființarea unui centru multifuncțional, locuințe sociale pentru tineri care părăsesc sistemul de protecție, acțiuni și servicii pentru profesionalizarea/educarea pentru viață; dezvoltarea rețelei de creșe pentru familiile cu copii sub 3 ani;

Dezvoltarea de servicii de tip adăpost și servicii integrate pentru mamele cu copii între 0-3 ani.

Persoane în vârstă

Dezvoltarea de servicii pentru protejarea de abuzuri și neglijare a persoanelor vârstnice dependente, cu sau fără aparținători;

Dezvoltarea rețelei de îngrijire la domiciliu;

Rețea de cluburi pentru vârstnici prin evaluarea activităților desfășurate și dezvoltarea unor activități atractive de socializare pentru a răspunde nevoilor persoanelor în vârstă în risc de excluziune socială;

Programe de voluntariat, cu vârstnici și pentru persoane vârstnice; parteneriate cu organizații neguvernamentale și culte religioase pentru programe de voluntariat cu vârstnici, pentru vârstnici;

Implicarea vârstnicilor în programe educaționale pentru adolescenți și tineri;

Înființarea unui serviciu specializat pentru persoanele vârstnice cu demență și boala Alzheimer.

Copii – în mod special copii proveniți din familii dezavantajate, copii cu părinți plecați la muncă în străinătate, copii cu dificultăți de învățare, cu risc de abandon școlar, copii care au comis infracțiuni și nu răspund penal, copiii victime ale unor abuzuri, neglijării sau exploatării, și orice alte categorii de copii cu nevoi speciale

Asigurarea participării copiilor din familii dezavantajate la rețeaua centrelor comunitare, dar și la cluburi sportive din oraș;

Îmbunătățirea participării copiilor din familii dezavantajate la școlile de masă în rețeaua școlilor incluzive, la programele after-school și de a doua șansă;

Activități de conștientizare a drepturilor copiilor și a consultării copiilor, inclusiv celor din medii dezavantajate, în privința unor activități precum transportul în comun, activitățile recreative;

Asigurarea de locuri la creșe pentru copii din familii cu resurse financiare reduse sau lipsiți de resurse;

Asigurarea de locuri la internate pe parcursul săptămânii pentru copii școlari din familii dezavantajate, copii neglijăți sau expuși unor abuzuri, inclusiv violență domestică;

Îmbunătățirea activităților de prevenire, raportare și intervenție în situații de abuz, neglijare și exploatare a copiilor;

Accesul copiilor cu dizabilități motorii servicii medico- psiho-pedagogice terapeutice și recuperatorii;

Servicii pentru adolescenții cu tulburări de comportament și cei care au comis infracțiuni;

Activități comune ale copiilor din școli de masă și cei din școlile speciale.

Persoane cu dizabilități, boli cronice

Programe complexe care să aibă ca principal beneficiar femeia cu dizabilități deoarece femeile și fetele cu dizabilități sunt supuse discriminărilor multiple. *Acces egal la educație, sănătate, piața muncii, viață personală și de familie, implicare în viața politică, dreptul la opinie;*

Programe care să vizeze copiii cu dizabilități astfel încât minorii cu dizabilități să se poată bucura de toate *drepturile și libertățile fundamentale ale omului* și mai ales să își poată exprima liber opiniile în toate aspectele care îi privesc, ținând seamă de opiniile lor în funcție de vârstă și gradul de maturitate;

Dezvoltarea de programe care vizează creșterea gradului de conștientizare asupra condiției reale a persoanelor cu dizabilități la toate nivelele societății prin: *combaterea stereotipurilor, prejudecăților și practicilor dăunătoare la adresa persoanelor cu dizabilități, inclusiv cele pe criterii de sex și vârstă și accentuarea contribuțiilor persoanelor cu dizabilități la dezvoltarea societății;*

Realizarea unor condiții reale de accesibilitate la *mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare*, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale.

Accesul la justiție prin asigurarea de ajustări de ordin procedural și adecvate vârstei, pentru a putea participa în toate procedurile legale, inclusiv etapele de investigație și alte etape preliminare precum și promovarea *cursurilor de formare și specializare a personalului care lucrează în domeniul administrării justiției, poliției și penitenciarelor.*

Dezvoltarea unor măsuri *legislative, administrative, sociale, educaționale și alte măsuri adecvate*, în vederea prevenirii exploatării, violenței și abuzului și mai ales crearea unui cadru specializat de control care să verifice dacă activitățile sunt eficient monitorizate de autorități independente competente pentru acest tip de activitate;

Crearea unui cadru care să asigure libertatea de expresie și opinie prin accesul la informații. Ca o primă măsură ar fi *determinarea organismelor private și de stat care furnizează servicii către publicul larg, televiziune, telefonie, presă, internet, să furnizeze informații și servicii în formate accesibile și ușor de utilizat pentru persoanele cu dizabilități;*

Dezvoltarea unei atitudini care să cultive respectul pentru cămin și familie, pentru a elimina discriminarea împotriva persoanelor cu dizabilități în toate *aspectele referitoare la căsătorie, familie, statutul de părinte și relațiile interpersonale*;

Educația la care să aibă acces fără discriminare și cu respectarea principiului egalității de șanse, într-un *sistem educațional incluziv la toate nivelurile, precum și la formarea continuă*;

Sănătatea în care să se asigure nediscriminativ accesul persoanelor cu dizabilități *la toate serviciile de sănătate care acordă atenție problemelor specifice de gen, inclusiv refacerea stării de sănătate* pentru ca acestea să obțină și să-și mențină *maximum de autonomie, să-și dezvolte pe deplin potențialul fizic, mintal, social și profesional și să realizeze o deplină integrare și participare în toate aspectele vieții*;

Munca și încadrarea în muncă pentru a avea acces liber și nediscriminat la toate aspectele și formele de încadrare în muncă, inclusiv la condițiile de *recrutare, plasare, angajare și menținere în muncă, la progresul în carieră și la condiții de sănătate și securitate la locul de muncă*;

Asigurarea unui climat optim pentru participarea la viața politică și publică în condiții de egalitate cu ceilalți, în mod direct sau prin reprezentanți liber aleși, precum și *dreptul și oportunitatea de a vota și de a fi alese, de a îndeplini orice funcție publică, la orice nivel guvernamental, facilitând utilizarea tehnologiilor noi și de asistare, acolo unde este cazul*;

Participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport, acces la programe de *televiziune, filme, teatre, acces în locurile destinate reprezentațiilor sau serviciilor culturale, cum ar fi teatre, muzee, cinematografe, biblioteci și servicii turistice, pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilități să-și dezvolte și să-și utilizeze potențialul creator, artistic și intelectual, nu numai în beneficiul propriu, ci și în cel al societății*.

Cooperarea internațională care să include programele de dezvoltare internațională, incluzivă și accesibilă persoanelor cu dizabilități.

Persoane victime ale violenței și traficului de persoane

Înființarea unui adăpost pentru victime ale violenței domestice;

Acordarea de locuințe protejate pentru victime ale violenței domestice;

Acțiuni de educație în școli (negociere, rezolvarea conflictelor, combaterea violenței);

Campanii pentru promovarea respectării reciproce și non-violenței în relațiile dintre genuri și a dreptului victimelor la justiție.

Persoane care au executat o pedeapsă privativă de libertate, comit infracțiuni, inclusiv violență domestică

Asistare post detenție și intervenție/asistare a membrilor de familie (ex. copiii minori), în vederea facilitării reinsertiei sociale și reducerii costurilor de custodie a persoanelor condamnate;

Înființarea unui Centru de consiliere pentru agresori, copii și tineri cu tulburări de comportament;

Servicii de mediere pentru infracțiuni în special cele care implică minori;

Dezvoltarea serviciilor de probațiune prin implicarea unui mai mare număr de actori locali care să acorde servicii persoanelor implicate în activități de reintegrare prin probațiune.

Persoane dependente de substanțe

Dezvoltare de acțiuni și servicii coordonate medico-psiho-sociale care să permită prevenirea, combaterea, intervenția comportamentelor adictive;

Menținere/dezvoltare de parteneriate cu organismele locale, județene, naționale, publice și private, pentru elaborarea strategiilor antidrog, consolidarea acțiunilor de educare, informare, intervenție antidrog;

Menținere, extindere, derulare de acțiuni de educație în școlile clujene în ceea ce privește riscurile consumului de droguri;

Crearea centrului de recuperare pentru consumatori de substanțe; sprijinirea serviciilor existente de prevenire.

Etnici romi

Precum se afirmă în STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE INCLUZIUNE A CETĂȚENILOR ROMÂNI APARTINÂND MINORITĂȚII ROMILOR PENTRU PERIOADA 2012-2020, Guvernul României consideră incluziunea socială a romilor un aspect ce trebuie reflectat în numeroase domenii de activitate de pe agenda fiecărei instituții publice centrale și locale. În acest context, municipalitatea noastră, inclusiv prin crearea poziției de expert local pentru romi precum și a Grupului local de lucru pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.5.), va lua următoarele măsuri.

În domeniul ocupării:

Organizarea programelor de calificare și formare profesională dedicate persoanelor de etnie romă, nivelele 1 și 2, în funcție de cerințele pieței muncii din zonă, potrivit studiilor și recomandărilor AJOFM.

Evaluare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale - Reautorizarea pentru calificările “lucrător în structuri pentru construcții” și “împletitor nuiiele”, în scopul facilitării incluziunii pe piața muncii a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, în special populația romă.

Încurajarea participării femeilor la cursuri de formare profesională și facilitarea ocupării lor, inclusiv a femeilor aparținând etniei rome.

Acordarea serviciilor de consiliere profesională persoanelor aflate în cautarea unui loc de muncă, inclusiv pentru membrii minorității romilor, în vederea reintegrării sociale: sprijin pentru pregătirea CV și pentru participarea la un interviu, găsirea unui loc de muncă.

Campanii de promovare a abilităților practice ale persoanelor de etnie romă și valorificarea meșteșugurilor, încurajarea antreprenoriatului în rândul comunității rome prin susținerea proiectelor cu fonduri nerambursabile și identificarea potențialilor beneficiari.

Susținerea parteneriatului public-privat în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în rândul romilor.

În domeniul educației școlare:

Amenajarea spațiilor școlare și dotarea școlilor în care învață cu preponderență elevi romi, cunoscut fiind faptul că în aceste școli spațiile și dotările sunt inferioare din punct de vedere calitativ în comparație cu alte școli.

Asigurarea transportului școlar pentru elevii care locuiesc în zone marginale și îndepărtate ale orașului.

Organizarea de campanii de promovare a ofertei educaționale și cuprinderea școlară a copiilor romi, mai ales în învățământul preșcolar.

Campanii de combatere și prevenire a discriminării în școli, monitorizarea segregării elevilor romi, medierea conflictelor apărute în sistemul educațional cu implicarea elevilor sau a părinților de etnie romă.

Organizarea programului de educație pentru adulți, A doua șansă, mai ales în cartierele cu grad ridicat de abandon școlar.

Informare și mediatizare privind locurile speciale la liceu pentru elevii romi.

Asigurarea reprezentării romilor – personal angajat în diferitele structuri ale instituțiilor pentru facilitarea procesului educațional în rândul romilor, populație care are nevoie de sprijin în vederea depășirii dificultăților privind școlarizarea (reducerea analfabetismului, reducerea abandonului școlar, creșterea numărului de persoane calificate, etc.).

Promovarea educației incluzive în rândul cadrelor didactice care lucrează cu elevii romi.

Formarea cadrelor didactice în vederea utilizării de practici incluzive, promovează egalitatea de șanse și diversitatea multiculturală.

Realizarea de activități extrașcolare cu elevi copii romi și neromi pentru cunoașterea și stimularea relațiilor interetnice.

Reducerea absenteismului școlar, monitorizarea elevilor care absentează, oferire de servicii de consiliere elevilor în risc de abandon școlar, programe școală după școală pentru elevii în dificultate, pregătire suplimentară și hrană.

În domeniul sănătății:

Campanii de evaluare gratuită a stării de sănătate pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile : persoane neasigurate medical, familii cu venituri mici și instabile, șomeri, familii care locuiesc în zone marginale ale orașului și cu risc mare de îmbolnăvire din cauza condițiilor în care trăiesc (comunitățile sărace care trăiesc la marginea gropii de gunoi, Pata Rât).

Campanii de vaccinare a copiilor din comunități sărace și izolate, în special în comunitățile de romi.

În domeniul locuirii:

Campanie de informare a persoanelor cu privire la cerințe și obligații în domeniul construirii de locuințe și obținerea certificatului de urbanism.

Elaborarea unei strategii a municipiului pentru construirea și acordarea de locuințe sociale, având câteva grupuri țintă diferite (familii tinere cu studii superioare și venituri scăzute, familii cu număr mare de copii și cu venituri scăzute, familii monoparentale cu venituri modeste, persoane vârstnice fără locuință și cu venituri scăzute, etc), cu criterii specifice fiecărei categorii.

Susținerea proiectelor de construire a locuințelor sociale, alocarea unui procent din bugetul anual pentru locuințe sociale, dezvoltarea parteneriatului public-privat.

Îmbunătățirea accesului la servicii pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile, în special a comunităților de romi, dezvoltarea infrastructurii zonelor marginale și izolate, canalizare, rețea apă potabilă, iluminat public, reabilitare drumuri și poduri, etc.

Asigurarea participării active a membrilor comunității la programe de dezvoltare comunitară.

Campanii de informare a comunității rome cu privire la metodologia de înregistrare a unei cereri pentru obținerea de locuințe sociale sau ANL.

Evitarea de către autoritățile publice locale, Primărie, Consiliul local, a soluțiilor bazate pe relocări/transmutări forțate.

Evitarea creării unor zone segregate sau enclave exclusive cu un număr mare de locuitori de etnie romă, cu consecințe negative semnificative pentru familiile respective.

Elaborarea unui plan de acțiune privind reabilitarea locuințelor sociale, identificare de fonduri, amenajarea și reabilitarea unor clădiri - schimbare de destinație pentru locuire, astfel încât persoane din categorii sărace și vulnerabile să poată beneficia, temporar, de spații pentru locuire.

În domeniul culturii:

Sprijinirea inițiativelor care valorifică elemente din cultura romilor, expoziții, standuri de carte, festivaluri muzicale, etc., și a unui larg parteneriat între instituții și organizații neguvernamentale care pot contribui substanțial pentru incluziune prin cultură

Facilitarea manifestării artei teatrale și cinematografice cu tematică romă sau în limba romani în instituțiile de cultură locale.

Valorificarea contribuțiilor muzicale ale lăutarilor și muzicanților romi, organizarea unui festival anual.

Sprijinirea realizării unei istorii locale a romilor din Cluj-Napoca.

Schimbare de accent în discursul public, romii să nu fie omiși, nici priviți ca o problemă, ci ca o minoritate cu contribuții semnificative la patrimoniul cultural local, o cultură în evantaiul multicultural cultural al Clujului.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 4.

PLANUL INTEGRAT PENTRU INCLUZIUNEA SOCIO-TERITORIALĂ A COMUNITĂȚILOR MARGINALIZATE DIN ZONA PATA RÂT

Argument general

Segregarea teritorială nu este doar efect al excluziunii sociale, ci este și cauza perpetuării excluziunii, iar desegregarea teritorială (alături de locuire), pe lângă accesul la locuri de muncă și educație școlară, este un mijloc crucial al incluziunii sociale.

Zona de locuire defavorizată din Pata Rât s-a format de-a lungul deceniilor datorită mai multor factori, printre aceștia: creșterea sărăciei în rândurile familiilor de romi în urma pierderii locurilor de muncă și accesului redus la educația școlară de calitate; slaba dezvoltare a fondului locativ public și incapacitatea de a răspunde nevoilor locative ale persoanelor dezavantajate; non-intervenționismul autorităților locale în soluționarea sustenabilă a acestei stări de marginalitate urbană avansată de-a lungul mai multor decenii; măsurile hotărâte de Consiliul Local și administrate de Primărie în urma cărora grupuri de romi defavorizați, rămași fără locuință din diverse motive (printre ele evacuările forțate), au fost relocați în zona Pata Rât în locuințe sau adăposturi inadecvate unui trai uman demn; indiferența cu care Consiliul Județean și alți factori de decizie au tratat problema gropii de gunoi formate în Pata Rât, precum și problema impactului mediului poluat asupra sănătății și vieții oamenilor care locuiesc în zonă, dar și problema condițiilor muncii precare prestate de nevoiașii care, prin căutarea unor surse de trai, au asigurat, de-a lungul a patru decenii, selectarea deșeurilor produse de cetățenii și companiile municipiului Cluj-Napoca.

Câteva dintre sursele legislative, materiale și bugetare care pot fi utilizate în vederea punerii în practică a Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât sunt:

- Concesionarea unor terenuri în vederea construirii de noi locuințe prin fondurile pe care Consiliul Județean le poate pune la dispoziție conform Legii 116/2002

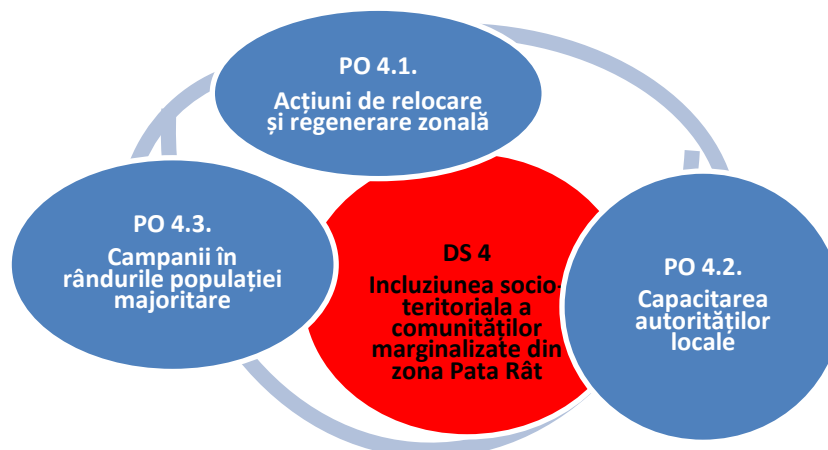
- Concesionarea unor terenuri în vederea construirii de noi locuințe prin organizația Habitat România (o treime din prețul acestor locuințe cumpărate de beneficiari poate fi acoperit din fondurile generate de CJ menționate mai sus; o parte din prețul acestor locuințe poate fi acoperită prin munca prin care beneficiarii pot participa la construirea acestor locuințe)
- Solicitare de la Guvernul României pentru construcții de locuințe ANL
- Construire de locuințe sociale din bugetul local
- Construire de locuințe sociale din fonduri nerambursabile (în ceea ce privește planurile de accesare a fondurilor europene, autoritățile trebuie să aibă în vedere că “fondurile Cadrului Strategic Comun nu pot fi utilizate pentru acțiuni care contribuie la orice formă de segregare și discriminare”)
- Renovări locuințe sociale vechi
- Cumpărarea la preț redus a unor apartamente din cartierele private semifinisate, care nu au putut fi valorificate pe piață de către companii, și alocarea unei părți ai acestor apartamente în regim de locuințe sociale pentru categorii defavorizate
- Condiționarea concesionării de terenuri unor companii imobiliare de transferarea unui anumit procent al apartamentelor construite în fondul locativ public, de unde acestea se pot distribui ca locuințe sociale
- Prioritizarea în perioada 2014-20 în sistemul de distribuire a locuințelor sociale a cererilor de locuințe sociale depuse de persoane și familii din Pata Rât (argumente: măsuri afirmative, acte reparatorii)

Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât face parte din inițiativele coordonate prin Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială a primăriei (vezi Programul operațional 5.1), el fiind concretizat într-un Plan de acțiune care va fi asumat printr-o Hotărâre de Consiliu Local.

Actori implicați

Desegregarea zonei Pata Rât în perioada 2014-20 trebuie realizată în funcție de planul urbanistic al orașului privind Pata Rât, precum și în funcție de opțiunile celor afectați, necesitând colaborarea între autoritățile locale, județene și regionale, organizațiile neguvernamentale care activează în domeniul social, și comunitățile afectate. Astfel, Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât va funcționa ca un program de *Community-Led-Local-Development*, în cazul căruia “comunitatea” include toți cetățenii localității, majoritari și minoritari, privilegiați și marginali, dar și instituții ale autorităților locale, instituții sociale și culturale, organizații neguvernamentale, companii și firme, căci eliminarea excluziunii sociale este responsabilitatea împărtășită a tuturor actorilor sociali, iar cei care dispun de resurse materiale, sociale și administrative trebuie să îi capaciteze pe cei vulnerabili ca aceștia să poată participa ca parteneri egali la acest proces.

Programele operaționale ale Direcției strategice (4)

Programul integrat de intervenție în vederea incluziunii socio-teritoriale a comunităților din zona Pata Rât, cu istorii și situații curente diferite (Dallas, rampa de gunoi, strada Cantonului și noul Pata Rât) va fi elaborat cu participarea persoanelor care locuiesc acolo.

Ele vor face parte, pe lângă echipa de experți ai primăriei, reprezentanți ai organizațiilor civice și instituțiilor academice și altor parteneri sociali, din Grupul de Acțiune Locală constituit cu acest

scop și susținut administrativ de noua unitate pentru incluziune și economie socială a primăriei, care va avea rol important în pregătirea Hotărârilor aferente ale Consiliului Local și în coordonarea resurselor primăriei necesare acestui demers.

Grupul elaborează strategie, planuri de măsuri și monitorizează programele integrate. Biroul de incluziune socială care urmează a fi creat în cadrul Asociației Zona Metropolitană Cluj, continuând proiectul primăriei derulat în colaborare cu UNDP din 2012 cu acest scop, va avea un rol major în elaborarea și implementarea strategiei, precum și a proiectelor concrete cu finanțări extra-bugetare. Colaborarea între aceste unități va asigura suportul politic, administrativ, organizațional și financiar complex necesar acestui plan.

PO 4.1. Programe integrate adresate comunităților marginalizate din Pata Rât

Listă de măsuri

Acțiuni de relocare a persoanelor din Pata Rât, ținând cont de rețelele lor de sprijin reciproc și evitând distrugerea solidarităților comunitare existente:

În zone mixte și integrate ale orașului în regimul de locuințe sociale, și/sau prin alocare de terenuri în concesiune și susținere construcției de locuințe.

În Zona Metropolitană Cluj (în colaborare cu primăriile comunelor aparținătoare ZLC) în regimul de locuințe sociale, și/sau locare de terenuri.

În alte județe ale țării (în colaborare cu primăriile localităților unde persoanele care trăiesc temporar în Pata Rât, rampa de gunoi, își au domiciliul).

Acțiunile de relocare vor fi completate de servicii asistențiale oferite familiilor relocate, în domeniul educației școlare, ocupării și sănătății, dar și al consilierii personale și familiale, și al capacitării de a participa la luarea deciziilor de către autoritățile publice.

Susținerea întreprinderilor de economie socială din domeniul construcției de locuințe care asigură locuri de muncă, dar și participarea beneficiarilor de noi locuințe la aceste construcții, și investiții continue în programe social-comunitare.

Acțiuni de regenerare în zona Pata Rât:

Vor avea caracter temporar, deoarece zona Pata Rât nu este o zonă rezidențială, ci industrială, și până în acest moment nu se întrevăd schimbări majore în calitatea mediului sau în statutul imobiliar al zonei care ar face posibile un alt tip de planificare spațială zonală.

Acțiuni temporare preconizate în vederea îmbunătățirii condițiilor celor care trăiesc în zonă:

-a infrastructurii locative (locuințe, utilități, drum);

-asigurarea transportului în comun;

-conectarea familiilor la mediul lor social mai larg, asigurând desegregarea educațională pentru copii, accesul adulților la locuri de muncă decente, accesul tuturor la servicii sociale și medicale de calitate, precum și servicii asistențiale și de consiliere personală și familială;

-acțiuni de dezvoltare comunitară în vederea capacitării comunităților marginalizate, și a susținerii rețelelor informale de suport reciproc care trebuie să fie unul dintre fundamentele intervențiilor administrate de autoritățile publice;

- după caz, acțiuni ale autorităților în vederea asigurării siguranței și securității în zonele marginalizate, a sprijinirii categoriilor cele mai vulnerabile din aceste comunități, și a protecției victimelor economiei stradale

Indicatori

HCL privind planul de relocare a familiilor din Pata Rât și desegregarea teritorială a zonei

Număr de familii relocate în zonele integrate ale Clujului și număr de acțiuni complementare de asistență

Număr de familii relocate din Pata Rât în Zona Metropolitană Cluj și număr de acțiuni complementare de asistență

Număr de familii relocate din Pata Rât relocate în localitățile unde au domiciliu stabil și
Număr de acțiuni complementare de asistență

Indicatori privind calitatea mediului după ecologizarea vechii rampe de gunoi

Planul zonal de dezvoltare pentru Pata Rât în perspectivă îndelungată

Număr de case rehabilitate în Pata Rât cu caracter temporar

Investiții în îmbunătățirea infrastructurii în Pata Rât (drumuri, apă și canal, electricitate, încălzire, transport în comun, iluminat public) cu caracter temporar

Număr de acțiuni complementare de asistență pentru familiile rămase în Pata Rât

Număr de programe de dezvoltare comunitară pentru grupurile rămase în Pata Rât

PO 4.2. Capacitarea autorităților locale în vederea derulării planului de desegregare teritorială

Listă de măsuri

Strategiile de dezvoltare ale orașului să includă prevederi privind elaborarea, implementarea și monitorizarea unor programe de dezvoltare socio-teritorială incluzivă.

Evitarea ca, în urma unor proiecte de regenerare urbană sau dezvoltare teritorială locală, comunitățile sărace să fie evacuate forțat și să fie plasate în periferii izolate, eventual și poluate și stigmatizate.

Asigurarea unei echipe de experți din partea primăriei care în perioada 2014-20 va acoperi nevoia de resurse umane implicate în planul de desegregare teritorială a zonei Pata Rât.

Întărirea DASM prin resurse umane în vederea asigurării accesului persoanelor și familiilor din Pata Rât la beneficii sociale și servicii sociale.

Constituirea Grupului de Acțiune Locală pentru planul de desegregare teritorială a zonei Pata Rât (reprezentanți ai primăriei și consiliului local Cluj-Napoca, inclusiv ai echipei de experți sus menționate, și ai celorlalte primării din ZMC, membri organizațiilor neguvernamentale și instituțiilor academice implicate, din reprezentanți ai altor parteneri sociali).

Susținerea, prin pachete financiare, a programelor derulate de organizațiile neguvernamentale în beneficiul comunităților din Pata Rât, respectiv în beneficiul planului de desegregare socio-teritorială.

Susținerea întreprinderilor sociale care vin în sprijinul comunităților din Pata Rât și colaborarea cu firmele/companiile care execută lucrări publice în vederea facilitării angajării persoanelor dezavantajate.

Punerea în practică a unor proceduri de informare și consultare a populației din Pata Rât, și aplicarea bugetării participative.

Elaborarea unor proiecte cu finanțare nerambursabilă pentru diverse fonduri europene, având în vedere reglementările perioadei de programare 2014-20 [de ex. programe cu finanțare multi-fond și/sau cu finanțare din mono-fonduri încrucișate pentru investiții teritoriale integrate sau strategii de dezvoltare integrate care abordează comunitățile defavorizate prin proiecte integrate ce adresează nevoile acestor comunități (inclusiv pe cele ale persoanelor de etnie romă) și care vor trebui să includă atât investiții în infrastructură (educație, sănătate, servicii sociale), precum și măsuri de încurajare a ocupării forței de muncă, prin intermediul activităților economiei sociale, împreună cu îmbunătățirea condițiilor de locuit (prin activități de construcție/reabilitare), în paralel cu punerea în aplicare a activităților pentru dezvoltarea integrată a comunității (informare/consiliere/mediere); și noul proiect al Comisiei Europene și al Consiliului Europei (European Roma Integration Project) dedicate capacitării instituționale a autorităților locale în domeniul incluziunii romilor.

Indicatori

HCL privind constituirea grupului de experți din partea primăriei implicat în planul de incluziune socio-teritorială a comunităților marginalizate în Pata Rât

HCL privind constituirea Grupului de Acțiune Locală

HCL privind planul de acțiune pentru incluziune social-teritorială a comunităților marginalizate în Pata Rât

Măsuri pentru asigurarea participării comunităților marginalizate în Pata Rât la deciziile privind soarta lor și planul zonal pentru Pata Rât

Număr de proiecte derulate de către ONG-uri în vederea incluziunii socio-teritoriale a comunităților marginalizate din Pata Rât, co-finanțate de primărie

Număr de întreprinderi sociale susținute de către primărie, în care sunt implicate persoane din comunităților marginalizate din Pata Rât

Număr de persoane angajate din Pata Rât în urma promovării acestora față de firmele/companiile care realizează lucrări de interes public în municipiul Cluj-Napoca

Număr de programe integrate dedicate incluziunii socio-teritoriale a comunităților marginalizate din Pata Rât elaborate și implementate de către primărie prin fonduri europene

Utilizarea unui procent din bugetul local pentru măsuri dedicate incluziunii socio-teritoriale a comunităților marginalizate din Pata Rât

HCL privind prevenirea și interzicerea evacuărilor forțate

PO 4.3. Campanii pentru eliminarea prejudecăților și discriminării pe bază de statut social și etnie

Listă de măsuri

Programe care vizează combaterea prejudecăților și a discriminării împotriva romilor și împotriva familiilor și persoanelor sărace, precum și împotriva celor care trăiesc în zone de locuire defavorizată (marginalizată și segregată).

Programe care vizează sensibilizarea și responsabilizarea categoriilor sociale privilegiate față de categoriile sociale supuse excluziunii sociale.

Sprijinirea economiei sociale și a întreprinderilor sociale de către firme și instituții (inclusiv prin structuri de sprijinire a economiei sociale, de exemplu incubatoare de întreprinderi sociale, parcul unităților de economie socială).

Campanii socio-culturale care susțin acțiunile de relocare ale familiilor din Pata Rât în cartierele integrate ale orașului.

Indicatori

Număr de campanii împotriva discriminării și stereotipurilor pe baza etniei și statutului social

Număr de campanii pentru relocarea din Pata Rât

Număr de întreprinderi sociale inițiate de persoane din Pata Rât și susținute de firme și instituții

DIRECȚIA STRATEGICĂ 5.
MECANISME ȘI INSTRUMENTE INSTITUȚIONALE
INCLUZIVE ȘI PARTICIPATIVE

Argument general

Măsurile integrate de incluziune socială definite sub egida Programelor operaționale – structurate în cele patru Direcții strategice prezentate mai sus –, necesită mecanisme și instrumente incluzive și participative inovative care garantează din punct de vedere instituțional implementarea măsurilor inter-sectoriale menite să remedieze formele contemporane ale marginalizării și excluziunii sociale.

Unitatea pt incluziune și economie socială, în strânsă colaborare cu DASM coordonează strategia de incluziune socială a orașului, în particular măsurile inter-sectoriale, dar și organismele propuse pentru furnizarea serviciilor publice de interes local. Ea va conecta și va ține în mișcare fluxul de inițiative, implementări, monitorizări și evaluări din cele patru domenii ale incluziunii sociale targetate prin măsuri specifice și intersectoriale (incluziunea economică; accesul la servicii publice de interes general și la drepturi sociale inclusiv educație, locuințe, sănătate și servicii sociale; incluziunea teritorială; participarea civico-politică).

Observatorul social cartografiază și evaluează situația socio-economică a populației, nevoile grupurilor vulnerabile și dezavantajate din Cluj, precum și evidența serviciilor sociale furnizate la nivelul orașului.

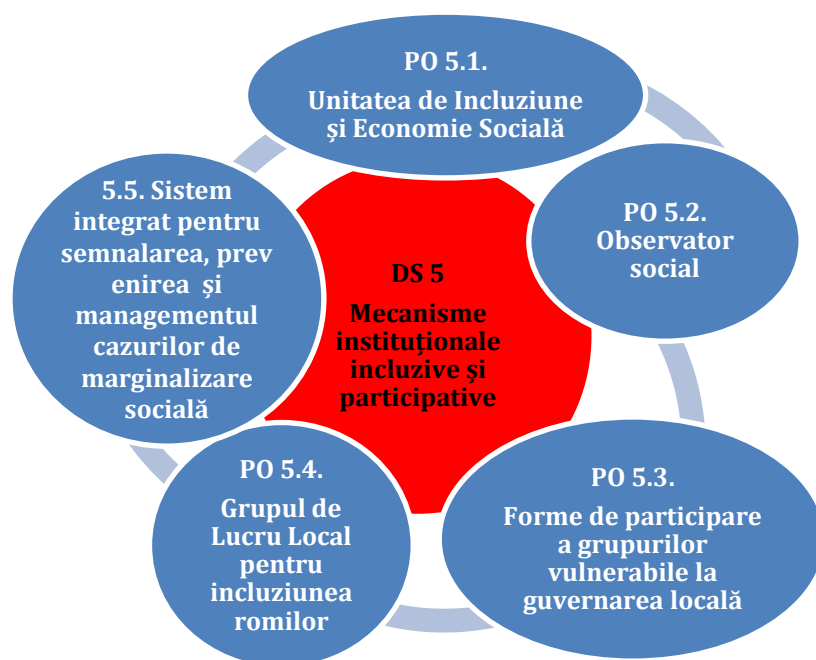
Formele de participare cetățenească la guvernarea locală a grupurilor vulnerabile, împreună cu structurile instituționale ale autorităților locale, transformă dezvoltarea incluzivă a Clujului într-o dezvoltare incluzivă participativă.

Grupul de Lucru Local și Planul de Lucru specific acestui deziderat, va pune în aplicare la nivelul orașului Cluj-Napoca Strategia Națională pentru Incluziunea Socială a Romilor (integrarea măsurilor acesteia în politicile locale generale ale incluziunii sociale, și targetarea romilor ca grup vulnerabil prin măsuri specifice dedicate combaterii sărăciei, eliminării rasismului anti-țigănesc, precum și promovării culturii și limbii romani.

Sistemul integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială pune în practică colaborarea intersectorială față de cazurile de risc.

Într-un final, Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială va conecta și coordona atât din punctul de vedere al conținutului, cât și din punct de vedere instituțional toate inițiativele Direcțiilor strategice propuse sub egida incluziunii sociale. Conform diagramei de mai jos, Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială va pune și va ține în mișcare fluxul de inițiative, implementări, monitorizări și evaluări din cele patru domenii ale incluziunii sociale targetate prin măsuri specifice și intersectoriale (incluziunea economică; accesul la servicii publice de interes general și la drepturi sociale inclusiv educație, locuințe, sănătate și servicii sociale; incluziunea teritorială; participarea civico-politică).

Programele operaționale ale Direcției strategice (5)

PO 5.1 Unitatea pentru incluziune și economie socială

Conform Legii nr. 292/2011 (Legea asistenței sociale, art. 6 , lit. cc) *“procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării, comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale și asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății.”* Pentru a răspunde la complexitatea nevoilor persoanelor și grupurilor marginalizate, pentru a diminua efectele marginalizării sociale, și pentru a coordona ansamblul de măsuri sectoriale în așa fel încât acestea să se sprijine reciproc, primăria va crea și susține o Unitate de Incluziune Socială (mai departe UIES). UIES nu preia atribuțiile direcțiilor existente ale primăriei și nicidecum nu le dublează.

UIES funcționează ca un cadru necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local (privind educația, serviciile sociale, locuințele sociale, dezvoltarea urbană, sănătatea, și alte servicii definite în Legea administrației publice locale, Art. 36, alin. 6), dar și pentru promovarea și sprijinirea întreprinderilor sociale și a angajării persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, sub forma unor programe integrate și inter-sectoriale.

UIES capacitează primăria în ansamblul ei în vederea elaborării de propuneri și a implementării programelor integrate, inter-sectoriale, dedicate persoanelor și grupurilor marginalizate, și/sau sub riscul sau în situația excluziunii sociale. UIES vine în sprijinul primarului pentru ca acesta să poată coordona realizarea serviciilor publice de interes local care urmăresc obiectivul dezvoltării incluzive a orașului. UIES va avea un rol crucial în coordonarea tuturor mecanismelor și instrumentelor instituționale incluzive și participative.

UIES poate fi creată pe baza Legii administrației publice locale, Legea nr. 215/2001, care prevede că prin hotărâri ale autorităților deliberative, consiliul local în cazul nostru, se pot înființa și organiza instituții și servicii publice de interes local în principalele domenii de activitate, (Art. 73). Conform acestei legi, pe baza atribuțiilor sale privind organizarea și funcționarea aparatului de specialitate al primarului, precum și gestionarea serviciilor furnizate către cetățeni, Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca poate aproba, la propunerea

primarului, înființarea, organizarea și statul de funcții al UIES ca parte din aparatul de specialitate al primarului.

UIES va face parte din aparatul de specialitate al primarului ca un compartiment cu funcții bine definite, fiind încadrată cu funcționari publici și personal contractual. Consilierii locali vor constitui o comisie de specialitate pentru incluziune socială care analizează și avizează proiectele de hotărâre din acest domeniu. Anexa 1 a documentului prezintă o propunere pentru regulamentul de organizare și funcționare a UIES.

Listă de măsuri

Constituirea UIES prin HCL

Elaborare de propuneri (multi)anuale privind programele de incluziune socială la nivelul Clujului (pe baza procedurilor dezvoltării participative), transformate în propuneri de HCL.

Monitorizarea implementării planurilor (multi)anuale de incluziune socială și elaborare de rapoarte aferente

Contribuția la elaborarea strategiei de incluziune socială a municipiului Cluj-Napoca în etapele ulterioare.

Facilitarea atragerii de fonduri UE ce pot fi accesate de primărie, în mod special pentru implementarea programelor integrate.

Promovarea culegerii de date din diverse domenii (social-educational, ocupațional, locativ, accesibilitate servicii sociale, sănătate) pe cartiere, precum și pe bază de etnie, sex și vârstă în vederea cartografierii și evaluării nevoilor de intervenție, precum și a culegerii de date privind serviciile sociale publice și private, dar și diseminarea acestor informații prin diverse forme accesibile micro-comunităților clujene.

Coordonarea colaborării între Direcțiile de specialitate ale primăriei, în vederea implementării programelor integrate de incluziune socială cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitate instituțională și comunitară.

Coordonarea colaborării dintre primărie și alte instituții publice locale, județene și regionale, precum și ONG-uri din domeniul serviciilor sociale, învățământului și culturii, ocupării, sportului, dezvoltării și cu unitatea de incluziune socială ce se va crea în cadrul Asociației Zona

Metropolitană Cluj, în vederea canalizării resurselor necesare incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile la nivel de oraș.

Coordonarea mecanismelor și instrumentelor instituționale care au menirea să deruleze programe de măsuri integrate definite în Strategia de dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020, inclusiv a proceselor de evaluare a nevoilor, prin intermediul:

- Incubatorului pentru economie socială și promovarea angajării persoanelor vulnerabile (vezi Direcția strategică 1)
- Rețelei centrelor comunitare integrate (vezi Programul operațional 2.1)
- Rețelei de unități educaționale incluzive (vezi Programul operațional 2.2)
- Fondului de locuințe sociale accesibile grupurilor vulnerabile (vezi Programul operațional 2.3)
- Colaborare cu DASM în vederea acțiunilor și programelor sale venite în sprijinirea categoriilor vulnerabile prin rețele de servicii specializate (vezi Direcția strategică 3)
- Grupului de Acțiune Locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (vezi programele operaționale sub Direcția strategică 4)
- Observatorului social (vezi Programul operațional 5.2)
- Formelor de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală (vezi Programul operațional 5.3)
- Grupului de Lucru Local pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.4)
- Sistemul integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială (Programul operațional 5.5)

Indicatori

HCL privind constituirea UIS

Implementarea HCL: constituirea efectivă a UIS

Număr de evaluare și cartografiere de nevoi ale grupurilor vulnerabile realizate

Număr de planuri de programe integrate de incluziune socială elaborate

Număr de programe integrate de incluziune socială implementate și coordonări inter-sectoriale în cadrul primăriei, precum și între primărie și alte instituții și organizații locale

Număr de acțiuni de coordonare prin centrele comunitare integrate, prin rețeaua de școli incluzive, prin observatorul social, prin grupul local de lucru pentru incluziunea romilor, prin grupul de acțiune locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât

Număr de acțiuni de sprijinire a dezvoltării participative

PO 5.2. Observatorul social

În Legea 292/2011, art.109 alin.1-2 se prevede înființarea de către Ministerul Muncii a Observatorului Social Național cu rolul de a colecta și analiza la nivel național datele privind politicile publice, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării, comunicării, mobilității, securității, justiției ca parte integrantă a procesului de incluziune socială.

Înființarea unui serviciu numit în continuare *Observatorul social (OS)* la nivelul municipiului Cluj este mai mult decât dezirabilă. Acest serviciu va fi realizat în cadrul unui parteneriat public-privat, respectiv a unor protocoale de colaborare (între Primărie, DASM, UIS, ISJ, AJOFM, ANR-NV, departamente și centre de cercetare UBB, organizații neguvernamentale din domeniul serviciilor sociale, ISPMN etc.). Observatorul social va avea rolul de a colecta și analiza la nivel local datele privind politicile publice, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării, comunicării, mobilității, securității, justiției ca parte integrantă a procesului de incluziune socială. Prin crearea Observatorului Social Primăria va promova colectarea de date pe cartierele Clujului în vederea fundamentării unei politici coezive și incluzive de dezvoltare locală.

Urmărește pe de o parte evaluarea nevoilor locale de servicii sociale, dar și a altor nevoi de servicii publice de interes local, contribuind la generarea hărților de nevoi preconizate ca responsabilitate a serviciilor publice de asistență socială, precum și a Unității de Incluziune Socială. Pe de altă parte, își propune o centralizare a informațiilor privind resursele locale de servicii sociale sau alte instituții ce pot acționa integrat, pentru o utilizare cât mai eficientă, dar și

pentru asigurarea acoperirii nevoilor de servicii sociale în rândul categoriilor sociale celor mai vulnerabile, cu acces dificil la resurse și servicii, la nivelul municipiului. De asemenea, OS contribuie la educarea furnizorilor și a beneficiarilor în scopul utilizării optime a resurselor. Pe termen scurt, existența unei baze de date integrate la nivelul municipiului poate avea ca efect îmbunătățirea implementării politicilor sociale locale. Pe termen mediu și lung, aceasta poate conduce la modificarea și creșterea calității politicilor publice locale. Dovedind eficacitate și eficiență, acest serviciu poate fi extrapolat la nivelul zonei metropolitane Cluj, a județului și chiar al Regiunii de Nord-Vest, care are drept pol de creștere municipiul Cluj-Napoca.

Listă de măsuri

Dezvoltarea unui sistem de colectare de date privind situația socio-economică și locativă a populației și cartografierea datelor pe cartierele orașului.

Stabilirea metodologiei de evaluare a nevoilor (needs assessment) a grupurilor vulnerabile.

Generarea unei baze de date online privind serviciile sociale din județul Cluj.

Înființarea unei platforme de incluziune socială cu rol de cercetare și monitorizare a implementării măsurilor de incluziune socială la nivel local/județean.

Monitorizarea și evaluarea rezultatelor direcțiilor strategice de incluziune socială.

Organizarea unor campanii de informare periodică pe mai multe paliere: furnizori de servicii sociale, medicale, educație, beneficiari (cu focalizare pe categoriile vulnerabile, inclusiv romi) și autoritățile publice locale cu rol de decizie în strategia de incluziune locală.

Elaborarea de studii pentru analiza situației actuale cu privire la problemele sociale locale și analiza de impact a strategiilor locale existente ca acțiune de răspuns.

Dezvoltarea și implementarea unei aplicații care să permită o imagine asupra tuturor serviciilor sociale de care beneficiază persoana/familia în vederea unei complementarități a serviciilor sociale și evitării suprapunerii lor.

Stabilirea unor parteneriate naționale și internaționale.

Stabilirea unui mecanism de sesizare și feedback între OS și structurile județene, regionale, naționale și europene.

Actori implicați/responsabili

Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Direcția de Asistență Socială și Medicală, Unitatea pentru incluziune și economie socială, Consiliul Local, organizațiile neguvernamentale cu obiective în

promovarea incluziunii sociale, Universitatea Babeş-Bolyai, prin centre de cercetare și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Studii Europene, Facultatea de Științe Politice și Administrative

Indicatori

Harta nevoilor la nivelul municipiului Cluj-Napoca

Crearea și gestionarea unor instrumente de informare (platformă web, bibliotecă virtuală, baze de date cu indicatorii de incluziune socială, etc.) accesibile actorilor relevanți

Identificarea unor noi arii de interes pentru decidenții locali în ceea ce privește incluziunea socială a grupurilor vulnerabile

Propuneri pentru politicile publice locale

Promovarea cooperării între furnizorii publici și privați, prin crearea unor parteneriate stabile și funcționale în plan local.

Creșterea nivelului de informare și conștientizare privind oferta existentă de servicii sociale, socio-medicale, de ocupare, locuire, etc în rândul beneficiarilor și furnizorilor de servicii

Elaborarea ghidului furnizorilor de servicii sociale, socio-medicale, comunitare la ce desfășoară activități în plan local

Rapoarte anuale de analiză a politicilor publice locale

Platformă electronică, bază de date funcțională

Buget

Bugetul local, posibil fonduri structurale europene, fonduri norvegiene, alte surse

PO 5.3. Forme de participare a grupurilor vulnerabile la guvernare

Dezvoltarea incluzivă asumată de Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în perioada 2014-2020 va deveni dezvoltare incluzivă participativă, dacă procesele incluziunii sociale se vor realiza prin participarea cetățenilor afectați de aceste procese, printre aceștia atât reprezentanții unor instituții (primărie, consiliu local, școli, ISJ, companii, ONG-uri, cercetători, experți etc), cât și persoanele și grupurile vulnerabile în favoarea cărora se elaborează și se implementează hotărâri locale în vederea asigurării incluziunii sociale.

Pe lângă formele clasice ale asigurării participării cetățenilor la guvernarea locală (cum ar fi participarea prin informare și participarea prin consultare), în perioada 2014-2020 Primăria municipiului Cluj-Napoca va implementa modele experimentale de participare civică pentru grupurile vulnerabile, și anume participarea colaborativă și participarea prin capacitate (empowerment participation). Participarea colaborativă asigură participarea celor afectați de decizii la discuțiile despre obiectivele stabilite în prealabil de decidenții instituționali și la stabilirea modalităților prin care se vor implementa aceste obiective. Această formă de participare presupune programe de dezvoltare și facilitare comunitară prin care toți actorii (atât cei instituționali, cât și grupurile și persoanele vulnerabile dobândesc capacitățile necesare acestui tip de luarea deciziilor), precum și elaborarea unor tehnici formalizate de participare colaborativă integrate în procesul de guvernare locală. În perioada 2014-2020, prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou creată și în colaborare cu alți factori locali guvernamentali și neguvernamentali, Primăria municipiului Cluj-Napoca va demara o serie de programe care formează capacitățile necesare participării colaborative, precum și câteva acțiuni experimentale în acest sens. Participarea prin capacitate înseamnă că cei afectați de decizii participă și la definirea obiectivelor programelor de dezvoltare care îi privesc în mod direct, venind cu idei și inițiative transformate ulterior în hotărâri ale consiliului local și/sau în programe tehnice finanțate de la bugetul local sau din alte surse. Această formă de capacitate presupune că toți actorii implicați au deja capacitățile necesare unui astfel de demers și procedurile de luarea deciziilor în consiliul local au integrat tehnicile acestui tip de participare. În perioada 2014-2020 Primăria va derula câteva acțiuni experimentale în acest sens, în care grupuri vulnerabile

participă la definirea obiectivelor identificare de ele, precum și a modului de punere în practică ale acestora.

Listă de măsuri

Informarea populației despre inițiativele și hotărârile primăriei și consiliului local privind dezvoltarea orașului, și găsirea unor modalități prin care această informare ajunge la grupurile vulnerabile.

Consultarea populației și în particular a grupurilor vulnerabile în legătură cu programele de dezvoltare preconizate de primărie, proces prin care decidenții locali ascultă opiniile celor afectați și clarifică întrebările acestora.

Promovarea și sprijinirea de către primărie a serviciilor de dezvoltare și facilitare comunitară prin care grupurile vulnerabile dobândesc capacitățile necesare participării colaborative și participării prin capacitate.

Formarea reprezentanților autorităților locale (consilieri locali, funcționari publici, primar, viceprimari) în vederea implementării proceselor de participare colaborativă și de participare prin capacitate.

Bugetare participativă incluzivă: un procent din bugetul local al Clujului asigurat implementării inițiativelor persoanelor aparținând unor categorii vulnerabile; în perioada 2014-2020, anual, acest buget se va dedica prevenirii și eliminării unor fenomene care produc excluziune socială, promovând prin diverse mijloace acțiunile anuale de ex. pe următoarele teme: Anul pentru prevenirea violenței domestice; Anul pentru eliminarea stereotipurilor față de persoanele de etnie romă; Anul pentru dreptul la muncă; Anul pentru educație incluzivă; Anul pentru drepturi locative; Anul sănătății pentru toți; Anul copiilor; grupurile vulnerabile țintite prin aceste programe anuale vor defini obiectivele pe care și modalitățile prin care doresc să le realizeze, astfel încât fondurile dedicate acestui an din bugetul local să se investească conform deciziilor lor.

Indicatori

Număr de acțiuni de participare prin informare dedicate grupurilor vulnerabile

Număr de acțiuni de participare prin consultare dedicate grupurilor vulnerabile

Număr de acțiuni de dezvoltare și facilitare comunitară în vederea capacitării grupurilor vulnerabile în materie de participare colaborativă și de participare prin capacitate

Număr de acțiuni dedicate reprezentanților autorităților locale în vederea capacitării lor în procesele dezvoltării participative

Acceptarea mecanismului de bugetare participativă incluzivă de către decidenții locali

Alocarea unui fond anual programelor sub egida bugetării participative incluzive

Număr de acțiuni realizate anual sub egida bugetării participative incluzive

Număr de persoane aparținând grupurilor vulnerabile participante active la programele bugetării participative incluzive

PO 5.4. Grupul de Lucru Local pentru incluziunea romilor

Grupul de Lucru Local (GLL) se organizează pe lângă Primăria municipiului Cluj-Napoca și este format din: expertul local pentru romi, reprezentanți ai instituțiilor publice locale, membri ai Consiliului Local (inclusiv consilierii aleși ai minorității romi), membri ai organizațiilor neguvernamentale (inclusiv cele ale romilor) și un delegat al comunității locale a romilor din Grupurile de Inițiativă Locală/comunitară. GLL va fi înființat prin Hotărâre a Consiliului Local Cluj-Napoca. Expertul local pentru romi este angajat și funcționează la nivelul primăriei municipiului Cluj-Napoca. Se subordonează tehnic Biroului Județean pentru Romi (BJR) și administrativ primarului. Expertul local reprezintă principala interfață dintre autoritățile publice locale și comunitățile de romi. Atribuțiile expertului pentru problemele romilor sunt de a valorifica oportunitățile în plan local de care să beneficieze comunitatea locală, inclusiv minoritatea romilor.

În baza Strategiei Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români aparținând minorității romilor, pentru perioada 2012-2020, Grupul de Lucru Local (GLL) sub coordonarea Expertului local pentru Romi (angajat în cadrul primăriei), elaborează Planul local de acțiune

privind incluziunea minorității romi, stabilit în baza procesului de identificare și selecție a principalelor nevoi ale comunităților locale cu un număr semnificativ de romi.

Planul de acțiune adoptat de Grupul de lucru local (GLL) va fi asumat (total sau parțial) de către Consiliul Local prin hotărâre/ HCL. Fiecare membru al grupului de lucru local va fi responsabil pentru implementarea măsurilor din aria sa de activitate, cuprinse în planul de acțiune local.

Grupul de Lucru Local va delega o persoană (preferabil expertul local pentru romi) în Grupul de Acțiune Locală care elaborează planul pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât, respectiv proiectul de hotărâre al Consiliului Local cu referire la acest plan.

Grupul de Lucru Local va coordona colaborarea între Primărie și alte instituții publice, dar și organizații neguvernamentale, sau unități academice în derularea unor acțiuni și programe care contribuie la realizarea Planului local de acțiune pentru incluziunea romilor.

Grupul de Lucru Local va coordona colaborarea între organizații și instituții care implementează programe culturale pentru romi, și organizațiile și instituțiile culturale de la nivelul orașului, pentru a oferi un spațiu adecvat promovării culturii și limbii romani în peisajul multicultural al Clujului, și în mod particular al participării romilor și al organizațiilor de romi la acțiunile Clujul Capitală Culturală Europeană.

Grupul de Lucru Local va coordona colaborarea între organizații și instituții care implementează programe pentru tineri romi, precum și organizațiile mainstream implicate în acțiunile Clujul Capitală Europeană a Tineretului.

Conectarea activității Grupului de Lucru Local cu celelalte măsuri și mecanisme instituționale privind incluziunea socială se va face prin Unitatea pentru incluziune și economie socială a primăriei (vezi Programul operațional 5.1).

Listă de măsuri

Angajarea unei persoane în poziția de expert local pentru romi.

Constituirea Grupului local de lucru format din expertul local pentru romi, reprezentanți ai instituțiilor publice locale, ai ONG-urilor, delegați ai grupurilor de inițiativă comunitară a romilor.

Elaborarea Planului de acțiune locală privind incluziunea romilor, cu menționarea explicită a modului în care Primăria își asumă măsurile prevăzute și asigură și/sau face demersuri pentru bugetarea acestora.

Introducerea planului de acțiune locală privind incluziunea romilor în strategia de dezvoltare a localității.

Implementarea măsurilor prevăzute în planul de acțiune locală în toate domeniile prioritare ale strategiei pentru incluziunea romilor: educație, ocupare, sănătate, locuire.

Implementarea unor acțiuni și programe care promovează cultura și limba romani.

Implementarea unor acțiuni anuale cu scopul eliminării discriminării și stereotipurilor față de romi.

Monitorizarea implementării măsurilor din planul de acțiune locală și formularea de propuneri în vederea îmbunătățirii.

Întocmirea rapoartelor semestriale de progres privind implementarea planului de acțiune locală și transmiterea lor către BJR și ANR / Structura regională.

Transmiterea planului local de acțiune către Biroul Județean pentru Romi, din cadrul Institutiei Prefectului județului Cluj, în vederea introducerii în Planul Județean de Măsuri (PJM) și în Strategia de Dezvoltare a Județului Cluj.

Indicatori

HCL privind constituirea GLL, numărul de persoane din care este format grupul de lucru, reprezentativitatea grupului, capacitatea și competențe de lucru, proces verbal de constituire a grupului

Plan de acțiune multianual și anual pentru incluziunea membrilor comunităților de romi

Întâlniri periodice ale GLL pentru identificare de seturi măsuri/priorități

Listă cu posibili parteneri pe diferitele domenii de intervenție, în funcție de nevoi și probleme (număr de parteneriate inițiate sau încheiate)

Portofoliul de proiecte și listă cu posibili finanțatori pentru proiectele elaborate (număr de propuneri și măsuri elaborate și transmise instituțiilor relevante)

Număr de măsuri, proiecte și programe derulate în domeniile educație, ocupare, sănătate și locuire care vizează în mod explicit, dar nu exclusiv grupurile marginalizate de romi

Număr de acțiuni culturale care promovează cultura și limba romani

Număr de acțiuni care își propun eliminarea discriminării și stereotipurilor împotriva romilor

PO 5.5. Sistem integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială

Colaborare intersectorială în vederea depistării, semnalării și evaluării cazurilor de risc.

Acțiuni de conștientizare a nevoilor persoanelor vulnerabile de toate vârstele și categoriile.

Empowerment a persoanelor vulnerabile.

Informare privind drepturile și serviciile,

Consultare privind nevoile

VIII. Incluziunea socială ca obiectiv transversal al Planului de dezvoltare al Clujului

Direcția strategică de dezvoltare privind incluziunea socială, chiar dacă este vizată ca o problematică separată (la rândul ei fiind un set de politici publice intersectoriale), are implicații față de toate celelalte direcții propuse și tocmai integrarea principiilor acestei direcții în planul de dezvoltare al Clujului pentru perioada 2014-2020 (*mainstreaming*) îi asigură sustenabilitatea. În această perioadă, planificarea strategică a orașului va lua în considerare în mod explicit, dar nu exclusiv cetățenii de etnie romă, atât ca minoritate etno-culturală care dorește să se afirme ca atare asumându-și cu mândrie identitatea, cât și ca populație în rândurile căreia riscul excluziunii sociale este cel mai mare, iar excluziunea socială generează sărăcie extremă, condiții locative precare în zone marginalizate, acces redus la protecție socială, la locuri de muncă decente, la educație școlară de calitate și servicii de sănătate. Procentul populației de etnie romă în orașul Cluj este relativ redus (cu puțin peste 1% din populație, conform Recensământului din 2011), și municipiul Cluj-Napoca (cu întregul său potențial economic, administrativ, civic și cultural) este capabil să soluționeze în mod adecvat excluziunea socială a romilor ca o problemă în cazul căreia excluziunea pe baza statutului social se suprapune cu cea cauzată de tratamentul discriminatoriu pe baza originii etnice.

Propunerile privind programele operaționale în vederea realizării incluziunii sociale formulate în acest document privesc în mod direct “Oamenii și comunitatea” orașului Cluj, o comunitate multiculturală, dar și una stratificată social. Această comunitate – pentru ca toți cetățenii să se simtă membri demni și parteneri egali, pentru ca orașul să se dezvolte în mod coeziv și incluziv – necesită măsuri din partea celor care dețin controlul asupra resurselor economice, administrative, sociale și culturale în vederea capacitării persoanelor și grupurilor supuse excluziunii sociale și sărăciei. Programele operaționale ale incluziunii sociale susțin dezideratul asigurării unui standard al calității vieții adecvate pentru toți, fără deosebire de statut social-economic, etnie, gen, vârstă, condiția de dizabilitate/ invaliditate precum și participarea categoriilor sociale vulnerabile, dezavantajate și marginalizate în toate domeniile vieții urbei (economie, educație școlară, viață culturală, guvernare, etc.). De aceea, sub-capitolele planificării strategice din capitoul “Oamenii și comunitatea” – în mod special cele privind Multiculturalismul, Educația pre-universitară și universitară, Tineretul, Mediarea comunitară, Asociativitatea –, dar și direcția

“Identitatea istorică a orașului”, va trebui să promoveze și ele principiul egalizării șanselor, solidarității, incluziunii sociale și conviețuirii interculturale în educația școlară de la toate nivelele, în afirmarea potențialului multicultural al Clujului, în programele pentru tineret, în educația comunității clujene în sensul larg al cuvântului, în mobilizarea mediului asociativ, printre altele și în legătură cu populația de etnie romă.

Incluziunea privește “oamenii și comunitatea” – în particular persoanele și grupurile vulnerabile, dezavantajate și marginalizate – și prin dimensiunea economică a statutului lor social. Incluziunea socială este motor al dezvoltării economice: pune forța de muncă a persoanelor ale căror acces la locuri de muncă este redus în beneficiul dezvoltării economice ce susține bunăstarea socială; crește numărul celor care prin consum favorizează producția de bunuri; reduce procentul celor care au nevoie de protecție socială pentru a trăi o viață acceptabilă conform standardelor actuale de calitate a vieții. Crearea de locuri de muncă care asigură venituri din care se poate trăi decent în materie de condiții locative și acces la bunuri, sau asigurarea resurselor necesare susținerii unor întreprinderi sociale, și în general crearea oportunităților economice de a duce o viață activă și independentă și de către categoriile sociale vulnerabile, este (și) responsabilitatea mediului de afaceri ce se definește ca parte integrată a comunității locale, dar și al autorităților locale în funcție de mecanismele legale de care dispun ele în acest domeniu. De aceea, direcțiile strategice privind “Dezvoltarea economică locală”, sau “Antreprenoriatul și inovația în comunitate” – recunoscând că intervențiile sociale care susțin categoriile defavorizate sunt o investiție în bunăstarea comunității – va trebui să își propună derularea unor activități economice creatoare de locuri de muncă care susțin incluziunea socială, și/sau diversele forme ale economiei sociale, a întreprinderilor sociale și a formelor de antreprenoriat cooperativiste ce își investesc profitul în dezvoltare comunitară, printre altele și întreprinderile care angajează persoane dezavantajate care la rândul lor crează alte locuri de muncă, în același timp promovând eliminarea prejudecăților și practicilor discriminatorii față de persoanele aparținând unor grupuri vulnerabile, printre ele romii.

Deoarece în orașul Cluj avem zone de locuire defavorizată (cazul extrem al acestora fiind zona Pata Rât, teritoriu al unor probleme complexe sociale și ecologice neglijate de-a lungul mai multor decenii), în perioada 2014-2020 această provocare nu va mai fi neglijată nici de direcția strategică privind “Dezvoltarea urbană/ planificarea spațială”, sau cea a “Clujului verde”.

Municipiul Cluj-Napoca va putea deveni Capitală Culturală Europeană, sau oraș european (europenitatea având și o dimensiune socială), sau model în domeniul incluziunii romilor, dacă soluționează în mod adecvat și cazul marginalității socio-teritoriale create în zona Pata Rât. De aceea, direcțiile de dezvoltare privind “Dimensiunea europeană a Clujului” și “Cultura și industriile creative”, sau “Orașul diferit, marketing teritorial” trebuie să își asume și ele o responsabilitate în sensul asumării principiului dezvoltării urbane incluzive și coezive care integrează și cele mai vulnerabile, dezavantajate și marginalizate grupuri, pecum romii.

Fiindcă dezvoltarea incluzivă și coezivă nu poate să se realizeze fără participarea celor afectați de strategia de dezvoltare, direcția strategică privind “Buna guvernare” va trebui să aibă și prevederi cu privire la asigurarea participării la guvernare, la luarea deciziilor politice și administrative care îi privesc, dar și la definirea priorităților de dezvoltare a orașului a categoriilor marginalizate și sărace, și/sau a minorităților (printre ele minoritatea romă) care nu au propriile structuri de reprezentare politică la nivel local.

IX. Brand și profil competitiv: "Cluj – oraș incluziv"

Direcția strategică de dezvoltare care își propune o dezvoltare incluzivă și coezivă, consacră un brand inedit pentru Cluj. **Cluj – oraș incluziv.**

Clujul competitiv din punct de vedere economic; Clujul performant din punct de vedere cultural; potențialul Clujului în ceea ce privește universitarii deschiși către comunitatea orașului, diversitatea mediului asociativ, precum și disponibilitatea Primăriei și Consiliului Local de a colabora cu toți acești factori; inițiativele inovatoare ale municipalității din ultima vreme (cum este bugetarea participativă, dar și modelul de incluziune elaborat ca răspuns la problema marginalizării socio-teritoriale a romilor) ne conduc la concluzia că orașul nostru poate fi un oraș competitiv exemplar și din punctul de vedere al agendei sociale europene și al incluziunii sociale a cetățenilor de etnie romă.

ANEXE

ANEXA 1

Regulament de organizare și funcționare pentru Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială (propunere schiță)

UNITATEA PENTRU INCLUZIUNE ȘI ECONOMIE SOCIALĂ

în contextul instituțional al administrației publice

1. Cadre legislative și instituționale care fac posibilă înființarea unei unități pentru incluziune și economie socială în cadrul primăriei municipiului Cluj-Napoca

1.1.

Unitatea pentru incluziune și economie socială propusă în Strategia locală de dezvoltare a Clujului în perioada 2014-2020, este un instrument al administrației publice locale ce va poate fi înființat conform legislației românești existente:²⁷

- care va facilita punerea în aplicare pe plan local a legislației din domeniul incluziunii sociale,²⁸
- prin care primăria își va putea exercita atribuțiile privind serviciile publice asigurate cetățenilor care vizează incluziunea socială, și
- prin care Consiliul Local va susține instituții și servicii publice de interes local în domeniul incluziunii sociale.

1.2.

Unitatea pentru incluziune și economie socială necesită coordonarea punerii în aplicare a tuturor politicilor publice și sociale care au impact asupra excluziunii/ incluziunii sociale, precum și a tuturor direcțiilor din aparatul de specialitate al primarului. De aceea unitatea pentru incluziune și economie socială se va înființa ca o unitate de specialitate în cadrul primăriei,²⁹ și astfel va fi un organism de specialitate care va avea autoritate în vederea exercitării atribuțiilor sale. Prin această unitate, primăria va coordona punerea în aplicare a politicilor de incluziune socială și cu acest scop va reprezenta Primăria în relație cu cetățeanul, dar și cu administrația județeană și

²⁷ Din prevederile Legii administrației publice locale (Art 61-73),

<http://www.protectiacopilului6.ro/Files/legislatie/legislatie-general/oct-2008/LEGE%20nr215-2001%20REPUBLICATA%20SI%20ACTUALIZATA.pdf>

²⁸ LEGEA nr.116 din 15 martie 2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale; HOTĂRÂREA nr.1217 din 6 septembrie 2006 privind constituirea mecanismului național pentru promovarea incluziunii sociale în România; HOTĂRÂREA nr.488 din 26 mai 2005 privind aprobarea sistemului național de indicatori de incluziune socială; Prevederile Legii Educației Naționale, Legii Sănătății etc cu privire la incluziunea socială. Recomandările Uniunii Europene cu privire la agenda socială Europeană, incluziune socială, reducerea sărăciei, incluziunea socială a populației de etnie romă

²⁹ Din Regulamentul de organizare și funcționare a Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, <http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/ROF%20primarie%20sept%202010.pdf>

centrală. În vederea asigurării prevederilor legale privind incluziunea socială, prin această unitate primăria va asigura colaborarea dintre compartimentele primăriei și alte instituții publice din Cluj-Napoca, inclusiv cele aflate în subordinea Consiliului local al municipiului. De asemenea, prin această unitate, primarul va putea pune la dispoziția decidenților date și informații necesare adoptării unor decizii pentru realizarea obiectivelor incluziunii sociale și dezvoltării economiei sociale, și va putea întocmi referate către diverse instituții cu privire la situația excluziunii/incluziunii sociale și a economiei sociale din municipiul Cluj-Napoca.

2. Propunere de Regulament de Organizare și Funcționare al unității pentru incluziune și economie socială din cadrul primăriei municipiului Cluj-Napoca

2.1. Denumirea

Unitatea pentru incluziune și economie socială se va putea organiza ca un compartiment de muncă plasat în organigrama primăriei sub forma unui Birou sau Serviciu sau Direcție.³⁰

Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială se va înființa pe baza unei Hotărâri a Consiliului Local, la rândul ei bazată pe un proiect de hotărâre ce va fi în prealabil analizat de toate compartimentele primăriei (resurse umane, juridic etc.).

2.2. Locul instituțional

Unitatea pentru incluziune și economie socială va coordona activități care cresc gradul de incluziune a persoanelor și grupurilor vulnerabile în rețeaua instituțională internă a primăriei, vizând crearea unor sinergii între, spre exemplu: Serviciul public – Direcția de Asistență Socială și Medicală; Serviciul buget și execuție bugetară (al Direcției economice); Serviciul de evidență a populației (al Direcției evidența populației); Unitatea strategii urbane (al Direcției urbanism); Serviciul tehnic reparații imobile, monitorizare servicii comunitare de utilități publice (al Direcției tehnice); Serviciul administrare spații și teren (al Direcției Patrimoniul Municipiului și evidența proprietății); Serviciul centrul de informare pentru cetățeni, Serviciul evenimente publice, Serviciul relații comunitare, Serviciul strategie și dezvoltare locală și management de proiecte, precum și Biroul învățământ, cultură, culte, sport și societate (al Direcției generale de comunicare, relații publice și turism); Biroul de protecție civilă, securitate și sănătate în muncă (al Direcției de Administrație); Serviciul ordine și siguranță al Direcției poliției locale.

Prin Biroul de relații externe și internaționale al primăriei, unitatea pentru incluziune și economie socială va mobiliza rețele naționale și internaționale de colaborare în domeniu.

Prin Serviciul relații cu consiliul și administrația locală (al Secretarului primăriei), unitatea pentru incluziune și economie socială va susține contactele necesare cu Consiliul Local, în așa fel încât proiectele de hotărâre elaborate în vederea asigurării incluziunii sociale în municipiul Cluj-Napoca prin resursele unității de incluziune și economie socială să fie analizate și dezbătute într-o rețea de colaborare între comisiile de specialitate ale Consiliului Local.

³⁰ Accesibil la:

http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/ORGANIGRAMA%20PRIMARIEI%20MUNICIPIULUI%20CLUJ-NAPOCA%20HCL%20562%20DIN%2011_12_2013.pdf; Accesat în 10/01/2014.

Structura și funcționarea unității de incluziune și economie socială se întrevăde într-o evoluție permanentă în perioada 2014-2020, la început cu un personal redus, care poate să crească în timp în funcție de nevoi și posibilități instituționale.

2.3. Atribuții

Coordonarea colaborării dintre direcțiile de specialitate ale primăriei (asistență socială și medicală, patrimoniu, învățământ, cultură etc.), în vederea implementării programelor integrate de incluziune socială cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitate instituțională și comunitară.

Coordonarea colaborării între primărie și alte instituții publice locale, județene și regionale, precum și organizații neguvernamentale din domeniul serviciilor sociale, învățământului și culturii, ocupării, sportului, dezvoltării și în mod deosebit cu unitatea pentru incluziune socială ce se va crea în cadrul Asociației Zona Metropolitană Cluj, în vederea canalizării resurselor necesare incluziunii economice, accesibilizării serviciilor publice, incluziunii socio-teritoriale și incluziunii cetățenești a grupurilor vulnerabile din municipiul Cluj-Napoca.

Coordonarea mecanismelor și instrumentelor instituționale care au menirea să deruleze programe de măsuri integrate definite în Strategia de dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020, inclusiv a proceselor de evaluare a nevoilor, prin intermediul:

- Incubatorului pentru economie socială și promovarea angajării persoanelor vulnerabile (vezi Direcția strategică 1)
- Rețelei centrelor comunitare integrate (vezi Programul operațional 2.1)
- Rețelei de unități educaționale incluzive (vezi Programul operațional 2.2)
- Fondului de locuințe sociale accesibile grupurilor vulnerabile (vezi Programul operațional 2.3)
- Colaborare cu DASM în vederea acțiunilor și programelor sale venite în sprijinirea categoriilor vulnerabile prin rețele de servicii specializate (vezi Direcția strategică 3)
- Grupului de Acțiune Locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (vezi programele operaționale sub Direcția strategică 4)
- Observatorului social (vezi Programul operațional 5.2)
- Formelor de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală (vezi Programul operațional 5.3)
- Grupului de Lucru Local pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.4)
- Sistemul integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială (Programul operațional 5.5)

2.4. Competențe

Elaborare de propuneri (multi)anuale privind programele de incluziune socială la nivelul Clujului (pe baza procedurilor dezvoltării participative), transformate în propuneri de HCL.

Monitorizarea implementării planurilor (multi)anuale de incluziune socială.

Elaborare de rapoarte (multi)anuale despre implementarea politicii de incluziune socială.

Contribuția la elaborarea strategiei de incluziune socială a municipiului Cluj-Napoca în etapele ulterioare.

2.5. Responsabilități

Facilitarea atragerii de fonduri UE ce pot fi accesate de primărie, în mod special pentru implementarea programelor integrate, cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitate instituțională și comunitară.

Promovarea culegerii de date din diverse domenii (social-educational, ocupațional, locativ, accesibilitate servicii sociale, sănătate) pe cartiere, precum și pe bază de etnie, sex și vârstă în vederea cartografierii și evaluării nevoilor de intervenție prin programe de incluziune socială, precum și a culegerii de date privind serviciile sociale publice și private, dar și diseminarea acestor informații prin diverse forme accesibile micro-comunităților clujene.

2.6. Lansarea unității de incluziune și economie socială și funcționarea ei în perioada 2014-2016

Înființarea unității de incluziune și economie socială necesită câteva modificări impuse de necesitatea asigurării condițiilor organizatorice optime pentru realizarea obiectivelor stabilite în Strategia de Dezvoltare a municipiului pentru perioada 2014-2020.

În ceea ce privește posturile necesare, în momentul înființării sale, unitatea pentru incluziune și economie socială va beneficia de un număr de 4 posturi, din care: 1 post de conducere (șef serviciu) și 3 posturi de execuție (2 inspectori de specialitate, și 1 referent).

- Posturile de șef serviciu și cele de inspectori de specialitate (ca posturi de funcții publice) se vor ocupa prin detașare de la alte departamente sau prin transfer de la alte instituții publice, astfel încât persoanele care le vor ocupa să aibă nu doar expertiză, ci și experiență instituțională în domeniul asistenței sociale și/sau incluziunii sociale.
- Este indicat ca postul de conducere să fie ocupat de o persoană care a colaborat cu Cabinetul primarului, și are studii/expertiză în domeniul socialului;
- Este indicat ca unul dintre posturile de inspector de specialitate să fie ocupat de către o persoană cu expertiză și experiență care a activat până acum la DASM;
- Postul de referent se va crea ca un post contractual și va fi scos la concurs, necesitând expertiză în incluziune socială, asistență socială, dezvoltare comunitară.

Unitatea pentru incluziune și economie socială va începe coordonarea punerii în aplicare a deciziilor mono-sectoriale (aflate sub incidența Direcțiilor de specialitate ale Primăriei) astfel încât acestea să rezulte în incluziunea socială a grupurilor vulnerabile în diferitele domenii ale vieții (economic, acces la servicii sociale, acces la servicii publice, acces la guvernarea locală).

Unitatea pentru incluziune și economie socială va consolida bazele acestui compartiment de muncă, precum și mecanismul local pentru asigurarea și promovarea incluziunii sociale în municipiul Cluj-Napoca.

3. Relația unității de incluziune și economie socială cu DASM

Activitățile derulate de către DASM prin compartimentele sale de specialitate, precum și serviciile oferite de aceasta, sunt activități și servicii care prin excelență contribuie la asigurarea incluziunii sociale, dar ele trebuie coordonate cu alte activități și servicii (oferite de alte Direcții

ale aparatului de specialitate al primarului), precum și cu intervențiile din domeniu gestionate de instituții publice județene și regionale, precum și de organizații neguvernamentale.

Unitatea pentru incluziune și economie socială nu va dubla activitățile DASM, precum strategia de incluziune socială nu va pune nici o povară în plus pe umerii DASM, din contra, unitatea pentru incluziune și economie socială și munca de coordonare pe care o face va capacita eforturile DASM, și a altor Direcții de specialitate ale primăriei din domeniul incluziunii sociale.

Astfel, unitatea pentru incluziune și economie socială va avea o funcție instituțională aparte, care nu este asigurată de aparatul de specialitate al primăriei în momentul de față. Aceasta constă tocmai în asigurarea sinergiilor instituționale din cadrul primăriei, precum și între primărie și alte instituții, cu scopul de a asigura un grad mai mare de incluziune socială a persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile.

Colaborarea unității pentru incluziune și economie socială cu DASM va consta în coordonarea serviciilor celei din urmă cu alte tipuri de servicii și activități din domeniile vizate prin strategia de incluziune socială, după cum urmează:

- DASM va contribui, prin expertiza și rezultatele proiectelor derulate până în momentul de față în domeniul ocupării forței de muncă ca instrument al incluziunii economice, fructificându-le, prin conectarea lor la alte resurse, în vederea înființării și funcționării Incubatorului pentru economie socială și promovarea angajării persoanelor vulnerabile (vezi Direcția strategică 1).
- DASM va asigura serviciile sociale și formele de asistență socială în Rețeaua centrelor comunitare integrate (vezi Programul operațional 2.1), adică în centrele integrate din cartiere, în timp ce unitatea pentru incluziune și economie socială le va coordona pe acestea în funcție de necesitățile micro-locale ale persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile; el le va completa pe acestea cu programe culturale, artistice, sportive, educațional-școlare suplimentare, cu servicii de consiliere individuală și de grup de diverse feluri, coordonând activitățile susținute din bugetul local cu potențialul de voluntariat al zonei și cu inițiativele societății civile instituționalizate focalizate pe acea arie geografică a orașului.
- Unitatea pentru incluziune și economie socială va canaliza serviciile oferite de către DASM astfel încât acestea să susțină (și) obiectivele Rețelei de unități educaționale incluzive (vezi Programul operațional 2.2), printre ele asigurarea accesului la educație de calitate, evitarea abandonului școlar, asigurarea formelor de educație incluzivă în școlile clujului având în vedere dificultățile de toate tipurile de care se ciocnesc, în cariera lor școlară, copiii aparținând unor familii vulnerabile.
- DASM va asigura serviciile sociale și formele de asistență socială care vin în sprijinul programului Fondului de locuințe sociale accesibile grupurilor vulnerabile (vezi Programul operațional 2.3), printre acestea fiind serviciile de consiliere și suport în vederea accesibilizării locuințelor sociale de către persoanele aparținând unor grupuri vulnerabile, sau servicii oferite acestor persoane prin care se pot preveni evacuările forțate sau transformarea persoanelor deja vulnerabile în persoane fără adăpost; unitatea pentru incluziune și economie socială va constitui și va susține sinergiile dintre aceste servicii și programele de construire de locuințe socială din bugetul local, dar și elaborarea de proiecte.

- Potențialul de coordonare al unității pentru incluziune și economie socială va putea fi utilizat de DASM în vederea acțiunilor și programelor sale venite în sprijinirea categoriilor vulnerabile prin rețele de servicii specializate (vezi Direcția strategică 3).
- Unitatea pentru incluziune și economie socială va asigura ca deciziile Grupului de Acțiune Locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (vezi programele operaționale sub Direcția strategică 4) să fie transformate în proiecte, și apoi în Hotărâri ale Consiliului Local, susținând apoi punerea în practică a acestora prin coordonarea diferitelor programe și proiectele sectoriale în vederea atingerii rezultatului dorit (printre altele canalizând și resurse DASM în această direcție).
- Unitatea pentru incluziune și economie socială va colabora în mod direct cu DASM în vederea punerii în funcțiune și susținerii Observatorului social (vezi Programul operațional 5.2); cu scopul colectării și diseminării datelor privind situația socio-economică a populației pe zonele orașului și a serviciilor sociale pe zona municipalității, unitatea pentru incluziune și economie socială va coordona aceste activități inclusiv prin implicarea DASM în această activitate, o coordonare care va genera și accesibiliza date de la diverși actori relevanți, printre ei, Institutul Național de Statistică și Biroul său Regional sau unități de cercetare universitare, publice sau private.
- Sursele și expertiza DASM în relație cu comunitățile locale din cartiere vor fi folosite de către unitatea pentru incluziune și economie socială în vederea asigurării Formelor de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală (vezi Programul operațional 5.3), în timp ce activitățile necesare cu acest scop vor coordona implicarea a o serie de alți actori cu expertiză în domeniul dezvoltării și capacitării (empowerment) comunitare; unitatea pentru incluziune și economie socială va urmări ca deciziile micro-comunităților locale cu privire de exemplu la utilizarea bugetului participativ, să fie transformate în proiecte, și apoi în Hotărâri ale Consiliului Local, dar și implementate în colaborarea dintre diversele Direcții ale primăriei.
- DASM va avea un reprezentant în cadrul Grupului de Lucru Local pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.4), în timp ce unitatea pentru incluziune și economie socială va contribui la susținerea acestui grup în rețeau de colaborare între direcțiile primăriei și alte instituții relevante din oraș, și va asigura ca deciziile acestui Grup să fie transformate în proiecte, și apoi în Hotărâri ale Consiliului Local, susținând apoi punerea în practică a acestora prin coordonarea diferitelor programe și proiectele sectoriale în vederea atingerii rezultatului dorit.

ANEXA 2.

Sinergii în planificarea strategică a orașului (proponeri către alte grupuri de lucru)³¹

Conform inițiativei Grupului de planificare și management Cluj, fundamentată pe viziunea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca despre elaborarea obiectivelor strategice de dezvoltare, “un oraș sofisticat are nevoie de implicarea resurselor de creativitate și energie din comunitate, iar administrația locală are un rol de facilitator și integrator al perspectivelor strategice existente” [Analiza preliminară – Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020), accesibil la <http://cmpg.ro/?p=19>, din 28 iulie 2013]. Salutând această opțiune, Grupul de lucru “Incluziune socială” a răspuns și răspunde cu multă încredere la provocarea participării la conceperea strategiei de dezvoltare a orașului nostru: pe baza expertizei noastre analitice, a contactelor și colaborării cu comunitățile locale (inclusiv cele din zona defavorizată Pata Rât), și a consultărilor derulate cu experți din instituții publice, academice și organizații civice, a elaborat direcțiile strategice și programele operaționale din domeniul incluziunii sociale. Ele sunt construite pe cunoașterea existenței unor inegalități socio-teritoriale la nivelul orașului nostru, precum și pe viziunea conform căreia Clujul ca oraș european are nevoie de o dezvoltare urbană bazată pe principiile incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, care asigură participarea tuturor cetățenilor la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora.

Răsfoind documentele grupurilor de lucru implicate în demersul larg al planificării, în cele de mai jos îmi permit să vă prezint câteva din observațiile mele privind SINERGIILE dintre propunerile grupului incluziune socială și propunerile altor câteva grupuri, reconstruind, în logica sinergiilor, propunerile Grupului de lucru “Incluziune socială”.

În GRUPUL OAMENI ȘI COMUNITATE, din care a făcut parte și grupul de lucru pentru incluziune socială, au fost incluse multe alte grupuri tematice. Voi înțepe observațiile acestei scrisori deschise pe marginea câtorva dintre ele.

WG Asociativitate și filantropie: Îmi permit să vă atrag atenția, că la capitolul despre “Comunitate și societate civilă” ați omis menționarea activismului civic și mobilizării mai multor persoane fizice și organizații în vederea conștientizării – în rândurile autorităților publice, societății civile instituționalizate și populației în general – a cauzelor și consecințelor sociale ale constituirii zonei de locuire defavorizată și segregată în Pata Rât/Cluj-Napoca, a responsabilității factorilor de decizie, precum și a nevoii de incluziune socio-teritorială a comunităților prin politici publice sustenabile. Despre acest activism generat și derulat în Cluj (oarecum în premieră în România) se poate citi și aici <http://www.desirero.eu/?p=671>. Consider, că exact această activitate, sau și ea, bucurându-se de susținerea unor organizații internaționale precum Amnesty

³¹ Aceste propuneri au fost formulate și transmise de Enikő Vincze sub forma unei SCRISOARE DESCHISĂ către GRUPURILE DE LUCRU DIN CADRUL PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ A MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA PENTRU PERIOADA 2014-2020, în 4 februarie 2014.

International, ERRC și UNDP, dar și Comisia Europeană și Open Society Institute (la a căror implicare în situația din Cluj la rândul ei ea a contribuit), a creat condițiile ca azi grupul nostru să fie chemat să își prezinte propunerea privind incluziunea socială, ca un potențial capitol al Strategiei de dezvoltare a Clujului în perioada 2014-2020. Desigur, incluziunea socioteritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât, precum soluționarea altor manifestări ale excluziunii sociale, nu se poate realiza prin acte de filantropie, și nici măcar prin efortul asociativ al organizațiilor societății civile. Dincolo de acestea, problema este una care trebuie asumată și soluția ei trebuie pusă în practică și susținută prin toate mijloacele administrative de către Primăria și Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca, în colaborare cu diverse alte instituții publice de la diverse nivele, dar sigur și în parteneriat cu organizații neguvernamentale cu expertiză și dedicație în domeniu, și nu în ultimul rând cu participarea comunităților în cauză. Din acest motiv, Grupul “Incluziune socială” susține ferm Direcția strategică Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative, care garantează din punct de vedere instituțional implementarea măsurilor intersectoriale menite să remedieze formele contemporane ale marginalizării și excluziunii sociale.

WG Multiculturalism: Proiectând viziunea Clujului multicultural, dacă rămânem la accepțiunea etnică a termenului, consider că pe lângă etnia maghiară, evreiască și germană, romii trebuie integrați în acest peisaj nu drept “problematicele comunității rome”, ci ca minoritate etno-culturală parteneră (cunoscând o diversitate culturală internă chiar și în contextul orașului nostru). Mai departe – pornind de la ipostazele trans-naționale ale romilor ca minoritate europeană fără stat etno-național – susțin că multiculturalismul clujean își poate găsi noi resurse (pe lângă cele istorice și contemporane deja existente) în ceea ce privește schimburile și conviețuirea interculturală, și depășirea paralelismelor etnoculturale. Îmi permit să observ, că în viața de zi cu zi, modelul clujean al multiculturalismului este în mod predominant, chiar dacă nu exclusiv, structurat pe logica relației dintre populația română și cea maghiară, iar acolo unde aceasta se politizează prin cadre naționaliste, trendul separatismului sau cel al asimilaționismului cultural se supra-evaluează. Față de această unilateralizare, cazul comunităților rome care cunosc diverse istorii transilvănene de adaptare ori față de Cultura română ori față de Cultura maghiară, dar și istorii de asimilare Socialistă, ne provoacă cu refuzul segregării etnice în paralel cu revendicarea recunoașterii culturale. Din aceste motive, putem considera că propunerile Grupului de lucru “Multiculturalism” se pot susține reciproc cu programele operaționale ale Grupului de lucru “Incluziune socială”: împreună susțin nevoia îmbinării politicilor de incluziune cu politica recunoașterii culturale, precum și cu asigurarea diverselor forme de reprezentare politică și participare la guvernarea locală a romilor (în ceea ce privește cele din urmă, vezi propunerile noastre din Direcția strategică Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative privind expertul pentru romi, grupul delucru local, și strategia locală pentru incluziunea socială a romilor, dar și formele de participare cetățenească la guvernarea locală a grupurilor vulnerabile; precum și, din Direcția strategică pentru desegregarea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât, propunerea legată de crearea Grupului de acțiune locală cu acest scop, dar și acțiunile de campanii derulate în oraș prin instrumente artistice și culturale în vederea eliminării prejudecăților anti-țigănești și rasismului). Într-un final, aș dori doar să menționez, că adresez aceste mesaje și **WG Identitatea istorică a orașului**, chiar dacă acesta nu este plasat în grupul Oameni și comunitate.

WG Mediere comunitară: Nevoia identificată de acest grup, găsirea și punerea în funcțiune a “mecanismelor folosite în cadrul medierii comunitare ca oportunitate pentru participarea

cetățenilor la prevenirea escaladării conflictelor” (<http://cmpg.ro/wp-content/uploads/2013/12/Raport-WG-Mediere-Comunitara.pdf>), este în linie cu propunerile noastre privind acțiunile de prevenire a escaladării situațiilor de marginalizare și excluziune socială, a evacuărilor forțate care transformă cetățenii Clujului în persoane fără adăpost și cronicizează situația lor precară, precum și cu privire la mecanismele de asigurare a participării la guvernarea locală a grupurilor vulnerabile. Centrul de Mediere Comunitară propus de acest grup va putea fi un bun aliat al Unității de Incluziune și Economie Socială propus de grupul nostru prin Direcția strategică Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative.

Mai departe, continui această scrisoare deschisă prin formularea unor observații privind sinergiile posibile dintre propunerile Grupului “Incluziune socială” și ale grupurilor de lucru cu tematica general CLUJUL ANTREPRENORIAL (INOVATIV, CREATIV, COMPETITIV). Mesajul meu general către colegii din aceste grupuri se referă la mai multe nevoi, care se regăsesc printre propunerile noastre (vezi în mod deosebit cele formulate sub Direcția strategică Incluziune economică): (1) nevoia de a gândi antreprenoriatul și în formele multiple ale economiei sociale bazate pe încrucișarea spiritului întreprinzător cu principiul solidarității, și în mod particular de a susține, prin instrumentele administrației publice locale și ale mediului de afaceri, lansarea și funcționarea afacerilor sociale inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile, ale căror profituri se pot investi în vederea rezolvării problemelor cu care ele se confruntă individual, sau în comunitate; (2) nevoia de a sensibiliza companiile și firmele publice și private în legătură cu tematica drepturilor legate de muncă (inclusiv a dreptului la muncă care asigură venituri din care se poate asigura un trai decent, și inclusiv cu privire la consecințele sociale și umane grave ale muncilor precare), precum și în legătură cu măsurile afirmative în vederea angajării persoanelor din grupuri vulnerabile stigmatizate cultural și dezavantajate prin condițiile lor materiale.

WG Dezvoltare economică locală: Raportul de cercetare al grupului, Percepțiile mediului de afaceri local privind situația actuală și perspectivele de dezvoltare economică ale municipiului Cluj-Napoca (<http://cmpg.ro/wp-content/uploads/2013/12/Raport-final-economie.pdf>) oferă informații pentru fundamentarea viziunii noastre referitoare la utilizarea unei abordări integrate asupra problemelor sesizate de comunitatea clujeană investigată. Chiar dacă raportul nu se referă la comunități marginalizate, prin problemele majore identificate de angajații firmelor anchetate, ne putem da seama că aceste teme sunt și mai critice în cazul celor excluși de la participarea socială, inclusiv de la piața muncii. Printre aspectele problematice ale vieții din orașul Cluj, angajații anchetați amintesc: oportunitățile reduse ale găsirii unor locuri de muncă, insuficiența fondului locativ, lacune în respectarea drepturilor locuitorilor și în preocuparea pentru un standard de viață decent, lipsa unor servicii medicale și educaționale de calitate accesibile ca preț, dificultățile accesibilității afacerilor, și altele. Asigurarea unui fond locativ accesibil și adecvat se află și ea printre propunerile Grupului “Incluziune socială”, tradusă în termenii accesibilizării acestuia pentru persoane vulnerabile, categorii sociale marginalizate și grupuri excluse. Acesta, împreună cu Rețeaua centrelor comunitare integrate și Rețeaua de unități educaționale incluzive formează un pachet integrat de măsuri menit să asigure sustenabilitatea prevenirii și combaterii marginalizării sociale (vezi Direcția strategică Accesibilizarea serviciilor publice pentru categorii dezavantajate).

WG Turism: La capitolul Oportunități identificate pentru turismul în municipiul Cluj-Napoca, în paragraful privind “valorificarea caracterului multicultural și etnic (români, germani, maghiari, evrei)” s-a omis menționarea romilor ca grup etno-cultural ce trebuie să își găsească locul binemeritat în peisajul multi- și inter-cultural al Clujului. De asemenea, artiști și întreprinzători romi, precum se întâmplă de altfel în viața clujeană, pot contribui la ceea ce documentul definește ca fiind oportunitatea “conturării spiritului și identității locale prin activități de agrement și animație turistică”.

WG Marketing teritorial: Documentul elaborat de acest grup identifică printre prioritățile strategice ale orașului “nevoia constituirii și operaționalizării unor structuri capabile să genereze și să implementeze proiecte de marketing teritorial” (<http://cmpg.ro/?p=122>). Ideea de a genera inovație instituțională cu scopul implementării direcțiilor și programelor de dezvoltare, ce răspund la probleme complexe și relative nou create în viața orașului, este susținută ferm și de grupul nostru. Nu ne putem imagina schimbări în elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor locale dacă nu creem structuri care să aibă expertiza și capacitatea administrativ-executivă de a genera și susține schimbarea socială dorită chiar din interiorul administrației publice locale. Printre altele, Grupul de Marketing teritorial propune crearea unui Observator Statistic Municipal, cu scopul “de a obține informații relevante pentru fundamentarea proiectelor sale de marketing teritorial”. Considerăm, că aceasta este în linie și va putea colabora cu Observatorul social propus spre înființare de către grupul nostru.

În următorul paragraf dezvolt câteva idei legate de sinergiile grupului pentru incluziune socială cu alte patru grupuri tematice, **WG Safe City**, **WG Public health**, **WG Clujul verde**, și **WG Mediu**: Îmi exprim speranța că, planificând programe în vederea construirii unui Cluj verde sau a protecției mediului, precum și cu scopul asigurării siguranței locuitorilor și sănătății lor, susținătorii acestor valori și nevoi cruciale în viața comunității noastre clujene vor sprijini propunerea grupului nostru cu privire la Direcția strategică de desegregare și incluziune socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât. Din moment ce s-a recunoscut că rampa de gunoi a Clujului are un grad major de poluare și ea trebuie închisă, implicit s-a recunoscut că acel mediu nu poate fi zonă de locuit, respectiv a devenit o zonă de locuire defavorizată sub impactul mai multor constrângeri cumulate de-a lungul deceniilor. Căutăm printre rândurile Dumneavoastră susținere și inițiative în vederea gestionării bombei ecologice și sociale create în Pata Rât. Trebuie să ne gândim împreună la nevoiașii din Dallas și din rampă, care, căutând surse de trai, au asigurat, în condiții de precaritate și nesiguranță majoră, de-a lungul a patru decenii, selectarea deșeurilor produse de cetățenii și companiile municipiului Cluj-Napoca; dar și la locatarii de pe strada Cantonului mutați acolo de la începutul anilor 2000 de către autoritățile locale, neglijați de către acestea, astfel încât zona ghettoizată a ajuns să pună la grea încercare siguranța cotidiană a multora; precum și la cei mai noi locatari ai zonei, cele 76 de familii evacuate din strada Coastei în decembrie 2010 și relocalate în casele modulare construite din bani publici la 300 de metri de depozitul de deșeuri farmaceutice Terapia și la 800 de metri de rampa de gunoi. Cele aproximativ 1500 de persoane din zona Pata Rât sunt lipsite de securitate în multiplele sensuri ale termenului, de la securitatea locativă, până la amenințarea dreptului la viață (decentă) de către mediul natural poluat și mediul social segregat și izolat de oraș. Precum nu putem vorbi despre Cluj Capitală Culturală cu Pata Rât-ul care “găzduiește” exilații societății,

la fel nu ne mai putem imagina politici urbane de sănătate, de mediu și de siguranță care să excludă de pe agenda lor situația umană și socială precară din acea zonă.

Acest mesaj are valabilitate și față de colegii care au lucrat în **WG Dimensiunea europeană a Clujului**, și **WG Leadership regional**: Clujul nu poate pretinde că este oraș European fără o agendă socială sensibilă și proactivă față de fenomenul marginalizării socio-teritoriale și fără asigurare drepturilor (inclusiv ale celor social-economice pe care se fundamentează ideatic Uniunea Europeană). De asemenea, Clujul va deveni un lider regional credibil în măsura în care reușește să fie model și punct de atracție și din această perspectivă față de celelalte localități ale regiunii de dezvoltare Nord-Vest, care – luptându-se cu și mai grave probleme economice (mai ales în ceea ce privește lipsa locurilor de muncă) – se confruntă cu creșterea sărăciei și excluziunii sociale. Orașul European și liderul regional Cluj-Napoca trebuie și poate să dovedească că a înțeles semnificația Cadrului European al Strategiilor Naționale pentru Romi, și îl poate implementa în condițiile contextului său local.

Fără a intra în prea multe detalii, pentru că sinergiile Grupului de lucru “Incluziune socială” sunt cele mai explicate în cazul lor (**WG Dezvoltare urbană/planificare spațială**, **WG Democrație participativă**, **WG Cultură**, și **WG Industrii creative**), aș oferi doar o sinteză sintetică asupra acestora: Principiul teritorial al dezvoltării urbane; cel al promovării democrației participative atât în domeniul administrativ/politic cât și cel economic; și principiul culturii ca instrument al schimbării sociale și al co-producției orașului – se regăsesc și în propunerile noastre, atunci când argumentăm pentru:

(1) crearea unui incubator de economie socială care să funcționeze ca un set de servicii oferite de primărie cetățenilor interesați, și mai ales persoanelor din grupuri vulnerabile, în înființarea și susținerea unor unități de economie socială (vezi Direcția strategică Incluziune economică), și sprijinirea în mod deosebit a întreprinderilor sociale din domeniul construcțiilor de locuințe (atât ca sursă de locuri de muncă, cât și ca una din mijloacele creării fondului clujean locativ social adecvat și accesibil);

(2) un fond locativ public/social adecvat și accesibil grupurilor vulnerabile, având în vedere faptul că excluziunea locativă nu este doar o manifestare a marginalizării, ci și factor al producerii acesteia (vezi Programul operațional Fond de locuințe adecvate și accesibile pentru categorii dezavantajate);

(3) o dezvoltare incluzivă și coezivă a orașului, atât din punct de vedere urbanistic/infrastructural, cât și din punctul de vedere al serviciilor sociale, publice și asistențiale de calitate accesibile, ceea ce implică nevoia cartografierii diverselor cartiere ale orașului din diverse puncte de vedere și investiții care să elimine dezavantajele cumulate din anumite teritorii (vezi Programele operaționale: Observatorul social, Rețeaua de centre comunitare integrate, Rețeaua de școli inclusive, precum și Direcția strategică Rețele de servicii specializate adresate grupurilor vulnerabile);

(4) realizarea Direcției strategice pentru desegregarea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (și) ca parte integrantă a strategiei Cluj Capitală Culturală, proces în care producțiile artistice și manifestările culturale inovative vor contribui la re-imaginarea orașului fără zona sa segregată marcată de rampa de gunoi toxică, și ca spațiu eliberat de

gândirea și practicile rasiste; sau proces în care, persoane și grupuri care trăiesc azi acolo vor participa alături de cetățenii mai mult sau mai puțin privilegiați ai orașului la co-crearea unei conviețuiri bazate pe respect reciproc și solidaritate; sau proces prin care cei care au la îndemână resurse administrative, financiare și simbolice vor capacita comunitățile marginalizate, iar cele din urmă se vor responsabiliza pentru a acționa ca parteneri egali și demni;

(5) crearea sub egida Primăriei a unei Unități pentru Incluziune și Economie Socială care, printre altele va putea colabora cu programul de bugetare participativă a primăriei (și structurile sale instituționale aferente) în vederea asigurării accesului la acest program al grupurilor vulnerabile, și – prin rețeaua de centre comunitare integrate din cartiere pe care o va coordona împreună cu DASM – va asigura spațiu și activități de dezvoltare comunitară care să capaciteze participarea acestora la luarea deciziilor care le privesc.

Documentele prelabile ale procesului de planificare ne arată: “Clujenii sunt mulțumiți de orașul lor” (<http://cmpg.ro/?p=90>), “Cluj-Napoca este municipiul cel mai dezvoltat din România” (<http://cmpg.ro/?p=83>), sau că orașul nostru “este văzut ca unul dintre cele mai promițătoare orașe culturale din lume” (<http://cmpg.ro/?p=69>). Dar: chiar dacă Clujul are indicatori socio-economici și educaționali mai buni decât multe alte localități din țară, să nu uităm că bunăstarea care o caracterizează este relativă, și că ea nu este accesibilă tuturor cetățenilor săi. Să ne reamintim, că, printre altele, perspectiva incluziunii sociale înseamnă conștientizarea faptului că standardul de viață nu este o medie bună între nivelul celor îndestulați și nivelul celor destituiți, ci o calitate de viață decentă de care beneficiază cei mai mulți. Date fiind capacitățile economice, sociale, administrative și culturale ale Clujului, putem să avem și mai mari speranțe în ceea ce privește abilitatea administrației locale de a elabora și implementa politici publice locale care le mobilizează, și – împreună cu potențialul relațiilor sale internaționale și absorbției de fonduri europene – le pune și în slujba celor dezavantajați de transformările structurale ale societății noastre de azi.

Cei dezavantajați, marginalizați și excluși, trăind în condiții materiale precare și purtând stigma sărăciei, în marea majoritate a cazurilor sunt invizibili în spațiile publice de care suntem mândri ca clujeni, sau de la evenimentele culturale și acțiunile civice pe care le apreciem atât de mult. Este timpul ca în perioada 2014-20 să îi aducem în prim plan, sau cel puțin să acordăm atenție cuvenită experiențelor și problemelor cu care se confruntă, pe lângă alte teme prioritare ale agendei publice și dezvoltării urbane. Și, în acest proces, să căutăm modalități prin care îi capacităm să participe la deciziile care îi privesc, sau și mai bine zis, să le redăm demnitatea umană indiferent de clasa lor socială și statutul lor social, de etnia și vârsta lor, sau de sexul și de orientarea lor sexuală.

Momentul adoptării strategiei urbane pentru următoarea perioadă de 7 ani este un moment al Primăriei și Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca în care aceștia își pot exprima voința politică în favoarea integrării agendei Clujului social 2020 (sau a dezvoltării incluzive și participative) în planurile generale de dezvoltare ale orașului. Atât cele 5 Direcții strategice, cât și cele 14 Programe operaționale formulate în documentul grupului de lucru pentru incluziune

socială (prezentate detaliat în documentul final al grupului) sunt interconectate între ele, se întrepătrund și depind unele de altele, se facilitează și susțin reciproc. Sufletul instituțional al propunerii, motorul care va pune și va ține în mișcare acest sistem, este Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială propusă a fi înființată și dezvoltată gradual sub egida primăriei.

Grupul de Lucru „Incluziune Socială” își exprimă disponibilitatea colaborării cu celelalte grupuri tematice ale procesului de planificare atât în vederea susținerii reciproce a măsurilor propuse, cât și cu privire la generarea unor inovații instituționale la nivelul primăriei care să faciliteze implementarea adecvată a acestora.